

Najaarsnota 2022

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE.....	3
INLEIDING	5
Voorwoord	6
Voorwoord.....	6
Samenvatting	7
Algemeen.....	7
PROGRAMMA'S	11
1. Burger en bestuur.....	12
Inleiding	12
1.1 Dienstverlening.....	12
1.2 Burger en politiek.....	13
1.3 Dorpsgericht werken.....	14
1.4 Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing	14
1.5 Bestuursondersteuning	16
Financiële afwijkingen	16
2. Openbare ruimte	18
Inleiding	18
2.1 Integraal en burgergericht werken.....	18
2.2 Wegen en verkeer	19
2.3 Groen en speelvoorzieningen	25
2.4 Water	26
Financiële afwijkingen	29
3. Ruimte, wonen en economie	31
Inleiding	31
3.1 Versterken vrijetijdseconomie	31
3.2 Versterken economische structuur.....	35
3.3 Wonen.....	36
3.4 Duurzaamheid	36
3.5 Leefomgeving	40
Financiële afwijkingen	42
4. Sociaal domein.....	47
Inleiding	47
4.1 Opgroeien en opvoeden	47

4.2 Zorg voor kwetsbare burgers	51
4.3 Participatie door werk en maatschappelijke inzet	54
4.4 Sport en bewegen	54
4.5 Sociaal culturele accommodaties	55
Financiële afwijkingen	55
Algemene dekkingsmiddelen	62
Financiële afwijkingen	62
Overhead	65
Financiële afwijkingen	65
PARAGRAFEN	68
A. Weerstandvermogen en risicobeheersing	69
Inleiding	69
Inventarisatie van de risico's	69
Weerstandscapaciteit	70
Financiële kengetallen	71
E. Bedrijfsvoering	74
Opvolging aanbevelingen Rekenkamer.....	74
Opvolging aanbevelingen Accountant	75
BIJLAGEN	78
1. Begrotingswijziging	79
1. Begrotingswijziging	79
2. Bijgestelde exploitatieopzetten grondbedrijf	80
2. Bijgestelde exploitatieopzetten grondbedrijf.....	80
3. Incidentele baten en lasten	91
3. Incidentele baten en lasten	91
4. Voortgang budgetoverheveling 2021	92
4. Voortgang budgetoverheveling 2021	92
5. Reserves en voorzieningen.....	97
5. Reserves en voorzieningen	97
6. Overzicht lopende kredieten	103
6. Overzicht lopende kredieten	103
7. Schuld- en reservepositie.....	115
7. Schuld- en reservepositie	115

Inleiding

Voorwoord

Voorwoord

Strekking Najaarsnota

Met haar Najaarsnota legt het college verantwoording aan de raad af over de uitvoering van het beleid over de periode januari – augustus 2022. Het college doet verslag van situaties waarin er sterk van de begroting wordt afgeweken en verwacht dat herstel van de situatie binnen de looptijd of het financieel kader van de begroting niet mogelijk zal zijn (afwijkingscategorie rood).

Daarnaast informeert het college de raad over situaties waarin er beperkt van de begroting wordt afgeweken. Alle inspanningen zijn gericht op het herstellen van de situatie binnen de looptijd of het financieel kader van de begroting (afwijkingscategorie oranje).

Tot slot licht het college situaties toe waarin weliswaar niet van de begroting wordt afgeweken maar waarvan het college het toch relevant vindt om de raad daarover te informeren.

Tijdsbeeld

Deze Najaarsnota komt in een bijzondere tijd tot stand. Het leven voor veel van onze inwoners, ondernemers en organisaties is duurder en onzekerder geworden. Het kabinet Rutte IV heeft maatregelen getroffen om de meeste kwetsbare groepen bestaanszekerheid te kunnen bieden. Het energieplafond en een nieuw pakket voor koopkrachtbehoud zijn recente voorbeelden.

Gemeenten zagen de kabinetsmaatregelen terug in de circulaires van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Zo ontvingen gemeenten in de septembercirculaire budget om nieuwe energietoelagen aan hun inwoners uit te keren.

Jaarprognose

De Najaarsnota heeft een positief effect op het verwachte jaarresultaat van 2022. Dat geldt niet voor toekomstige jaren. Desondanks is tot en met 2026 steeds sprake van overschotten op het exploitatie- en structureel resultaat. Dit is voor de jaren 2022 – 2025 te danken aan de bevrozing door het ministerie van BZK van het volumedeel van de Algemene Uitkering.

Harry Bakker

Wethouder Financiën

Samenvatting

Algemeen

In deze samenvatting worden de situaties genoemd waar de uitvoering van het beleid of de financiering daarvan sterkt afwijkt van de begroting. Waarbij het college verwacht dat herstel binnen de looptijd of het financieel kader van de begroting niet mogelijk zal zijn (afwijkingscategorie rood).

Beleidsafwijkingen

Programma 1 Burger Bestuur

Binnen Burger en Bestuur is geen sprake van belangwekkende beleidsmatige afwijking of afwijking in het tempo van de uitvoering van het voorgenomen beleid.

Programma 2 Openbare Ruimte

Binnen Openbare Ruimte is sprake van de volgende belangwekkende beleidsmatige afwijkingen of afwijkingen in het tempo van de uitvoering van het voorgenomen beleid:

- Parkeeronderzoek havengebied kern Drimmelen: de herinrichting van een deel van de Biesbosweg aan de Oude Haven kan pas in 2023 worden uitgevoerd. Dan zal ook een nieuwe parkeerdrukmeting worden uitgevoerd.
- Netwerk prioritaire looproute: deze 'Goeiestoepkesroute' is voltooid in de kernen, Drimmelen, Hooge Zwaluwe, Lage Zwaluwe en Wagenberg. Het college verwacht begin volgend jaar zicht te hebben op de kosten voor de aanleg in Made en Terheijden. Bekend is al dat het nog beschikbare budget niet toereikend is.
- Transitie openbaar vervoer naar gedeelde mobiliteit: het overleg met de provincie over het inrichten van hubs loopt uit. Het college verwacht nog dit jaar duidelijkheid. Deze afwijking bevindt zich dus buiten onze invloedssfeer.

Bij de uitvoering van infrastructurele werken wordt ook de gemeente geconfronteerd met hogere grondstofkosten zoals asfalt (+40%) en straatstenen (+30%). Vooralsnog streeft het college er naar om alle projecten af te maken. Het college zal, zoals gebruikelijk, situaties waarin sprake is van een tekort aan middelen om kostenverhogingen af te dekken aan de raad voorleggen.

Programma 3 Ruimte, Wonen en Economie

Binnen Ruimte, Wonen en Economie is geen sprake van een belangwekkende beleidsmatige afwijking of afwijking in het tempo van de uitvoering van het voorgenomen beleid.

Programma 4 Sociaal Domein

Binnen Sociaal Domein is sprake van de volgende belangwekkende beleidsmatige afwijkingen of afwijkingen in het tempo van de uitvoering van het voorgenomen beleid:

- IKC De Stuifhoek: adviesbureau Sygma heeft in 2019 berekend dat de nieuwbouw een investering van € 7,1 miljoen zou vragen. Na verrekening van de opbrengsten uit de verhuur van kantoorruimtes aan SKOD en Kibeo zou het om een netto investering van € 5,3 miljoen gaan. Sindsdien zijn de kosten bouwmaterialen door een aanhoudend grote vraag en schaarste aan personeel en grondstoffen fors gestegen. Een hernieuwde berekening van de bouwkosten van juli jl. wijst uit dat de nieuwbouw netto € 8,1 miljoen gaat kosten. Een

toename van € 2,8 miljoen. Ook deze afwijking bevindt zich buiten onze invloedssfeer.

- Inburgering statushouders: het Rijk verdubbelde de taakstelling voor het huisvesten van statushouders. Onze gemeente voldoet nog niet aan die verhoogde taakstelling. Om die reden zijn we door de Provincie onder actief toezicht gesteld. We hebben tot in 2023 de gelegenheid om aan de nieuwe taakstelling te voldoen.

Financiële afwijkingen

In onderstaande tabel zijn de financiële afwijkingen opgenomen. Te zien is dat het exploitatieresultaat voor 2022 voordelig wordt beïnvloed met een bedrag van € 1.088.000. Dit is onder meer te danken aan het beschikbaar komen van budgetten die pas in of vanaf 2023 tot uitgaven gaan leiden. Daarbij kan gedacht worden aan een budget van Delta Fiber voor het verhelpen van trottoirverzakkingen na de aanleg van glasvezel (post 5) en een extra rijksbudget voor de invoering van de Omgevingswet (post 9). In het sociaal domein vallen daarnaast de kosten voor de specialistische jeugdzorg (post 12) en voor Beschermd Wonen (post 14) mee.

Meerjarenperspectief							(bedragen x € 1.000)
Nr.	Omschrijving	Prg.	2022	2023	2024	2025	2026
1	Visie op Lage Zwaluwe (Coalitieprogramma)	1	60 V	60- N			
2	Cloud hosting Cipers	1	12- N	26- N	26- N	26- N	26- N
3	Wachtgeld	1	20- N	62- N	62- N	62- N	62- N
4	Openbare verlichting: elektriciteitsverbruik	2	33- N				
5	Kabels en leidingen	2	209 V	209- N			
6	Bomen	2	43- N	110- N	110- N	110- N	110- N
7	Externe expertise zonnevelden	3		50- N			
8	Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)	3	6- N	111- N	89- N	78- N	78- N
9	Omgevingswet: overheveling budget naar 2023 e.v.	3	313 V	130- N	116- N	76- N	116- N
10	Faciliterende grondexploitaties	3	44- N				
11	Inhuur projectleider flexwoningen	3	30- N	40- N			
12	Jeugdhulp - specialistische zorg	4	423 V	7- N	77- N		
13	Onderwijs - verhogen krediet Stuifhoek	4			35- N	71- N	71- N
14	Beschermd Wonen	4	459 V				
15	WMO hulpmiddelen	4	37 V	41 V	42 V	43 V	44 V
16	WMO woningaanpassingen	4	90 V				
17	WMO begeleiding	4	40- N				
18	Uitkeringen	4	40 V				
19	Re-integratie	4	50 V				
20	Maatschappelijke begeleiding statushouders (sept circ)	4		52- N			
21	Energiefonds	4	150- N				
22	Noodfonds	4	100- N				
23	Diverse Sport en Bewegen	4	75- N				
24	Sociaal cultureel dorpschart	4	80- N	40- N			
25	OZB	AlgD	158 V				
26	Septembercirculaire (netto: na inzet geormerkte gelden)	AlgD	14 V				
27	Ontwikkeling afdeling Middelen	O	170- N				
28	Projectleider nieuw financieel pakket	O	10- N	50- N			
29	Externe ondersteuning informatievoorziening	O	23- N	55- N	27- N		
	Diversen per saldo		71 V	19- N	15 V	17 V	17 V
	Totaal		1.088 V	980- N	486- N	363- N	403- N

Hieronder zijn de afwijkingen met een effect op het jaarresultaat van € 100.000 en hoger toegelicht.

Programma 2 Openbare ruimte

5/Kabels en leidingen

Deltafiber heeft glasvezel in onze gemeente aangelegd en compenseert in 2022 de gemeente voor de kosten van het verhelpen van verzakkingen. Verzakkingen treden tot 12 maanden na de aanleg op. Het daadwerkelijk herstel zal daarom in 2023 plaats vinden.

Programma 3 Ruimte, wonen en Economie

8/Basisregistratie Grootchalige Topografie

Gemeenten zijn bronhouder van de BGT. De kwaliteit van de BGT is inmiddels onvoldoende. Om die kwaliteit weer op niveau te brengen is structureel 1 fte formatie nodig en (in 2023) de inhuur van een projectleider.

9/Omgevingswet

Bij de septembercirculaire ontvingen gemeenten extra budget (€ 313.000) voor de invoering van de Omgevingswet en de daaropvolgende nazorg. Die middelen zullen in het verwachte invoeringsjaar, 2023, en de jaren daarna worden ingezet. Van het invoeringsbudget 2022 zal - vanwege het nieuwe uitstel van de invoering - € 130.000 in 2023 aan opleidingen, communicatie en het Omgevingsplan worden uitgegeven.

Programma 4 Sociaal Domein

12/Jeugdhulp – Specialistische zorg

De kosten van de jeugdzorg zijn gedurende het eerste half jaar lager dan begroot. Wel houdt het college t.a.v. het tweede half jaar rekening met een toename van de kosten omdat het aantal zorgtoewijzingen toe is genomen.

14/Beschermd Wonen

De gemeenschappelijke regeling kent meevallers. Het Rijk heeft meer middelen beschikbaar gesteld en de overgang van een deel van de cliënten naar de Wet langdurige zorg pakt financieel gunstig uit voor de regio.

21/Energiefonds en 22/Noodfonds

Het college heeft besloten een reservering van € 150.000 te doen voor een energiefonds voor verenigingen. En om een noodfonds van € 100.000 in te stellen. Details hiervoor worden nog uitgewerkt.

24/Sociaal cultureel dorpspart

De stichting die de verbouwde Bernarduskerk in Made zal gaan beheren is inmiddels opgericht. Er wordt in 2022 en 2023 door de gemeente externe capaciteit ingehuurd onder andere om het bestuur van de stichting in de aanloopfase te ondersteunen.

Algemene dekkingsmiddelen

25/Onroerende zaakbelasting

Het college verwacht een hogere opbrengst uit de OZB-heffing. Doordat de marktwaarde van onroerend goed meer is gestegen dan verwacht (meeropbrengst € 39.000) en door een herwaardering en herstel van het daarmee samenhangende berichtenverkeer (€ 64.000). Het bestand aan woningen breidde uit (€ 15.000) en werd verder geoptimaliseerd (€ 40.000).

Overhead

27/Gemeentefonds – Ontwikkeling afdeling Middelen

Binnen de afdeling Middelen zijn twee medewerkers boventallig geplaatst. Beide medewerkers hebben een traject van werk naar werk doorlopen. Zonder succes. Met één medewerker is een vaststellingsovereenkomst gesloten. Met de andere medewerker wordt nog gesproken.

Resultaat

De financiële afwijkingen leiden in 2022 tot een positieve bijstelling van het resultaat. Onderstaande tabel laat zien dat het exploitatieresultaat in 2022 verbetert naar € 1.855.000 (Voorjaarsnota € 767.000). Het structurele resultaat verbetert naar € 1.724.000 (Voorjaarsnota € 355.000).

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2026	2026
Begrotingssaldo na Voorjaarsnota	767 V	3.647 V	3.830 V	4.491 V	1.685 V
Financiële gevolgen Najaarsnota 2022	1.088 V	980- N	486- N	363- N	403- N
Resultaat na Najaarsnota 2022	1.855 V	2.667 V	3.344 V	4.127 V	1.282 V
Saldo van incidentele baten en lasten tot NJN 2022	412- N	778 V	134 V	- -	- -
Saldo van incidentele baten en lasten NJN 2022	282 V	- -	- -	- -	- -
Structurele begrotingssaldo na Najaarsnota	1.724 V	3.445 V	3.478 V	4.127 V	1.282 V

* meerjarenperspectief o.b.v. concept begroting 2023 (incl. sept circ.)

Het financieel effect van de Najaarsnota voor toekomstige jaren laat een ander beeld zien. Desondanks blijft ook in de jaren 2023 – 2026 sprake van ruime exploitatie- en structurele overschotten, vooral dankzij de bevrozing van het volumedeel van de groei van de Algemene Uitkering tot en met 2025. Die overschotten zullen nodig zijn om de ambities uit het nieuwe coalitieakkoord en het collegewerkprogramma financieel af te dekken.

Programma's

1. Burger en bestuur

Inleiding

De hoofddoelstelling van het programma is:

Drimmelen is een veilige gemeente waarin de inwoners, bedrijven en organisaties/verenigingen samen leven, werken en genieten.

In het coalitieprogramma Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN ! staat:

Drimmelen is een veilige gemeente waarin inwoners, bedrijven, organisaties en verenigingen samen leven, werken en genieten. De dienstverlening en service zijn belangrijk. De gemeente is open en benaderbaar. We communiceren met een tijdige, duidelijke boodschap en zijn zo transparant mogelijk. Het dorpsgericht werken is meer dan een subsidieregeling en dit succes zetten we voort met de nadruk op burger- en overheidsparticipatie en een gezamenlijke toekomstvisie.

Het programma is uitgewerkt in vijf thema's. De hierboven benoemde programmadoelstelling is uitgewerkt in de volgende thema's en daarbij behorende sub-doelstellingen:

1. Dienstverlening
2. Burger en politiek
3. Dorpsgericht werken
4. Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing
5. Bestuursondersteuning.

1.1 Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Vergroten digitale mogelijkheden

Persoonlijk contact blijft mogelijk. De inwoner kiest zelf welk kanaal hij gebruikt (telefoon, mail, brief of baliebezoek).

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering Ambitieplan Dienstverlening en Informatievoorziening

Omschrijving

Op 17 december 2020 is het Ambitieplan Dienstverlening en Informatievoorziening door de raad vastgesteld. Het Ambitieplan bestaat uit 9 projecten met in meerdere of mindere mate een onderlinge afhankelijkheid en samenhang. In 2020 is een programmamanager aangetrokken om de uitvoering gecoördineerd op te pakken. Jaarlijks wordt de raad bijgepraat over de voortgang van de 9 projecten.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Er is een prioritering bepaald ten aanzien van de deelprojecten. Als gevolg daarvan zijn niet alle projecten opgestart. De prioriteit ligt bij een viertal projecten, te weten; invoering van het klantcontactstelsel, digitaal samenwerken (de uitrol van Teams, Sharepoint en OneDrive), het verbeteren van digivaardigheden van alle werknemers en de Wet Open Overheid. Het nieuwe klantcontactstelsel is succesvol geïmplementeerd en geeft goede managementinformatie om te sturen. Het verbeteren van de digivaardigheden van de medewerkers en het digitaal samenwerken loopt. En met de Wet Open Overheid hebben we de stappen gezet die we kunnen zetten. In 2023 vertalen we het Ambitieplan verder middels een op te stellen dienstverleningsconcept.

1.2 Burger en politiek

Wat willen we bereiken?

Organisatie en bestuur zijn omgevingsbewust en wendbaar

Wat gaan we daarvoor doen?

In gang zetten organisatieontwikkeling op basis van de toekomstvisie.

Omschrijving

In 2020 is een 7-tal activiteiten in het kader van Organisatie ontwikkeling gestart. Een deel daarvan zal doorlopen in 2022. Denk daarbij aan de Strategische Personeelsplanning fase 2 (voor de niet bij de Omgevingswet betrokken medewerkers), de optimalisatie van processen, het verder uitbouwen van een basisstructuur voor leren en ontwikkelen en de organisatie ontwikkelingsaspecten uit het Ambitieplan Dienstverlening en Informatievoorziening.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

De uitvoering van een aantal van de 7 onderdelen heeft vertraging opgelopen als gevolg van vacatures en corona. Diverse opleidingen voor de medewerkers lopen (o.a. op het gebied van digivaardigheden en projectmatig werken). Een aantal processen is opnieuw bekeken (vooral op het terrein van de omgevingswet) en een aantal zal in 2023 worden opgepakt. Zaken op het gebied van P&O zijn in voorbereiding en worden in 2023 verder vorm gegeven.

Inwoners en bestuur nader tot elkaar brengen

Omschrijving

Net als in 2020 wil de raad langs digitale weg inwoners betrekken en meningen van inwoners peilen bij belangrijke onderwerpen. Ook wil de raad meer naar

buiten treden door bijvoorbeeld op locatie te vergaderen. In 2020 en ook 2021 is dit als gevolg van Covid-19 onvoldoende van de grond gekomen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Door corona kon (ook) de gemeenteraad lang niet naar buiten treden. Gelukkig zijn er sinds enige tijd weer volop mogelijkheden om fysiek bij elkaar te komen. Wel zullen we gebruik blijven maken van digitale alternatieven, maar dan als één van de vele mogelijkheden en niet langer noodgedwongen.

1.3 Dorpsgericht werken

Geen afwijkingen.

1.4 Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing

Wat willen we bereiken?

Daadkrachtige aanpak van veiligheidsvraagstukken en onveiligheidsgevoelens

Veiligheidsvraagstukken pakken we daadkrachtig en integraal met ketenpartners aan. Zo ontstaat een omgeving waarin inwoners, bedrijven en bezoekers veilig kunnen wonen, werken en recreëren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering prioriteiten integraal veiligheidsbeleid

Omschrijving

Jeugd en Veiligheid, High Impact Crimes, Ondernijning en Zorg en Veiligheid. Dat zijn de vier prioriteiten van het integrale veiligheidsbeleid 2019 - 2022. Elk jaar stellen we een Uitvoeringsprogramma op waarin staat hoe we deze prioriteiten aandacht geven en uitvoeren in dat jaar. Omdat in 2022 het huidige Integraal Veiligheidsbeleid verloopt zal gestart worden, bij voorkeur weer in samenwerking met de gemeente Geertruidenberg, met het opstellen van een nieuw integraal veiligheidsbeleid.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Corona is naar de achtergrond verdwenen en de vluchtelingen crisis is gekomen. Dit zorgt bij cluster veiligheid voor veel inzet waardoor de overige aandachtsvelden op een lager pitje staan. Daarnaast is er in juni een nieuwe

collega gestart welke wordt ingewerkt. De aandachtsvelden blijven echter wel in beeld en worden gemonitord.

1. Jeugd en Veiligheid: Er komt een themadag op het Dongemond College die in 2021 werd uitgesteld. Jeugd in Lage Zwaluwe heeft de prioriteit. Met een plan van aanpak werkt de gemeente samen met keten partners aan de uitvoering.
2. High Impact Crimes (HIC): Sinds corona zijn de cijfers omtrent HIC gedaald. In het najaar gaan we dit weer oppakken met de week van de veiligheid en de donkere dagen offensief in samenwerking met keten partners.
3. Ondermijning: aanpak van ondermijning in de vorm van integrale acties is weer opgepakt. De focus ligt op bedrijven en buitengebieden. We pakken signalen op. Intern gaan we medewerkers en bestuurders hier nog eens extra bewust van maken. We blijven werken aan bewustwording bij ondermijning in het buitengebied, en bestuurlijke weerbaarheid. In maart hebben we de "Bijtende bende" ingezet, om de meldingsbereidheid onder inwoners te verhogen.
4. Zorg en Veiligheid: Wij zijn alert op eenzaamheid en personen met verward gedrag. Het aantal meldingen neemt nog toe. En daarmee ook het aantal zaken in het MASS (Maatschappelijk Steunsysteem) en in het Zorg- en Veiligheidshuis.

Wat willen we bereiken?

De gemeentelijke crisisorganisatie, voortkomend uit districtelijke samenwerking, is op orde

Wat gaan we daarvoor doen?

OTO (opleiden, trainen, oefenen)

Omschrijving

De gemeentelijke crisisbeheersingsorganisatie wordt opgeleid, getraind en beoefend. Hierbij staat het onderdeel oefenen centraal. Medewerkers gaan met een realistisch scenario praktisch aan de slag met de crisisbeheersing.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

De vluchtelingen/asiel crisis is gaande wat invloed heeft op de crisisorganisatie. Veel inzet wordt gepleegd op de crisis en hierdoor zijn opleidingen en trainingen vertraagd. Voor de tweede helft van 2022 staan wel opleidingen en oefeningen gepland. Risico zit in de drukte omtrent de crisis en de uitwerking hiervan. Veel personele inzet en achterstand geeft een druk op de opleidingen en trainingen.

1.5 Bestuursondersteuning

Wat willen we bereiken?

Juist, tijdig en volledig laten verlopen van ondersteunende processen

Wat gaan we daarvoor doen?

Opstellen handreiking schrijven beleid en verordeningen

Omschrijving

Ten behoeve van een grotere eenvormigheid en waarborging van de rechtmatigheid, mede met het oog op correcte publicatie en (digitale) toegankelijkheid, worden handleidingen opgesteld voor het opstellen van beleidsstukken en verordeningen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Dit wordt meegenomen bij de implementatie van de Wet Open Overheid en de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer en de vorming van clusters beleid. In verband met de werkdruk bij het Juridische Zaken is dit nog niet afgerond.

Financiële afwijkingen

Tabel 1.1. Overzicht financiële afwijkingen bestaand beleid

1. Burger en bestuur	2022	2023	2024	2025	2026
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)					
<i>Thema Dorpsgericht werken</i>					
1 Visie op Lage Zwaluwe (onderbesteding)	60 V	60- N			
<i>Thema Bestuursondersteuning</i>					
2 Cloud hosting Cipers	12- N	26- N	26- N	26- N	26- N
3 Wachtgeld	20- N	62- N	62- N	62- N	62- N
Urenverschuivingen (met name ziekte)	48 V				
<i>Diverse per saldo</i>	22 V				
Totaal Burger en Bestuur	99 V	149- N	89- N	89- N	89- N
Verschuiving tussen programma's					
Urenverschuivingen	48- N				
Totaal verschuivingen tussen programma's	48- N	- -	- -	- -	- -
Totaal 1. Burger en bestuur na dekking	50 V	149- N	89- N	89- N	89- N

Toelichting financiële afwijkingen

Thema Dorpsgericht werken

1. Visie op Lage Zwaluwe (onderbesteding)

In het coalitieprogramma is vastgelegd dat er in 2022 begonnen wordt met het

ontwikkelen van een visie op Lage Zwaluwe. De bevolking van Lage Zwaluwe zal actief betrokken worden bij dit traject. In de begroting 2022 zijn middelen opgenomen voor het inhuren van een bureau voor deze visie. Voorgesteld wordt dit budget over te hevelen naar 2023. De uitgaven voor een bureau komen pas in 2023. Dit jaar wordt gestart met de ambtelijke voorbereiding.

Thema Bestuursondersteuning

2. Cloud hosting Cipers

De kosten nemen toe doordat de huidige hosting van Cipers op de servers van Breda door nieuw beleid en end-of-life van de AS-400 naar de leverancier wordt overgedragen. Cipers is een belangrijke component voor Burgerzaken.

3. Wachtgeld

Een oud wethouder ontving tot en met deze zomer een wachtgelduitkering. Vanwege de arbeidsongeschiktheid van deze persoon heeft een verzekeringsgeneeskundig en arbeidsdeskundig onderzoek plaatsgevonden. Op basis hiervan wordt het wachtgeld verlengd en wordt de meerjarenbegroting hierop met ruim € 62.000 aangepast.

2. Openbare ruimte

Inleiding

De hoofddoelstelling van het programma is:

Het op een effectieve en efficiënte manier de openbare ruimte schoon, heel, veilig en aantrekkelijk maken en houden. Hierbij betrekken we burgers en bedrijven en er is ruimte voor biodiversiteit in de aanpak en kwaliteitsniveaus en maatwerkafspraken.

In het coalitieprogramma Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN ! staat:

Het op een zo effectief en efficiënt mogelijke manier de openbare ruimte schoon, heel, veilig en aantrekkelijk maken en houden. Hierbij betrekken we burgers en bedrijven en er is ruimte voor diversiteit in aanpak, kwaliteitsniveau en maatwerkafspraken. We gaan de klanttevredenheid meten.

In het coalitieprogramma beschreven we:

- We doen het duurzaam;
- We doen het met het oog op klimaat;
- We doen het veilig: comfortabele en veilige fietsverbindingen;
- We doen het samen met onze inwoners;
- We doen het gezond;
- We doen het om het recreatieve karakter te versterken;
- Bij verkeer zetten we in op een combinatie van infrastructuur, gedrag en handhaving.

Het programma is uitgewerkt in 4 thema's. De hierboven benoemde programmadoelstelling is uitgewerkt in de volgende thema's en daarbij behorende sub-doelstellingen:

1. Integraal en burgergericht werken
2. Wegen en verkeer
3. Groen en speelvoorzieningen
4. Water.

2.1 Integraal en burgergericht werken

Wat willen we bereiken?

De inbreng bij planvorming Openbare Ruimte van belanghebbenden vergroten

Wat gaan we daarvoor doen?

Bij herinrichtingsprojecten inwoners op tijd informeren en betrekken

Omschrijving

De inwoners betrekken we op tijd bij het voorbereiden van grote werken in de openbare ruimte. Vaak voeren we een stakeholdersanalyse uit. We nodigen gericht uit voor informatieavonden. In 2021 deden we goede ervaringen op met digitale informatieavonden. We onderzoeken of we de digitale informatieavonden kunnen verbeteren en vaker inzetten.

In onderstaande tabel geven we aan welke grote integrale werken we onder handen hebben in 2022. We geven welke disciplines onderdeel uitmaken van het project en welke communicatievorm we toepassen.

	Riolering	Wegen	Verkeer	Groen	Openbare verlichting	Website/BouwApp	Bewonersbrief	Inloopavond	Bewonersavond	Voorbereiding 2022
Centrumroute Terheijden Molenstraat	x	x	x	x	x					x
Griendwerkerstraat Lage Zwaluwe	x	x	x	x		x	x	x	x	
Stationstraat en omgeving Made	x	x	x	x			x	x	x	x
Oude Haven van Drimmelen	x	x	x	x	x					
Nachtegalstraat Made	x	x		x		x			x	
Goeiestoepkesroute		x	x			x		x		
Zeggelaan Terheijden		x	x	x	x			x		
Schoolstraat / De Dreef Made	x	x	x	x		x				x
Patronaatstraat / Lucia van Eijkstraat Made	x	x		x			x			x
Meidoornlaan / hoefkensstraat Made	x	x	x	x			x			x
Geraniumstraat Made	x	x	x	x			x			x
Witteweg Buitengebied		x		x	x					
Gomarusstraat e.o. Wagenberg	x	x		x						x

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Een aantal projecten loopt achter op de planning. Zo loopt de voorbereiding en daarmee uitvoering Zeggelaan in Terheijden uit. We pakken daar behalve de fietsstroken ook de rijbaan aan. Burgerparticipatie vraagt hier meer tijd.

Verder nam het participeren van inwoners bij de Nachtegaalstraat in Made en Griendwerkerstraat in Lage Zwaluwe meer tijd in beslag dan verwacht. We verwerkten uiteraard een deel van de opmerkingen in het ontwerp.

2.2 Wegen en verkeer

Wat willen we bereiken?

Bevorderen van een duurzaam veilige infrastructuur

We werken aan een duurzaam veilige infrastructuur. De focus ligt op goede bereikbaarheid van onze kernen, een leefbare woonomgeving en veiligheid in het verkeer. We hebben veel aandacht voor kwetsbare verkeersdeelnemers zoals voetgangers, fietsers en mindervaliden.

We spannen ons in om de negatieve klimaat- en gezondheidseffecten van mobiliteit sterk te verminderen. Dit is in lijn met de Visie Duurzame Mobiliteit van Regio West-Brabant. Gemeente Drimmelen zet in op het verminderen van

mobiliteit (minder verplaatsen), veranderen van de mobiliteit (schoner verplaatsen) en het verduurzamen van de mobiliteit (zuiniger verplaatsen).

Wat gaan we daarvoor doen?

Actualiseren wegenlegger

Omschrijving

Op basis van de Wegenwet is elke gemeente in Nederland verplicht een wegenlegger te hebben. Onze legger dateert uit 2001 en is daarmee behoorlijk verouderd. Hierdoor ontstaan steeds vaker onduidelijkheden over de openbaarheid van wegen. Ook klopt de informatie over onderhoudsplichtige niet altijd meer (inmiddels zijn diverse wegen overgedragen van provincie naar gemeente). De geactualiseerde wegenlegger stellen we in 2022 vast.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

De gemeenteraad stelde in februari de nieuwe komgrenzen vast. Deze is voorgelegd aan de provincie. Daar zijn geen belemmeringen bekend. We overleggen nu met betrokken partijen en passen de legger daadwerkelijk aan. Na afloop van de zienswijzentermijn stelt GS van de provincie de legger vast. We verwachten het besluit van GS in 2023.

Wat willen we bereiken?

De gemeente Drimmelen sluit aan bij het provinciale verkeersveiligheidsbeleid om te streven naar nul verkeersdoden

Het verkeersveiligheidsbeleid heeft drie pijlers: educatie, infrastructuur en handhaving

Wat gaan we daarvoor doen?

Nota verkeersmaatregelen

Omschrijving

Ieder jaar maken we een nota Verkeersmaatregelen. Deze volgt uit de analyse van verkeersstellingen en ongevals cijfers. Hiermee geven we uitvoering aan het landelijke Strategisch Plan Verkeersveiligheid door een risico gestuurde aanpak. Ook in 2022 maken we dit plan en voeren we het uit.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

We behandelden een nota Verkeersmaatregelen. We startten met de uitvoering. Een aantal gewenste verbetering viel buiten budget. Nu de raad bij de

Voorjaarsnota 2022 extra middelen beschikbaar stelde, voeren we een aantal van die wensen in het najaar uit.

Wat willen we bereiken?

Een goede bereikbaarheid en zo weinig mogelijk overlast voor gemotoriseerd verkeer

Infrastructuur richten we in volgens de principes van Duurzaam Veilig. Hiermee stemmen we vorm, functie en gebruik van onze wegen zo goed mogelijk op elkaar af.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanpak verkeersoverlast door handhaving en communicatie

Omschrijving

Met de politie spraken we af om ieder kwartaal Rent a Cop in te zetten. Die inzet geldt niet alleen voor verkeer maar gebruikt de politie ook om bredere knelpunten aan te pakken, zoals drugsoverlast. De aanpak combineren we met de inzet van communicatie (waaronder de tekst-kar) en onze BOA's. Onderdeel van deze aanpak zijn controles op vrachtverkeer en sluipverkeer. Regelmatig terugkerende controlelocaties zijn de Gaete in Lage Zwaluwe (overtredingen vrachtwagenverbod) en de Lageweg in Terheijden (overtredingen geslotenverklaring gemotoriseerd verkeer).

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Nu we tijdelijk één boa minder ter beschikking hebben, moesten we keuzes maken rondom hun inzet. Controles op vrachtverkeer vinden nog wel beperkt plaats, bijvoorbeeld elk kwartaal op de Batterij.

De tekstkar zetten we nog regelmatig in, zoals recent bij de Zoutendijk in Hooge Zwaluwe.

Na het verwerven en beëdiggen van de nieuwe boa zijn we weer op volle sterkte. We willen dan nog verkeerscontroles uitvoeren. Daarnaast overleggen we met de politie om controle uit te voeren op de Oudeweg in Lage Zwaluwe.

Alternatief voor landbouwverkeer door Wagenberg en Terheijden zoeken

Omschrijving

De grootte van het probleem is in kaart gebracht, evenals mogelijke oplossingen. De onderhandelingen met de provincie over landbouwverkeer op de N285, dan wel op parallelwegen, vond in 2021 plaats. Met de provincie voeren we overleg over een proef met landbouwverkeer op de N285. De proef valt dan samen met de omleidingsroute. Onderdeel van de proef is het monitoren van de doorstroming op de provinciale weg, zodat het effect van landbouwverkeer goed in beeld kan worden gebracht.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

De provincie geeft aan dat zij niet mee wil werken aan landbouwverkeer op de N285. Zij vindt het te gevaarlijk. We trachten in samenwerking met anderen gemeenten, die dezelfde knelpunten ervaren, de provincie alsnog te overtuigen.

Wat willen we bereiken?

Voldoende parkeerruimte voor fiets en/of auto op korte loopafstand van woningen, winkelgebieden, (maatschappelijke) voorzieningen (zoals sportverenigingen) en openbaar vervoer knooppunten

De openbare parkeerplaatsen zijn goed vindbaar door goede bewegwijzering. Bij de winkelcentra, belangrijke maatschappelijke voorzieningen, horecavoorzieningen, toeristische attracties en recreatiegebieden bieden we mogelijkheden voor het opladen van auto's en fietsen. De gemeente vervult hierin een faciliterende en stimulerende rol.

Bij parkeren sluiten we geen doelgroepen uit: er zijn voldoende toegankelijke parkeergelegenheden voor minder valide mensen. Hierbij gaan we minimaal uit van de richtlijnen uit het ASVV: één algemene gehandicaptenparkeerplaats op 50 reguliere parkeerplaatsen en één algemene gehandicaptenparkeerplaats binnen een loopafstand van maximaal 100 meter van belangrijke voorzieningen. We bieden maatwerk als daar behoefte aan is.

Wat gaan we daarvoor doen?

Parkeeronderzoek havengebied

Omschrijving

In 2017 voerden we een parkeeronderzoek uit in het havengebied van Drimmelen. Naar aanleiding daarvan troffen we diverse maatregelen, waaronder de aanleg van een nieuw parkeerterrein bij de Oude Haven in 2021. Het college besloot destijds om na uitbreiding van het aantal parkeerplaatsen het gebruik te monitoren. Dit kan door middel van een nieuw parkeeronderzoek. In 2022 voeren we een parkeerdrukmeting uit.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

De werkzaamheden in de Oude Haven in Drimmelen zijn nog niet klaar. We moeten de Biesboschweg (vanaf 'T Voske tot de Dorpsstraat) nog uitvoeren. Omdat we in de winter niet in de dijk mogen werken ronden we de werkzaamheden in 2023 af. Daardoor stellen we ook de parkeerdrukmeting uit.

Wat willen we bereiken?

We willen speciale aandacht voor de doelgroep Langzaam verkeer (fietsers en voetgangers, minder validen). Door de mogelijkheden te bevorderen willen we minder gemotoriseerd verkeer binnen en tussen de kernen bereiken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Fietsveilig maken van de Zeggelaan (Terheijden)

Omschrijving

De voorbereiding van dit werk vond in 2021 plaats. De uitvoering volgt in 2022.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

De besprekingen met de bewoners gaf aanleiding om nadere onderzoeken uit te voeren. De resultaten van deze onderzoeken kwamen in september 2022 binnen. De uitwerking hiervan vindt plaats in het laatste kwartaal van 2022. Ondanks het intensieve participatietraject verwachten we bezwaar op de te verlenen vergunningen. Vandaar dat we niet meer in 2022 starten met de werkzaamheden in de Zeggelaan Terheijden.

Netwerk prioritaire looproute (rode loperoute)

Omschrijving

In 2021 voerden we het grootste deel van de dorpsgewijze aanpak van de Goeiestoepkes uit. We sluiten de werkzaamheden in de andere kernen zoveel mogelijk aan op de aanleg van glasvezel. Hierdoor loopt het werk nog door in 2022.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

De uitvoering van de Goeiestoepkesroute in de kernen Drimmelen, Hooge Zwaluwe, Lage Zwaluwe en Wagenberg is gereed. Nu in alle kernen glasvezel komt, stemden we de planning zo goed als mogelijk af. De kosten voor Made en Terheijden passen niet meer binnen het budget. Daarnaast heeft de WWZ een aantal wensen ingediend die we overwegen te honoreren. We verwachten bij de voorjaarsnota 2023 de meerkosten helder in beeld te hebben.

Transitie openbaar vervoer naar gedeelde mobiliteit

Omschrijving

De provincie Noord-Brabant herijkt haar concessie Openbaar vervoer. Een van de onderdelen die overwogen worden is een transitie naar gedeelde mobiliteit. Niet meer alleen de traditionele vormen van trein en bus, maar ook flexibeler vormen van vervoer. Allerlei vormen van deelmobiliteit maken hier onderdeel van uit. Belangrijk hierin zijn de overstappunten, de zogenaamde Hubs. In onze gemeente zijn vier Hubs benoemd, namelijk station Lage Zwaluwe, Kruispunt Wagenberg, halte gemeentehuis Made en op termijn de halte Zeggelaan / N285 nabij de carpoolplaats in Terheijden. De eerste stappen qua uitvoering van de haltes tot hubs verwachten we in 2022.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

We zijn met de provincie in overleg om drie van de vier hubs binnen de gemeente uit te voeren. We verwachten dit najaar duidelijkheid. De aanpassingen van de bushalte in Made zijn nog niet gereed. We zijn afhankelijk van de uitvoering door de provincie en Enexis. Zij verzorgen de elektrificering van de halte. Daarna ronden wij onze werkzaamheden af.

Uitvoeren geven aan het fietsonderzoek

Omschrijving

In 2020 ronden we het onderzoek naar de hoofdfietsroutes in onze gemeente af. Hieruit is een meerjarig actieplan Fiets gekomen. In 2021 startten we met de voorbereiding en uitvoering, o.a. door de al geplande fietsroutes Zeggelaan en Drimmelseweg. De uitvoering loopt door in 2022. De Crullaan ronden we in 2021 af.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

In het coalitieakkoord kregen we extra middelen voor het verbeteren van de fietsinfrastructuur. We starten in 2023.

De aannemer leverde de Crullaan in Made voor de zomer op. We zijn nu bezig met enkele kleinere aanpassingen om de veiligheid nog verder te verbeteren. De Zeggelaan start in 2023 met de uitvoering.

2.3 Groen en speelvoorzieningen

Wat willen we bereiken?

Bij (her)inrichting van het openbaar groen streven we naar bruikbaarheid, aantrekkelijkheid, duurzaamheid en het verhogen van de biodiversiteit door groenblijvend en kleurrijk groen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Boomplantdag en andere activiteiten

Omschrijving

In 2022 planten we samen met de kinderen weer bomen. Ook willen we samen met onder andere Kiemkracht en Madese Natuurvrienden de biodiversiteit vergroten.

We zien dat het onderhoud aan het groen op zich voldoet aan de kwaliteitsnormen, maar dat open plekken of minder vitaal groen een minder positief totaal beeld geeft. Dat willen we verbeteren door stukken groen te vitaliseren door bodemverbetering en een lokatiegebonden keuze van plantmateriaal (geen droogtegevoelige planten op zandgrond).

Bij reconstructies voeren bovengenoemde werkwijze al uit. Die aanpak breiden we uit. Hierbij betrekken we MidZuid. In het effectbestek is hiervoor ook een passage opgenomen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

In het voorjaar vierden we boomfeestdag.

Droge zomer heeft veel nadelige gevolgen voor het bomenbestand. We besteedden veel aandacht aan het watergeven van vooral jong plantmateriaal. Helaas hebben ook oudere bomen last van de droogte gehad. Bij de keuze van plantmateriaal houden we steeds meer rekening met klimaatbestendige beplanting.

De werkzaamheden door MidZuid volgen we nauwgezet. We zijn niet altijd tevreden over de kwaliteit die MidZuid levert. We zijn samen bezig om de verbetering structureel in te zetten.

Onderzoeken uitvoeren en het ontwerpen van de Ecologische Verbindingszone (EVZ) Mark Zwaluwse Haven

Omschrijving

De voorbereidingen startten we in 2019. De planning hangt sterk af van de grondverwerving. De projectleiding en coördinatie brachten we onder bij onze partner het waterschap Brabantse Delta. Door de tragere grondverwerving is de uitvoering vertraagd. In 2023 maken we na de grondverwerving het ontwerp, voeren we onderzoeken uit en doorlopen we de (vergunning)procedures. De uitvoering vindt plaats in 2024.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

De projectleiding en coördinatie brachten we onder bij onze partner het waterschap Brabantse Delta. De grondverwerving (op basis van vrijwilligheid) verloopt trager dan gehoopt, waardoor de uitvoering is vertraagd. Voor delen van de EVZ waar voldoende gronden beschikbaar zijn, starten we na de grondverwerving in 2023 met het ontwerp, met het uitvoeren van onderzoeken en met (vergunning)procedures. De uitvoering vindt plaats na 2023.

2.4 Water

Wat willen we bereiken?

Afvalwater: Om de volksgezondheid te beschermen zamelen we afvalwater in en transporteren dit naar een overnamepunt van het waterschap tegen de laagst maatschappelijke kosten

Wat gaan we daarvoor doen?

Afvalwater

Omschrijving

Lopende rioolvervangingsprojecten ronden we in 2022 af (Burgemeester Van Campenhoutstraat-Made, Nachtegaalstraat-Made, Griendwerkerstraat-Lage Zwaluwe).

In 2022 starten we met de vervanging en voorbereiding van de riolering in de Molenstraat van Terheijden. De uitvoering is afhankelijk van het dijkverbeteringstraject en toestemming van het waterschap.

Bij de voorbereiding van rioolwerkzaamheden wordt rekening gehouden met de maatregelen die nodig zijn op het gebied van klimaatadaptatie.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Lopende rioolvervangingsprojecten ronden we in 2022 af (Burgemeester Van Campenhoutstraat-Made). We starten de werkzaamheden in de Nachtegaalstraat -Made en Griendwerkerstraat-Lage Zwaluwe (ondergrondse deel) in het vierde kwartaal van 2022.

In 2022 starten we met de voorbereiding van de rioolmaatregelen in de Molenstraat van Terheijden. De uitvoering hiervan is afhankelijk van het dijkverbeteringstraject en toestemming van het waterschap.

Verder start de voorbereiding van de verzwarende van de riolering in de Gijster (overstortleiding) de rioolmaatregelen in de Meidoornlaan / Hoefkensstraat, de

rioolmaatregelen in de Gomarusstraat en de rioolmaatregelen in Made-Hoog (Kerkstraat, Stationsstraat, Plukmadestraat, Lucia Eijkenstraat, Wilgenstraat, Patronaatstraat, 3 retentie voorzieningen). Made hoog pakken we integraal aan en overwegen de meerjarige maatregelen onder te brengen in één opdracht. Hierdoor verandert de oorspronkelijke planning maar we verwachten hierdoor meer continuïteit en minder overlast voor bewoners.

Bij de voorbereiding van rioolwerkzaamheden wordt rekening gehouden met de maatregelen die nodig zijn op het gebied van klimaatadaptatie.

Wat willen we bereiken?

Dijken en regionale keringen: In samenwerking met waterschap en andere aanliggende gemeenten voldoende veiligheid bieden aan de achterliggende gebieden

Het waterschap heeft de wettelijke verplichting de dijken en keringen op de juiste hoogte en sterkte te houden. Omdat het achterliggende gebied tot de gemeente behoort, is de bijdrage vanuit de gemeente essentieel.

Wat gaan we daarvoor doen?

In samenwerking met het waterschap de vastgestelde voorkeursalternatieven uitvoeren.

Omschrijving

Op 19 december 2019 en 1 juli 2020 stelde het waterschap de voorkeursalternatieven voor de dijkverzwaringen vast. We blijven onze belangen inbrengen. We onderzoeken een koppeling met goed gebruik van de openbare ruimte. Afspraken over planning en uitvoering maken we in 2022. De uitvoering verwachten we in 2023.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Het bestuur van het waterschap stelde de voorkeursalternatieven vast. In het eerste kwartaal van 2022 overlegden we met het waterschap over de inrichting rondom de haven van Terheijden. Hierover zijn we nog steeds in gesprek. We voelen ons gesteund door de aangenomen motie van raad over het behoud van de cultuurhistorische waarde van de haven. Ook bespraken we de aanpak van andere werkzaamheden.

Wat willen we bereiken?

Hemelwater: Het beperken van wateroverlast

Het klimaat verandert. Daarom rekenen we het rioolstelsel door met intensievere buien. Er is wateroverlast als inwoners en bedrijven schade krijgen aan hun eigendommen door neerslag. Water op straat is dus geen overlast, alleen lastig.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanleggen gescheiden stelsel met een capaciteit van minimaal bui 9 (bui komt gemiddeld eens per vijf jaar voor).

Omschrijving

Deze capaciteitsvergroting beperkt de wateroverlast. Intensievere buien kunnen nog steeds overlast veroorzaken. We pasten de planning in 2020 aan. Bij investeringen gaan we verder in op de expliciete projecten.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Alle plannen toetsen we op bui 9. Kan de riolering deze bui niet verwerken dan brengen we een regenwaterriool aan.

Het werk in de Van Campenhoutstraat en Boerenhoekstraat (Made) is in uitvoering, maar loopt uit op de planning.

De Nachtegaalstraat (Made) en Griendwerkerstraat (Lage Zwaluwe) krijgen een gescheiden rioolstelsel dat voldoet aan bui 9. De werkzaamheden in de Nachtegaalstraat starten in 2022. Voor de Griendwerkerstraat kozen we ervoor om het werk in tweeën te splitsen, omdat de woningcorporatie woningen gaat verduurzamen. We ronden de werkzaamheden in deze straat af nadat de corporatie haar werkzaamheden heeft afgerond.

Wat willen we bereiken?

Samenwerking: Door samen te werken met drie gemeenten en twee waterschappen de kosten voor waterbeheer minder te laten stijgen

De doelstelling minder meerkosten is bereikt. Wel zetten we de samenwerking voort. De thema's die spelen richten zich steeds meer op de toekomst.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actualiseren Water- en Rioleringsplan

Omschrijving

2022 is het einde van de planperiode van het Water- en Rioleringsplan 2018-2022. In 2022 actualiseren we het plan. Hierbij bekijken we of we de koppeling met het omgevingsplan al kunnen maken. Tevens nemen we de Deltaplan ruimtelijke adaptatie (DPRA) mee. Het DPRA doen we gezamenlijk met andere gemeenten.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Door corona, verschuiven van werkzaamheden en nieuwe inzichten over berekenmethodes van de rioolheffing stellen we het WRP dit jaar niet vast. Het WRP bieden we in de eerste helft van 2023 ter besluitvorming aan.

Financiële afwijkingen

Tabel 2.1. Overzicht financiële afwijkingen bestaand beleid

2. Openbare ruimte	2022	2023	2024	2025	2026
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)					
<i>Thema Wegen en Verkeer</i>					
1 Openbare verlichting: elektriciteitsverbruik	33- N				
2 Kabels en leidingen	209 V	209- N			
3 Bewegwijzering: NBD (Nationale bewegwijzeringsdienst)	17- N				
4 Onderzoek parkeerdruk (onderbesteding)	14 V	14- N			
5 Openbaar vervoer (onderbesteding)	5 V	5- N			
<i>Thema Groen en speelvoorzieningen</i>					
6 Bomen	43- N	110- N	110- N	110- N	110- N
7 Pumptrackbaan: speeltoestellen	15 N				
Pumptrackbaan: krediet Sport, spelen in de openbare ruimte (vrijval kapitaallasten)	5 N	5 N	5 N	5 N	5 N
<i>Thema Water</i>					
8 Riool(heffing): lagere BTW toerekening BTW (onderbesteding)	18- N				
<i>Diverse per saldo</i>	10- N	4- N	3- N	3- N	3- N
Totaal Openbare ruimte	127 V	336- N	107- N	107- N	107- N

Mutatie reserves					
7 Reserve Kapitaallasten: Pumptrackbaan (storting exploitatie)	15- N				
7 Reserve Kapitaallasten: vrijval krediet Sport, spelen in de openbare ruimte (onttrekking)	52 V				
7 Pumptrackbaan: krediet Sport, spelen in de openbare ruimte (vrijval kapitaallasten) (onttrekking)	5- N	5- N	5- N	5- N	5- N
7 Reserve Kapitaallasten: Pumptrackbaan (storting vrijval restantkrediet)	52- N				
Totaal mutatie reserves	20- N	5- N	5- N	5- N	5- N

Totaal 2. Openbare ruimte na dekking	107 V	341- N	113- N	113- N	113- N
---	--------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Toelichting financiële afwijkingen

Thema Wegen en verkeer

1. Openbare verlichting: elektriciteitsverbruik

In verband met de btw-daling naar 9% heeft de leverancier de voorschotten opnieuw berekend op basis van het meest recente verbruik. Het verbruik valt hoger uit dan in eerste instantie was begroot. De btw-verlaging heeft voor ons geen effect.

2. Kabels en leidingen

Binnen de gehele gemeente legde Deltafiber glasvezel aan. De aannemer legde de bestrating terug. De ervaring is dat nazakkingen na ongeveer 6 tot 12 maanden stoppen. Hiervoor kregen we geld van Deltafiber om deze nazakkingen te herstellen. Dit geld hevelen we over naar 2023.

3. Bewegwijzering: NBD (Nationale bewegwijzeringdienst)

Samen met de NBD (Nationale bewegwijzeringdienst) is er een plan opgesteld voor een inhaalslag met betrekking tot onderhoud bewegwijzering. Aangezien er de laatste jaren minimaal is geïnvesteerd in onderhoud heeft het de voorkeur om gehele plan uit te voeren. Mede door de gestegen kosten komen we budget tekort en ramen we een bedrag bij van € 17.000.

4. Onderzoek parkeerdruk (onderbesteding)

Op het gebied van parkeren hielden we bewonersonderzoeken. De uitkomsten daarvan worden verwerkt. Helaas lukt het niet om de werkzaamheden dit jaar uit te voeren. De werkzaamheden verwachten we begin 2023 te starten.

5. Openbaar vervoer (onderbesteding)

We zijn met de provincie in overleg om drie van de vier hubs binnen de gemeente uit te voeren. We verwachten dit najaar duidelijkheid. We voeren dit jaar de Hubs nog niet uit.

Thema Groen en speelvoorzieningen

6. Bomen

We hebben dit jaar het onderhoudsbestek bomen opnieuw moeten aanbesteden. Dit brengt incidentele en structurele meerkosten van met zich mee. Vanwege het nieuwe onderhoudsbestek en inschrijving is een structureel bedrag van circa € 50.000 nodig in de meerjarenbegroting. Daarnaast werken we dit jaar een incidentele snoeiachterstand weg van circa € 27.500.

Door de extreem droge zomer en neerslagtekort van voorgaande jaren (2018 en 2020) en dit jaar blijft de uitval van bomen groot. Ook dit jaar moeten we vanwege de veiligheid veel bomen (circa 100 stuks) vervangen. Ook verwachten we voor de komende jaren dat dit een structureel onderdeel van het boombeheer zal zijn. Niet alleen moeten we meer bomen vervangen. De kosten hiervan zijn door de prijsinflatie hoger dan voorheen. De structurele meerkosten hiervan bedragen naar schatting jaarlijks € 60.000. Daarnaast hebben we vanwege de droogte extra watergeven moeten inhuren. Deze onvoorziene incidentele meerkosten bedragen circa € 15.000.

7. Pumptrackbaan

Zie voor een inhoudelijke toelichting programma 4. Sociaal domein - Thema Sport en bewegen.

Thema Water

8. Riool(heffing): lagere BTW toerekening BTW (onderbesteding)

Door een vertraagde uitvoering van de lopende kredieten zijn er lagere kapitaallasten van circa € 87.000 voor jaar 2022 en hogere elektriciteitskosten drukriolering met € 3.000. Het voordelig bedrag van circa € 84.000 inclusief de BTW toerekening van circa € 18.000 (= nadeel begroting) wordt gestort in de voorziening Riolering.

3. Ruimte, wonen en economie

Inleiding

Inleiding

De hoofddoelstelling van het programma is:

- Het bevorderen van economische vitaliteit en werkgelegenheid in Drimmelen in een proactieve houding
- Drimmelen recreatief op de kaart zetten en de kansen benutten van het Nationaal Park De Biesbosch
- Drimmelen profileren als aantrekkelijke woongemeente
- Zorgen voor de bouw van voldoende woningen in alle kernen en in alle prijsklassen. Hierbij is gasloos en energie neutraal bouwen het uitgangspunt. Waar mogelijk wordt levensloopbestendig gebouwd
- Drimmelen energie neutraal in 2040.

In het coalitieprogramma Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN ! staat:

Het bevorderen van de economische vitaliteit en werkgelegenheid in Drimmelen in een proactieve houding. Drimmelen recreatief op de kaart zetten en de kansen benutten van Nationaal Park De Biesbosch. We zorgen voor de bouw van voldoende woningen in alle kernen en in alle prijsklassen. Hierbij is gasloos en energie neutraal bouwen het uitgangspunt en waar mogelijk levensloopbestendig.

Het programma is uitgewerkt in vijf thema's. De programmadoelstellingen zijn uitgewerkt in de volgende thema's en bijbehorende sub-doelstellingen:

1. Versterken vrijetijdseconomie
2. Versterken economische structuur
3. Wonen
4. Duurzaamheid
5. Leefomgeving.

3.1 Versterken vrijetijdseconomie

Wat willen we bereiken?

Drimmelen recreatief op de kaart zetten

Drimmelen recreatief op de kaart zetten en de kansen benutten van Nationaal Park De Biesbosch.

Wat gaan we daarvoor doen?

Realisatie voetveer en verkenning toeristische mogelijkheden Hofmansplaat

Omschrijving

In 2020 is in overleg met Staatsbosbeheer een ambitieplan opgesteld voor de Hofmansplaat. Op basis van dit ambitieplan is in 2021 aan bureau Bloc opdracht gegeven om de haalbaarheid te onderzoeken van het in de vaart zetten van een pontje en de ontwikkeling van de Hofmansplaat. In 2021/2022 zal gestart

worden met de uitvoering van fase 1. Deze eerste fase omvat in ieder geval een voetveer van Drimmelen naar de Hofmansplaat. Op de Hofmansplaat komen onder meer voetpaden en informatiepanelen. De plannen passen binnen het concept-zoneringsplan van de Biesbosch.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Nadat bureau Bloc in 2021 constateerde dat een echte veerverbinding naar de Hofmansplaat financieel niet haalbaar was, is overleg opgestart met Staatsbosbeheer en de ondernemers over een alternatieve veerverbinding die meer is gericht op excursies naar de Hofmansplaat. De inzet is om te komen tot een samenwerkingsverband van lokale ondernemers die een excursieaanbod organiseren. De Hofmansplaat zal geschikt worden gemaakt voor extensieve recreatie. De verwachting is dat er voor het eind van het jaar duidelijkheid komt over de samenwerking en het aanbod. Dit najaar ontvangt de gemeenteraad een raadsbrief met de actuele stand van zaken.

Samenwerking NLDelta

Omschrijving

De partners in NLDelta werkten in de afgelopen jaren toe naar de status van Nationaal Park nieuwe stijl. In 2021 is gebleken dat een breed draagvlak voor deze statusaanvraag nog ontbrak. Er worden gesprekken gevoerd over de reikwijdte en governance of organisatiestructuur. Voor onze gemeente zijn een duidelijke positionering van de Biesbosch, een compacte structuur en een duidelijke focus van NLDelta van groot belang. In 2022 worden de gesprekken over NLDelta voortgezet en moet blijken of dit leidt tot een statusaanvraag voor een Nationaal Park nieuwe stijl.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

De partners in NLDelta werkten in de afgelopen jaren toe naar de status van Nationaal Park nieuwe stijl. Voor onze gemeente zijn een duidelijke positionering van de Biesbosch, een compacte structuur en een duidelijke focus van NLDelta van groot belang. Dit najaar moet blijken of de gesprekken over NLDelta worden voortgezet en of dit leidt tot een statusaanvraag voor een Nationaal Park nieuwe stijl.

Wat willen we bereiken?

Verbeteren toeristische infrastructuur en bereikbaarheid

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanlegplaatsen en afmeervoorzieningen Biesbosch

Omschrijving

Op basis van het recreatief zoneringsplan wordt in 2021, in overleg met Staatsbosbeheer en de twee andere Biesbosch-gemeenten, in beeld gebracht hoe het staat met de kwaliteit van en de behoefte aan aanlegplaatsen en afmeervoorzieningen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

De kwaliteit van de aanlegplaatsen en afmeervoorzieningen is een aandachtspunt. In 2022 is een eerste aanzet gemaakt voor het uitvoeringsplan van de visie 'Balanceren in de Biesbosch'. Hierin worden de aanlegplaatsen en afmeervoorzieningen opgenomen in een recreatieplan, welke uitvoering moet gaan geven aan de gewenste faciliteiten en onderhoud tbv recreatieve voorzieningen in de Biesbosch. De maatregelen die worden uitgevoerd zijn afhankelijk van de gestelde prioriteiten en de beschikbare middelen.

Herinrichting Ameroever kop buitenhaven Lage Zwaluwe

Omschrijving

In 2021 is er een plan ontwikkeld voor een groene en recreatieve inrichting van de kop van de buitenhaven Lage Zwaluwe. Het plan is opgesteld in samenwerking met betrokken ondernemers en inwoners van Lage Zwaluwe. In 2022 wordt het plan uitgevoerd.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

In 2021 ontwikkelden we een plan voor een groene en recreatieve inrichting van de kop van de buitenhaven Lage Zwaluwe. We deden dit samen met betrokken ondernemers en inwoners van Lage Zwaluwe. De uitvoering van het plan stagneert vanwege de overdracht van de erfpacht. Hierover loopt overleg. Naar verwachting wordt het plan in 2023 uitgevoerd. Onderdeel van het plan is een uitkijktoren.

Herontwikkeling Kleine Schans / Zuidwaterlinie

Omschrijving

In 2021 is het plan voor de Kleine Schans bijgesteld op basis van het beschikbaar budget. Het plan wordt in 2022 uitgevoerd. Om meer bekendheid te geven aan de Kleine Schans wordt samengewerkt binnen het project Zuiderwaterlinie.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Het plan voor de Kleine Schans is bijgesteld op basis van het beschikbaar budget en het overleg met stakeholders. Het plan concentreert zich op de toegang tot de Schans. De toegang tot de Kleine Schans wordt voorzien van een watertrap. De raad is voor de zomer geïnformeerd over het plan. De uitvoering start begin 2023. Om meer bekendheid te geven aan de Kleine Schans werken we samen binnen in het project Zuiderwaterlinie.

Verbetering jachthaven Terheijden

Omschrijving

In 2020 zijn er verbeteringen doorgevoerd in de haven van Terheijden. De plannen voor de dijkverzwaring zijn in voorbereiding. Na de dijkverzwaring zal de haven worden verkocht.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Het plan voor de dijkverzwaring (plan van het waterschap) heeft grote invloed op het beeld van de haven Terheijden: de bestaande dijken worden met ongeveer 1 meter opgehoogd en in verband met de waterveiligheid zullen de bomen op de waterkeringen worden verwijderd. De damwand wordt vervangen en er komt een muur op de kade van ongeveer 1 meter hoog.

Er vindt intensief overleg plaats met het waterschap en de provincie over de inrichting van het gebied. Daarbij gaat het om de kademuur, de compensatie van bomen en de ruimtelijke kwaliteit in zijn algemeenheid.

We verwachten dat de dijkverzwaring plaatsvindt in 2023 en daarna kan de herinrichting van de omgeving worden uitgevoerd.

3.2 Versterken economische structuur

Wat willen we bereiken?

Bevorderen vitaliteit en werkgelegenheid

Het bevorderen van de economische vitaliteit en werkgelegenheid in Drimmelen (met een proactieve houding).

Wat gaan we daarvoor doen?

Arbeidsmigranten

Omschrijving

In 2020 is het beleid met betrekking tot arbeidsmigranten herzien. Op basis van het beleid worden er controles uitgevoerd op de naleving. Het nieuwe beleid maakt tijdelijke units in het buitengebied mogelijk, dit was eerder niet het geval. Deze moeten worden vergund, wat onder de normale werkzaamheden van vergunningverlening valt.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Er lopen een aantal initiatieven rond huisvesting van arbeidsmigranten bij bedrijven in het buitengebied. Deze worden getoetst aan het vastgestelde beleid.

Omdat er een tekort is aan betaalbare woningen voor starters wil de gemeenteraad geen verhuur meer van goedkope woningen in de kernen.

Sinds 1 januari 2022 bestaat de mogelijkheid tot opkoopbescherming. Opkoopbescherming heeft als doel om goedkope woningen beschikbaar te houden voor de woningmarkt en te voorkomen dat ze uit de markt gehaald worden voor (kamergewijze) verhuur. In het nieuwe coalitieakkoord is vastgelegd dat die opkoopbescherming er komt. In het 4e kwartaal komen wij met een voorstel hierover.

Sociaal- cultureel dorpschart Made

Omschrijving

In het najaar van 2020 wordt de raad gevraagd een besluit te nemen over de verdere ontwikkeling van het sociaal-culturele dorpschart Made. Op basis van dat besluit worden de plannen verder uitgewerkt. De raad wordt regelmatig geïnformeerd over de voortgang.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Eind augustus 2022 is de verbouwing van de Bernarduskerk officieel van start gegaan. Hieraan voorafgaand zijn, na intensieve beraadslaggingen, de contracten tussen de gemeente, Breda Bouw en BOEi ondertekend. De geldleningsovereenkomst en de hypotheekakte zijn nog niet getekend.

De beheersstichting, die bestaat uit Madese bestuursleden en het nieuwe sociaal cultureel centrum gaat exploiteren, is inmiddels ook opgericht. Met het stichtingsbestuur wordt momenteel overleg gevoerd over de huurovereenkomst. Verder vinden er gesprekken plaats over de exploitatie en het inrichtingsbudget. Binnen de exploitatie is sprake van tegenvallers als gevolg van onder meer de stijgende energiekosten en tegenvallende personeelslasten. Als daar meer duidelijkheid over bestaat zullen we de gemeenteraad informeren. In het kader van de gebiedsontwikkeling zijn de plannen voor nieuwbouwwoningen aan de Patronaatstraat verder uitgewerkt. Dat geldt ook voor het inrichtingsplan voor de openbare ruimte, waaronder het Gaymansplantsoen. De voorbereidingen voor het bouwrijp maken zijn ook inmiddels gestart. Over de invulling van de sociale huurwoningen wordt momenteel overleg gevoerd door de ontwikkelaar en Woonvizier. Dit overleg heeft nog niet tot overeenstemming geleid.

3.3 Wonen

Geen afwijkingen.

3.4 Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

Drimmelen energieneutraal in 2040

In 2018 is het werkveld van de Energietransitie enorm sterk in beweging gekomen. Om actief aan de slag te gaan met de raadsmotie 'dorpen in 2040 energieneutraal' en om initiatieven van bewoners en bedrijven te ondersteunen, is bij de Kadernota 2020 extra ambtelijke capaciteit beschikbaar gesteld voor 2020 en 2021.

Wat gaan we daarvoor doen?

Proeftuin aardgasvrije wijken

Omschrijving

Het Traais Energie Collectief (TEC) en de gemeente Drimmelen werken intensief samen om het dorp Terheijden energieneutraal te maken. TEC richt zich als energiecoöperatie op vier pijlers: warmte, wind, zon en besparing. De eerste fase (1.1) van dit ambitieuze traject - een warmtenet van een kilometer in het centrum - is inmiddels afgerond, waardoor 126 woningen kunnen worden aangesloten op het duurzame netwerk.

De planning is dat na Fases 1.2 en 1.3 (najaar 2021) en Fases 2 en 3 (voorjaar 2022) het aantal aardgasvrije panden uitkomt op ruim 500. De verwachting is dat deze woningen en gebouwen tussen 2022 en 2024 worden aangesloten op het warmtenet. Daarna volgen de overige 2.000 panden in Terheijden. De planning van de werkzaamheden én de aansluitingen is sterk afhankelijk van een aantal factoren, waaronder de realisatie van de zogeheten energieboerderij en

zonnepark De Bergen. Zonder dit 'warmtestation' aan de Schansstraat kan TEC geen warmte leveren en dus geen aansluitingen realiseren.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Momenteel ligt er ruim tweeënhalve kilometer leiding (warmtenet) in Terheijden, en daarbij blijft het niet. Uiteindelijk dienen hierop ruim 600 woningen en gebouwen te worden aangesloten. Ook de nieuwbouwwijken De Weelde en het E-veld krijgen straks duurzame warmte van het Traais Energiecollectief (TEC).

Helaas is de warmtelevering van TEC vertraagd, omdat project De Weelde lange tijd stagneerde. Maar inmiddels is de kelder van het toekomstige, hypermoderne warmtestation ('De Energiebrouwerij') afgerond en volledig operationeel. Daardoor konden de eerste huizen op het Traais Warmtenetwerk worden aangesloten. De inwoners van het Thomashof hadden de primeur.

Goed nieuws is er ook over de bouw van windmolen De Noord; eind van het jaar is deze turbine operationeel, waarna ze stroom gaat leveren aan het warmtestation.

Ondertussen vinden gesprekken plaats tussen gemeente, TEC en andere partijen over het zonneveldendossier. Binnen de kaders die de Raad van State ons gegeven heeft, proberen we actief een oplossing te vinden onder begeleiding van een externe adviseur. Over de aanpak en planning is de raad recent uitgebreid geïnformeerd.

In samenwerking met de gemeente en andere partners, is TEC gestart met de ontwikkeling van een zogenaamd masterplan. Dit plan moet inzicht geven in hoe de overige 2.000 panden in Terheijden op duurzame wijze kunnen worden verwarmd. Een van de energiebronnen waaraan wordt gedacht, is diepe aardwarmte ofwel geothermie.

Regionale energiestrategie (RES)

Omschrijving

De RES 1.0 van West-Brabant is door alle 16 gemeenteraden, twee waterschappen en de provincie vastgesteld en inmiddels aangeboden aan het rijk. De gemeenten scharen zich achter de regionale opgave, ook al zijn bij een aantal gemeenten moties en/of amendementen aangenomen. Voor de gemeente Drimmelen blijft de opgave voor 2030: 8 windmolens langs de A16, een zonnepark in Terheijden en de realisatie van grootschalig zon op dak (23 GWh).

De RES-organisatie en wij als gemeente zien echter wel een tweetal serieuze knelpunten voor 2022 en verder, die een succesvolle uitvoering van de regionale opgave in de weg kunnen staan. Zo is de transportschaarste op het elektriciteitsnet in West-Brabant het afgelopen jaar onverwacht en enorm toegenomen, waardoor energieprojecten in de knel komen. Daarnaast is de conclusie dat de energietransitie voor gemeenten - vanwege de zeer hoge uitvoeringskosten - onhaalbaar is zonder een forse bijdrage van het rijk. Beide knelpunten zijn formeel teruggekoppeld aan rijk en provincie.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Door de enorme toename van teruglevering en elektrificering van energie, blijft de beperkte netcapaciteit ('transportschaarste') bij netbeheerders Enexis en TenneT een grote zorg. Op de lange termijn moeten forse investeringen, slimme innovaties en goede samenwerking met netbeheerders uitkomst gaan bieden. De ontwikkelingen gaan zo snel dat er langere tijd geen ruimte meer was op het elektriciteitsnet voor nieuwe grootverbruikers ('afnameschaarste'). Inmiddels is bekend dat er meer ruimte komt in Noord-Brabant en Limburg, waardoor de meeste grootzakelijke klanten 'in de wachtrij' vanaf november weer een offerte kunnen ontvangen. Ook voor teruglevering komt er capaciteit beschikbaar, maar dit is lang niet genoeg om iedereen aan te sluiten. Gelukkig worden particuliere aanvragen en nieuwbouwprojecten niet geraakt door deze teruglever- en afnameproblematiek.

Er wordt momenteel met hoge urgentie gewerkt aan oplossingen; in 2025 wordt de capaciteit van het hoogspanningsstation bij Geertruidenberg met een eerste stap vergroot. Daarna volgen nog andere, ingrijpende aanpassingen aan het netwerk. Deze ontwikkelingen betekenen in de uitvoering, richting RES 2.0, dat we als energieregio meer integraal moeten kijken. En dat het proces van programmeren en prioriteren daarbij cruciaal is. De verwachting is echter dat de ambitie uit de RES - dat wil zeggen 2,2 TWh aan duurzame opwek in de regio in 2030 - nog steeds gehaald kan worden.

De conclusie voor gemeente Drimmelen is dat we vooralsnog op de goede weg zijn, mits de bestaande - en de geprognostiseerde projecten worden gerealiseerd. De opgave voor Drimmelen ligt vooral op het gebied van grootschalig zon op dak (gebouwen), dat momenteel vooral door autonome groei (lees: SDE-subsidies) redelijk goed verloopt. Voor het zomerreces heeft het college ingestemd met het voorstel 'Ontwikkelfonds'. Hiermee willen de in de RES deelnemende partijen bevorderen dat ook inwoners en lokale partijen duurzame energieprojecten kunnen ontwikkelen. Of kunnen participeren in grotere projecten. Het recent opgerichte Fonds versnelling RES West-Brabant (FRES-WB) ontvangt van RES-deelnemers een bedrag, waarmee het fonds lokale bewonersinitiatieven kan ondersteunen. Deze ondersteuning bestaat uit zowel een financiële bijdrage als inhoudelijke expertise.

Verduurzaming Amerwarmtenet

Omschrijving

In 2021 starten meerdere toestemmingsprocedures voor het Geothermieproject Plukmade (=diepe aardwarmte) in het glastuinbouwgebied Plukmade. Concrete ontwikkeling van een Biomassainstallatie is afhankelijk van de procedure rond de natuurvergunning. Met de partners van de Samenwerking Verduurzaming Amernet werken we samen aan het duurzaam voortzetten van het Amerwarmtenetwerk (waar onze glastuinders 33% van afnemen) op basis van het Transitieplan Amernet.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Er zijn momenteel ontwikkelingen rondom het Geothermieproject Plukmade. Vanwege de ontwikkelingen op de energiemarkt is de Glastuinbouw naarstig aan het zoeken naar alternatieve duurzame energiebronnen waarbij dit project een oplossing kan bieden.

Begin dit jaar zijn de toetsingskaders van de Natuurwet aangepast waardoor de vergunningverlening door de Provincie Noord-Brabant voor de Biomassainstallatie project weer is uitgesteld. Naast uitstel zijn er ook te weinig stikstofrechten.

Met partners van de Samenwerking verduurzaming Amernet wordt onderzoek gedaan naar de inzet van duurzame warmtebronnen ter vervanging van de warmte van de Amercentrale. De garantie van leveringszekerheid heeft hierin prioriteit. Men is onderzoek aan het doen voor de aanleg van een warmteleiding vanaf Moerdijk (o.a. warmte van Attero) naar Geertruidenberg.

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Omschrijving

In 2021 werken we de aanbevelingen uit de QuickScan verduurzaming gemeentelijke gebouwen verder uit. In 2020 is gestart met de verduurzaming van het gemeentehuis, hierna zal er gestart gaan worden met de voorbereiding van de andere panden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

De verduurzaming van het gemeentehuis is zo goed als afgerond. Op basis van het nieuwe coalitieakkoord zal ook voor de andere gemeentelijke gebouwen een plan op worden gesteld voor verduurzaming.

Ondertussen zitten we niet stil en voeren we 'werkende weg' duurzaamheidsmaatregelen door.

3.5 Leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Drimmelen profileren als een aantrekkelijke woongemeente met een vitaal buitengebied

Wat gaan we daarvoor doen?

Omgevingswet

Omschrijving

In 2020 is de daadwerkelijke invoering van de Omgevingswet in volle gang. Door de coronacrisis en uitstel van de Omgevingswet tot 1 januari 2022 loopt een deel van de invoering door in 2021. Hierdoor vindt vaststelling van de omgevingsvisie begin 2021 plaats. Omdat de invoering van de Omgevingswet complex is en er sprake was van een capaciteitsknelpunt, is besloten de Omgevingswet in te voeren volgens het principe 'basis op orde': voldoen aan de minimumeisen met een paar extra's. Dit betekent dat de invoering niet geheel volgens het onderscheidend ambitieniveau plaatsvindt.

Dit heeft tot gevolg dat er geen omgevingsverordening meer wordt opgesteld. Het doornemen van de bruidsschat, gemeentelijke verordeningen en bestemmingsplannen vindt plaats in 2020/2021 (voorbereiding omgevingsplan). Het transitieplan om te komen tot een nieuw omgevingsplan wordt in 2021 opgesteld en vastgesteld. De nieuwe werkprocessen zijn eind 2020 klaar. In het laatste kwartaal van 2020 start ook het oefenen met de nieuwe werkprocessen. Dit loopt door in 2021, waarbij waar nodig de werkprocessen aangepast worden. Het experiment vergunningtafel Omgevingswet gemeente Drimmelen loopt ook door in 2021. In 2021 wordt ook de organisatie ingericht op het werken met de Omgevingswet. Het opleidingsplan is concept klaar. In 2020 vindt nog de aanbesteding plaats. De opleidingen vinden in 2021 plaats. Het nieuwe vergunningen- toezichts- en handhavingssysteem wordt op dit moment geïmplementeerd. Aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet vindt in het laatste kwartaal van 2020 plaats. Het testen van alle systemen, samen met het DSO en de nieuwe werkprocessen, vindt in 2021 plaats. Het ontwikkelen van vragenbomen en een vergunningcheck (toepasbare regels) loopt ook nog door in 2021 (inclusief oefenen). De communicatiecampagnes richting onze inwoners en bedrijven vinden in 2021 plaats. Wel komt er in 2020 nog informatie over de Omgevingswet en de invoering hiervan op onze website te staan. Na de zomer van 2020 en in 2021 worden er nog bijeenkomsten georganiseerd voor het gemeentebestuur, de organisatie en onze stakeholders. In 2021 organiseren we ook voorlichtingsbijeenkomsten voor onze ondernemers, brancheorganisaties en dergelijke.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is weer uitgesteld, van 1 juli 2022 naar 1 januari 2023. Dit heeft gevolgen voor de invoering van de Omgevingswet. Alle geplande invoeringsactiviteiten vinden nog steeds in 2022

plaats, maar de activiteiten worden meer gespreid en enkele activiteiten worden vooruit geschoven. Denk aan de vaardigheidstrainingen, de communicatiecampagne en enkele door de raad te nemen besluiten. Die spreiding geeft meer lucht bij de organisatie. De invoering loopt tenslotte langer door naast de andere werkzaamheden.

Uitstel van de Omgevingswet biedt ook de mogelijkheid om meer te oefenen en te testen. Zo oefenen we met het wijzigen van een omgevingsplan en voeren we ook een functionele test omgevingstafel uit.

Met de invoering lopen we op schema. Ook al spreiden we de invoeringsactiviteiten, we voldoen als gemeente op 1 januari 2023 minimaal aan de minimale eisen van de VNG.

Het transitieplan omgevingsplan (plan van aanpak om te komen tot het omgevingsplan nieuwe stijl) is in concept klaar. In het laatste kwartaal van 2022 wordt dit transitieplan besproken met het gemeentebestuur en voorgelegd aan de raad. In het laatste kwartaal van 2022 ronden we het werkproces voor het wijzigen van een omgevingsplan af en stellen we de werkprocessen voor de Wet Kwaliteitsborging Bouwen op. Aan de nieuwe werkprocessen voor vergunningverlening, toezicht en handhaving wordt de laatste hand gelegd.

In het tweede kwartaal startten we een functionele test omgevingstafel (inhoudelijke en technische test). Deze ronden we eind november af. Het regionale voorstel voor de omgevingstafel ketenpartners is klaar en wordt in september besproken. Bij akkoord volgt invoering. Voor de borging van het werken met de Omgevingswet in de gemeentelijke organisatie maakten we een ontwikkelplan. Vanaf 1 september 2022 werken we grotendeels al volgens dit ontwikkelplan. Met een werkgroep blijven we dit volgen: evalueren, aanpassen, doorontwikkelen. De landingspagina Omgevingswet (1 ingang/wegwijzer) wordt begin vierde kwartaal 2022 opgeleverd, getest en aangepast.

De toepasbare regels/vragenbomen voor de top 10-activiteiten zijn klaar. Deze worden regelmatig getest en waar nodig aangepast. De overige activiteiten op digitaliseringsgebied liggen een beetje stil. De gemeente Drimmelen ligt goed op schema, maar kan nu even niet verder. Softwareleveranciers hebben door het uitstel hun planning namelijk aangepast op de actuele planning voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Wel werken we inmiddels met het nieuwe VTH-systeem (vergunningverlening, toezicht en handhaving) en testen we ook de digitaliseringskant bij de functionele test omgevingstafel en de pilot wijzigen omgevingsplan.

Tijdens een week van de Omgevingswet in juni 2022 hebben we aandacht gevraagd voor het afronden van de basisopleidingen Omgevingswet. In september 2022 vinden de vaardigheidstrainingen plaats. Verdiepingsopleidingen vinden naar behoefte plaats (zo dicht mogelijk op de inwerkingtredingsdatum). De communicatiestrategie met uitvoeringsplan voor de gemeentelijke organisatie en gemeentebestuur (intern) en voor inwoners en ondernemers (extern) is bijna klaar. Vanaf april 2022 intensiveerden we de interne communicatie (nieuwsbrief, vlogs en blogs op intranet, (raads)bijeenkomsten enzovoort). De externe communicatiecampagne gaat vanaf oktober 2022 van start.

In februari ging de raad akkoord met het voorstel voor de commissie Omgevingskwaliteit. Dit jaar vindt nog de (her)benoeming van de leden plaats. Dit jaar vragen we de raad ook nog een besluit te nemen over de aangepaste legesverordening, het delegatiebesluit en de wijzigingen in de interne regelgeving (verwijzingen, tekstueel).

De invoering van de Omgevingswet loopt dus op schema. Maar door het uitstel

tot 1 januari 2023 hebben we de invoeringsactiviteiten wel meer gespreid en soms ook doorgeschoven naar een later moment in 2022.

Financiële afwijkingen

Tabel 3.1. Overzicht financiële afwijkingen bestaand beleid

3. Ruimte, wonen en economie		2022	2023	2024	2025	2026
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)						
<i>Thema Versterken vrijetijdseconomie</i>						
1	Toerisme en recreatie	- -				
<i>Thema Versterken economische structuur</i>						
2	Economie: inhuur personeel (knelpuntenpot)	39- N				
<i>Thema Ruimte</i>						
3	Externe expertise zonnevelden		50- N			
4	Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT): inhuur projectleider / personele uitbreiding (1 FTE)	6- N	111- N	89- N	78- N	78- N
5a	Omgevingswet: overheveling budget naar 2023	124 V	124- N			
5b	Omgevingswet: september-circulaire (algemene uitkering)	313- N				
5c	Omgevingswet: september-circulaire - overheveling budget naar 2023 e.v.	313 V	5- N	116- N	76- N	116- N
6	Ruimtelijke ordening: inhuur personeel (inzet vacaturegelden)	81- N				
<i>Thema Wonen</i>						
7a	Actieve grondexploitaties	60 V				
7b	Faciliterende grondexploitaties (met overeenkomst)	119 V				
8	Inhuur projectleider flexwoningen	30- N	40- N			
<i>Thema Duurzaamheid</i>						
9	Afvalstoffen(heffing): lagere BTW toerekening BTW	15- N				
<i>Thema Leefomgeving</i>						
10	Wet kwaliteitsborging: september-circulaire (algemene uitkering)	51- N				
<i>Diverse per saldo</i>		39- N				
Totaal Ruimte, wonen en economie		42 V	331- N	205- N	154- N	194- N
Verschuiving tussen programma's						
2	Economie: inhuur personeel (knelpuntenpot)	39 V				
5b	Omgevingswet: overheveling budget naar 2023	313 V				
6	Ruimtelijke ordening: inhuur personeel (inzet vacaturegelden)	81 V				
10	Wet kwaliteitsborging: september-circulaire (algemene uitkering)	51 V				
Totaal verschuivingen tussen programma's		485 V	--	--	--	--
Mutatie reserves						
1	Reserve toerisme en recreatie	15- N				
5a	Algemene reserve (Omgevingswet)	124- N				
7a	Algemene bedrijfsreserve grondbedrijf	70- N				
7a	Reserve ruimtelijke ontwikkelingen	10 V				
7b	Reserve ruimtelijke ontwikkelingen	53- N				
Totaal mutatie reserves		N	-	--	--	--
Totaal 3. Ruimte, wonen en economie na dekking		276 V	331- N	205- N	154- N	194- N

Toelichting financiële afwijkingen

Thema Versterken vrijetijdseconomie

1. Toerisme en recreatie

Abusievelijk is er bij de Voorjaarsnota een bedrag te hoog onttrokken van € 14.884 uit de reserve Toerisme en recreatie. Dit wordt nu gecorrigeerd. Het bedrag is opgenomen in de begroting 2023 als dekking.

Thema Versterken economische structuur

2. Economie: inhuur personeel (knelpuntenpot)

Vanwege langdurige ziekte van de beleidsmedewerker Economie is besloten externe capaciteit in te huren.

Thema Ruimte

3. Externe expertise zonnevelden

In het coalitieakkoord is vastgelegd dat er een 'passende oplossing' moet komen voor het zonneveldendossier. Op dit moment huren wij daar externe expertise voor in. Het proces van de zonnevelden loopt door naar 2023. Daarom wordt voorgesteld ook voor 2023 geld op te nemen.

4. Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT): inhuur projectleider / personele uitbreiding (1 FTE)

Via de BGT wordt de topografie in Nederland op een eenduidige wijze vastgelegd en beschikbaar gesteld voor alle gebruikers. Gemeenten zijn bronhouder voor diverse basisregistraties, waaronder de BGT. Voor de werkzaamheden BAG, BRO en WOZ zijn in het verleden medewerkers aangenomen; voor BGT was en is dat niet het geval. Tot op heden zijn deze wettelijk vereiste werkzaamheden "erbij gedaan". Dit is al sinds 2017 (datum invoering Wet BGT) het geval. Dit is niet langer houdbaar: De kwaliteit van BGT is inmiddels onvoldoende en raakt direct ook de kwaliteit van met name BAG en WOZ (Basisregistratie Adressen en Gebouwen en Waardering Onroerende Zaken). En omdat diverse afnemers (intern maar ook extern) gebruik maken van onze BGT informatie is het projectmatig op orde brengen van BGT en beheer richting overdracht "in de lijn" noodzakelijk. Vandaar de voorstellen om budget te vragen voor een tijdelijk projectleider met BGT expertise om het daarna, na projectafronding, over te dragen aan de te benoemen BGT medewerker (structurele formatie;). Voor het aantrekken van 1 fte medewerker beheer en uitvoering BGT wordt € 78.000 geraamd; voor de inhuur van een projectleider implementatie BGT wordt een bedrag van € 49.500 (incidenteel) geraamd.

5a. Omgevingswet: overheveling budgetten naar 2023

Als het goed is, treedt op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking. Op dit moment voeren we de laatste invoeringsactiviteiten uit. Ook bereidt de organisatie zich voor op het werken met de Omgevingswet. Dit loopt door na 1 januari 2023. De Omgevingswet vraagt zowel van de gemeentelijke organisatie, als van onze inwoners, ondernemers, organisaties en ketenpartners een andere manier van werken, een andere houding. Dit heeft tijd nodig. In 2023 willen wij organisatie, inwoners en ondernemers daar nog bij ondersteunen door communicatie, trainingen en het gesprek met elkaar aan te gaan. Hiervoor willen wij € 80.000 inzetten van het invoeringsbudget Omgevingswet. Ook als de wet nog niet in werking treedt op 1 januari 2023 willen wij dit budget hiervoor inzetten, omdat we een deel van de nieuwe werkwijze toch willen invoeren. Daarnaast starten we in 2023 met het opstellen van het omgevingsplan nieuwe

stijl. Dit is complex en vraagt veel van de organisatie. Externe ondersteuning is hierbij noodzakelijk. Hiervoor is nu nog onvoldoende budget beschikbaar. Daarom willen we € 44.500 van het invoeringsbudget Omgevingswet in 2023 inzetten voor het omgevingsplan. Van het invoeringsbudget Omgevingswet 2022 willen we in totaal dus € 124.500 overhevelen naar 2023: € 50.000 voor opleidingen/communicatie, € 30.000 voor communicatie-ondersteuning (we hebben vanaf 1 september 2022 tot 1 september 2023 tijdelijk iemand in dienst hiervoor) en € 44.500 voor het omgevingsplan.

5b. Omgevingswet: september-circulaire (algemene uitkering)

In de meicirculaire 2022 is reeds aangekondigd dat het Rijk in totaal € 150 miljoen bijdraagt aan de transitiekosten die gemeenten hebben gemaakt in aanloop naar de invoering van de Omgevingswet. Er volgt nog een stelsevaluatie, waarbij de daadwerkelijk gemaakte kosten opnieuw in kaart worden gebracht. De verdeling van deze decentralisatie-uitkering vindt plaats via de verdeelsleutel 60% inwonertal, 25% landoppervlak en 15% vast bedrag. De middelen zijn beleids- en bestedingsvrij. Over de middelen voor de jaren 2023 tot en met 2025 volgt meer informatie in een latere circulaire.

5c. Omgevingswet: overheveling naar 2023 e.v.

Iedere gemeente moet uiterlijk in 2029 één omgevingsplan voor haar hele grondgebied hebben. De gemeente Drimmelen start in 2023 met het opstellen van dit omgevingsplan, het zogenaamde omgevingsplan nieuwe stijl. Omdat dit een complexe opgave is, hebben we hiervoor een plan van aanpak gemaakt: het transitieplan omgevingsplan. Daarin is ook een raming gemaakt van de te verwachten externe kosten. Deze komen uit op € 550.000. De huidige beschikbare budgetten hiervoor zijn niet toereikend. Daarom willen we de uitkering uit de septembercirculaire inzetten voor het omgevingsplan. Omdat het opstellen van het omgevingsplan gefaseerd plaatsvindt, zijn de middelen verdeeld over de jaren 2023 tot en met 2027. Het streven is namelijk om het nieuwe omgevingsplan in 2027 op te leveren.

6. Ruimtelijke ordening: inhuur personeel (inzet vacaturegelden)

Het is tot nu toe niet gelukt om de vacature RO in te vullen. De arbeidsmarkt is erg lastig. De vacaturegelden worden ingezet voor de inhuur van capaciteit.

Thema Wonen

7a. Actieve grondexploitaties

Voor het project Degaterrein Lage Zwaluwe is de verkoop voor het resterende perceel verschoven van 2022 naar 2023. Het woonrijp maken wordt in 2022 grotendeels afgerond. We verwachten in 2023 een winst te behalen van € 96.401 (vermindering winstbedrag € 8.764).

De Kavels Antwerpsestraat / Geraniumstraat zijn verkocht. De winstneming en de stortingen ten gunste van de reserve ruimtelijke ontwikkeling zijn in 2021 uitgevoerd. De werkzaamheden voor het woonrijp maken staan gepland voor 2023 (na bouw woning aan de Geraniumstraat). Deze grondexploitatie zal naar verwachting in 2023 met een klein positief saldo afgesloten worden (€ 5.424).

Voor het E-veld is op 30 september 2021 een verkoopovereenkomst met de ontwikkelaar ondertekend. In juni en juli 2022 zijn de gronden verkocht en geleverd aan de ontwikkelaar. Daarnaast zijn in 2022 een 5-tal kavels voor Tiny-houses verkocht. Het bouwrijp maken en de bouw van de woningen is in 2022 gestart. Door meer grondopbrengsten is een totaal winstbedrag berekend van €

1.341.158 (vermeerdering winst van € 227.352). Deze wordt in meerdere jaren ten gunste van de Algemene Bedrijfsreserve Grondbedrijf geboekt.

In januari van 2021 heeft de gemeenteraad een grondexploitatie vastgesteld voor de ontwikkeling van het Dorpshart in Made. Eind augustus 2022 is een samenwerkings-koopovereenkomst Sociaal-Cultureel Dorpshart Made tussen de gemeente en de ontwikkelaar ondertekend. Door meer verwachte grondopbrengsten is de verliesvoorziening bijgesteld. Deze ontwikkeling laat momenteel een tekort van € 446.704 zien (vermindering verliesvoorziening van € 92.720).

Voor de ontwikkeling Norbartstraat in Terheijden is met woningbouw geen rendabele ontwikkeling te realiseren. Thans wordt onderzocht of de gemeente in combinatie met partners een andere invulling aan het gebied kan geven. De verwachte ambtelijke kosten (€ 4.958) worden naar de balans geboekt.

Het project De Ligne-Hoogerheide in Made verkeert in een voor verkennende fase waardoor er op dit moment nog weinig concreet is. De verwachte ambtelijke kosten (€ 7.437) worden naar de balans geboekt.

De ontwikkeling Norbartstraat – Romboutstraat in Made is in een voorbereidende fase echter eerst dient de Stuifhoekschool vernieuwd te zijn voordat met het ontwikkelen van de woningen kan worden aangevangen. De verwachte ambtelijke kosten (€ 3.619) worden naar de balans geboekt.

Voor de Van Hooijdonklaan in Lage Zwaluwe neemt het proces veel meer tijd in beslag dan verwacht. Onderzoek naar private ontwikkeling met ontwikkelende partij is in volle gang. In de loop van 2023 komen wij met voorstellen naar u toe. De verwachte ambtelijke kosten (€ 27.114) worden naar de balans geboekt.

7b. Faciliterende grondexploitaties (raadsbesluit / overeenkomst)

Voor diverse woningbouwprojecten worden ambtelijke voorbereidingskosten gemaakt die verhaald worden met de ontwikkelaars. Ook wordt het volledige uurtarief (inclusief opslag) in rekening gebracht. Voor 2022 geeft dit een extra nadeel van ca. € 21.850.

8. Inhuur projectleider flexwoningen

Door het college is besloten 100 flexwoningen te bouwen voor diverse doelgroepen. Voor dat doel wordt een extern projectleider ingehuurd.

Thema Duurzaamheid

9. Afvalstoffen(heffing): lagere BTW toerekening BTW

De grootste voordelen zijn het gevolg van hogere verwachte inkomsten van het PMD-afval en de milieustraat. Daarnaast zijn er voordelen aan de uitgavenkant vanwege lagere kosten aanschaf keukenemmers GFT. Het uiteindelijke nadeel (voor de begroting) van € 15.450 komt door de bijstelling van de BTW-component (lagere toerekening).

Thema Leefomgeving

10. Wet kwaliteitsborging: september-circulaire (algemene uitkering)

De (Wkb) treed naar verwachting vanaf 1 januari 2023 gefaseerd in werking. De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Onder deze wet zullen kwaliteitsborgers zorgdragen voor het voldoen aan de bouwtechnische regels. Deze taken vervallen hiermee bij gemeenten die overigens wel het bevoegd gezag blijven houden. Tegelijkertijd wijzigen bepaalde wettelijke taken en krijgen

gemeenten er extra wettelijke taken bij, zoals registratie en beoordeling van de Wkb-meldingen. Hieronder vallen onder andere bouwmeldingen, gereed meldingen en informatieverstrekking van de start en einde van bouwwerkzaamheden. Zoals in de meicirculaire aangekondigd ontvangen gemeenten, voor de noodzakelijke voorbereidingen die de gemeenten nog moeten treffen tot de inwerkingtreding van de Wkb in 2022 een bijdrage van € 25 miljoen in aanvulling op de 10 miljoen die eerder in 2021 is verstrekt. Daarnaast ontvangen de gemeenten na inwerkingtreding een jaarlijkse bijdrage (tot en met 2026) van € 10 miljoen voor het uitvoeren van de Wkb-taken. De bedragen van 2023 e.v. zijn al reeds opgenomen in de (meerjaren)begroting 2023.

4. Sociaal domein

Inleiding

Inleiding

De hoofddoelstelling van het programma is:

We hebben een inclusieve samenleving, waarbij iedereen ongeacht leeftijd, sociale klasse, afkomst of beperking, in de gemeente Drimmelen mee kan doen aan activiteiten op het gebied van onderwijs, werk, sport en ontmoeting, zorg en welzijn. Iedereen neemt hierbij zijn eigen verantwoordelijkheid en ondersteunt de mensen in zijn omgeving. Mensen die het niet redden met hulp van mensen uit hun omgeving of algemene voorzieningen, krijgen ondersteuning van de gemeente.

In het coalitieprogramma Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN ! staat:

Drimmelen is een gemeenschap waar mensen naar elkaar omkijken en waar we er samen voor zorgen dat iedereen mee kan doen aan alles wat een samenleving maakt. Om dat in de toekomst ook zo te houden, willen we stevig inzetten op preventie en innovatie binnen alle onderdelen. Sport en cultuur met sportieve en culturele evenementen zijn belangrijke dragers van een gezonde, gelukkige en vitale samenleving. We willen een relatie leggen met de ambities in het sociale domein. Onze buurthuizen dragen bij aan ontmoeten, meedoen en gezelligheid. Het stimuleren van sport, ontmoeten, cultuur en hiervoor ruimten faciliteren die zo optimaal mogelijk benut worden. De gemeente richt zich primair op breedtesport en faciliteert evenementen.

Het programma is uitgewerkt in vijf thema's. De programmadoelstellingen zijn uitgewerkt in de volgende thema's en bijbehorende subdoelstellingen:

1. Opgroeien en opvoeden
2. Zorg voor kwetsbare burgers
3. Participatie door werk en maatschappelijke inzet
4. Sport en bewegen
5. Sociaal culturele accommodaties.

4.1 Opgroeien en opvoeden

Wat willen we bereiken?

Bevorderen gelijke onderwijskansen

Het bevorderen van gelijke onderwijskansen voor alle jongeren, zodat zij minimaal een startkwalificatie (= een havo-, vwo- of mbo-diploma vanaf niveau 2) behalen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitbreiden Integrale Kind Centra

Omschrijving

In het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023 staan de uitgangspunten voor de vorming van de Integrale Kind Centra (IKC) in de gemeente Drimmelen. Bij een Integraal Kind Centrum staat de ontwikkeling van kinderen centraal.

Onderwijs en kinderopvang werken samen aan een doorgaande leerlijn. Op basis van de uitgangspunten blijven het onderwijs en de kinderopvang in 2022 werken aan de verdere ontwikkeling van IKC's in Drimmelen. Tevens zijn we voortvarend gestart met de voorbereiding van nieuwbouw IKC De Stuifhoek in Made. Daar wordt in 2022 verder aan gewerkt, gericht op een opening van de school in 2023/2024.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Onderwijs en kinderopvang zijn in 2022 verder gegaan met vormgeven van de IKC's in Drimmelen. Er wordt verder gewerkt aan de volgende fase van nieuwbouw IKC De Stuifhoek in Made, middels o.a. de aanbesteding van de architect. De school opent naar verwachting eind 2025. Er is medio 2022 een Programma van Eisen (PvE) vastgesteld en een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) afgesloten met alle partijen en deze zijn bekrachtigd door het college. Via de najaarsnota vragen we een aanzienlijke kredietverhoging voor de nieuwbouw aan nu de prijzen de afgelopen jaren, sinds de berekening van het benodigde budget in 2019, schrikbarend gestegen zijn. Mede vanwege schaarste op de markt van materialen en personeel alsmede ook onder invloed van de oorlog in Oekraïne.

Wat willen we bereiken?

Ouderen en kinderen helpen in het zelfstandig oplossen van problemen

Ouderen en kinderen helpen in het zelfstandig oplossen van uiteenlopende problemen waardoor de instroom van jongeren in de geïndiceerde jeugdzorg zoveel mogelijk wordt beperkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Beheersing kosten jeugdzorg

Omschrijving

De gemeente Drimmelen maakt onderdeel uit van de samenwerkingsregio jeugdzorg West-Brabant Oost (WBO). Binnen deze regio maken we samen beleid en regelen we de inkoop van de specialistische jeugdzorg volgens de in 2020 door de gemeenteraad vastgestelde kaders. De vraag naar jeugdzorg blijft groot en de druk op budgetten hoog. Daarom zijn we medio 2020 gestart met de Taskforce jeugd in samenwerking met gemeente Geertruidenberg. We zijn immers gezamenlijk verantwoordelijk voor de toegang van jeugdzorg, het Centrum Jeugd en Gezin (CJG). De opdracht aan de Taskforce is om lokale beheersmaatregelen in te zetten, in aanvulling op de regionale beheersmaatregelen. Het doel is om kwalitatief goede jeugdzorg te blijven bieden aan jeugdigen in onze gemeenten die dat nodig hebben. Maar hierbij de groei van de kosten voor de niet vrij toegankelijke jeugdzorg te beperken.

De jeugdzorg bevindt zich in een belangrijke fase. We ontvangen extra middelen van het rijk voor de jeugdzorg onder voorwaarde van medewerking aan de

transformatie van de jeugdzorg. Deze hervorming sluit aan bij de Taskforce en de regionale beheersmaatregelen. Daarnaast gaan we vanaf 2022 extra inzetten op versterking van de zogenaamde voorkant (preventie) om zo te besparen op dure zorg en te voldoen aan de landelijke transformatieopdracht. Dit doen we door continuering en verruiming van de inzet van een praktijkondersteuner jeugd bij de huisarts, uitbreiding formatie jongerenwerk, versterking van het CJG voor wachtlijstbeheer, extra inzet CJG voor de samenwerking met de scholen in Drimmelen. Voor het laatste onderdeel zetten we de extra Rijksmiddelen NPO (Nationaal Plan Onderwijs) in met als doel normalisering van de zorgvragen en het beter toerusten van de scholen om proactief te kunnen handelen.

Per 1 januari 2022 vindt een verandering plaats in het woonplaatsbeginsel. De wijziging heeft alleen (financieel) effect op jeugdigen met een vorm van verblijf. Pas begin 2022 kunnen we zien wat het (financiële) effect werkelijk zal zijn van deze wijziging. Voor de persoonsgebonden budgetten (PGB) wordt een systeemwijziging doorgevoerd (invoering PGB2.0) wat tot meer werk gaat leiden voor onze gemeente, maar wel zorgt voor meer inzicht. In 2022 zal hard gewerkt gaan worden aan het vormgeven van de nieuwe inkoop die gaat gelden vanaf 1-1-2023. Wij vinden het belangrijk om hier stevig op in te zetten omdat dit een belangrijk sturingsmechanisme is. Daarnaast wordt in jeugdzorgregio WBO geïnvesteerd in de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO). Met de Norm voor Opdrachtgeverschap kunnen gemeenten in de regio, samen met regionale partners, werken aan de ambitie(s) om voor hun inwoners betaalbare, duurzame en kwalitatief goede zorg en ondersteuning mogelijk te maken die aansluit bij de behoeften en mogelijkheden van jeugdigen, ouders en gezin. In regio WBO wordt deze opgave gekoppeld aan het projectplan inkoop 2023. Tevens wordt de toegang verder versterkt. Met verdere doorontwikkeling van het Jeugd Advies Team (JAT), de Spoed Eisende Zorg (SEZ) en het verder vormgeven van de (regionale) expertise functie geven we de transitie verder vorm en maken we een duidelijke kwaliteitsslag.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Gemeente Drimmelen maakt onderdeel uit van de jeugdzorgregio West-Brabant Oost (WBO). Binnen deze regio maken we samen beleid en regelen we de inkoop van de specialistische jeugdzorg volgens de in 2020 door de gemeenteraad vastgestelde kaders en de in april 2022 vastgestelde Regiovisie. De vraag naar zorg blijft groot en de druk op budgetten hoog. De jeugdzorg bevindt zich in een belangrijke fase. Per 1 januari 2022 is de nieuwe Wet woonplaatsbeginsel in werking getreden. De wijziging heeft alleen (financieel) effect op jeugdigen met een vorm van verblijf. De eerste werkelijke (financiële) effecten van deze wijziging zijn in het eerste halfjaar van 2022 inzichtelijk geworden, met name een afname in kosten voor de verblijfsvorm Gezinshuiszorg. Voor de persoonsgebonden budgetten (PGB) wordt een systeemwijziging doorgevoerd (invoering PGB2.0) wat tot meer werk gaat leiden voor onze gemeente, maar wel zorgt voor meer inzicht. In 2022 en daarna werken we hard aan het vormgeven van de nieuwe inkoop. Wij vinden het belangrijk om hier stevig op in te zetten omdat dit een belangrijk sturingsmechanisme is. Daarnaast wordt in

jeugdzorgregio WBO geïnvesteerd in de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO). Hiermee kunnen gemeenten, samen met regionale partners, werken aan de ambitie(s) om voor hun inwoners betaalbare, duurzame en kwalitatief goede zorg en ondersteuning mogelijk te maken. Zoals besproken met uw raad in de opinieronde van 25 mei jl. werken we samen met partijen waaronder aanbieders de nieuwe aanbesteding uit met aandacht voor de zorgen die er leven. In regio WBO wordt deze opgave gekoppeld aan het projectplan inkoop. Vanwege de temporisering zijn de projectkosten hoger dan aanvankelijk begroot. Tevens geven we de transitie nader vorm en maken een zichtbare kwaliteitsslag met de doorontwikkeling van het Jeugd Advies Team (JAT), de Spoed Eisende Zorg (SEZ) en het verder vormgeven van de (regionale) expertise functie.

Juzt

Het college informeerde u met haar raadsbrief van 15 januari 2021 over het opheffen van de voormalige jeugdzorgaanbieder stichting Juzt. Die formele opheffing gaat gepaard met het vereffenen van de bezittingen en schulden van de stichting. Pas geleden is bekend geworden dat de laatst overgebleven locatie, Krabbebossen, daadwerkelijk is verkocht. De verkoopwaarde van Krabbebossen is hoger dan vooraf werd aangenomen. Die hogere opbrengst heeft een positieve invloed op het verwachte vereffeningresultaat. Omdat de vereffeningfase langer heeft geduurd, zullen de projectkosten vermoedelijk hoger uitvallen. De komende periode zal er meer duidelijkheid komen in de bijdrage van Drimmelen in het vereffeningresultaat van Juzt en de projectkosten. Bij de jaarstukken of - als daartoe aanleiding is - tussentijds zal het college u informeren over het uiteindelijke resultaat.

Uitvoering jeugd- en jongerenbeleid

Omschrijving

We voeren de beleidsnota Jeugd- en jongerenbeleid 2018-2021 uit en geven in 2021 extra aandacht aan participatie door jongeren. Jeugdigen en jongeren in onze gemeente moeten zich kunnen ontplooiën en mee kunnen doen in de samenleving. Zo groeien ze op tot zelfstandige volwassenen die hun steentje bijdragen aan de maatschappij. We vinden het daarom belangrijk jongeren te betrekken bij ontwikkelingen in de gemeente. Het is aan het onderwijs om participatie structureel te borgen in het lesprogramma. Voor de basisscholen bieden wij het programma "Democracity" aan. Samen met het Dongemond College Made organiseren we in 2021 wederom de jongeren gemeenteraadsdag.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

We voeren de beleidsnota Jeugd- en jongerenbeleid 2018-2021 uit en geven in 2022 extra aandacht aan participatie door jongeren. Jeugdigen en jongeren in onze gemeente moeten zich kunnen ontplooiën en mee kunnen doen in de samenleving. Zo groeien ze op tot zelfstandige volwassenen die hun steentje bijdragen aan de maatschappij. We vinden het daarom belangrijk jongeren te betrekken bij ontwikkelingen in de gemeente. Het is aan het onderwijs om

participatie structureel te borgen in het lesprogramma. In 2023 wordt de beleidsnota geëvalueerd.

4.2 Zorg voor kwetsbare burgers

Wat willen we bereiken?

Helpen bij het terugdringen van schulden

Helpen bij het terugdringen van schulden waarbij de eigen verantwoordelijkheid van mensen voorop staat.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering beleidsplan minimabeleid en schuldhulpverlening

Omschrijving

De gemeenteraad stelde begin 2019 het beleidsplan minimabeleid en schuldhulpverlening vast. Vanaf dat moment geven we uitvoering aan dit plan. Zo bieden we abonnementen aan voor minima voor sport en bibliotheek. Voor 2021 voeren we het plan verder uit. Zo verhuist het lokale uitdeelpunt van de voedselbank naar een andere locatie om de continuïteit te waarborgen. Verder voeren we het communicatieplan uit om zo nog meer inwoners te bereiken met onze voorzieningen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

De gemeenteraad ging begin 2019 akkoord met het Beleidsplan Minimabeleid en Schuldhulpverlening. Vanaf dat moment voeren we dit plan uit. De acties van 2019 en 2020 liepen door in 2021 en 2022, bijvoorbeeld gratis sporten voor minima, gratis bibliotheek abonnement en een hogere bijdrage in de tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten. Enkele acties van 2021 liepen vertraging op door corona vertraging opgelopen. In 2022 pakten we dit weer op.

Het huidige beleidsplan loopt af in 2023. In de tweede helft 2022 zou er daarom een start gemaakt moeten worden met het nieuwe beleidsplan. Dit schuiven we door. Gezien de huidige inflatie stelt het Rijk extra middelen beschikbaar. We kunnen in 2023 beter onderzoeken op welke onderdelen we ons beleid (tijdelijk) kunnen aanpassen/verruimen om de grootste financiële zorgen weg te nemen.

Wat willen we bereiken?

Ondersteuning van mensen

Door ondersteuning kunnen mensen zich beter redden en hebben ze een betere kwaliteit van leven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanpak eenzaamheid

Omschrijving

De gemeente Drimmelen ondertekende in 2019 het landelijke actieprogramma Eén tegen eenzaamheid. Dit is ook een van de speerpunten van de agenda van het Drimmelse project Geluk. Na evaluatie van de activiteiten om eenzaamheid tegen te gaan in 2020, besluit de werkgroep of en welke activiteiten in 2021 georganiseerd gaan worden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Het restant van de coronamiddelen voor het bestrijden van eenzaamheid (€ 16.921) zal in 2022 niet voor bestrijding eenzaamheid nodig zijn vanwege gebrek aan capaciteit bij de gemeente en betrokken welzijnsinstellingen. De reguliere werkzaamheden gaan wel door: door de werkgroep Drimmelen Verbindt, bestaande uit diverse lokale zorg- en welzijnsaanbieders, wordt een evenement in de week tegen de eenzaamheid georganiseerd: 10 oktober 2022 in de Mayboom. Dit bekostigen we uit reguliere middelen.

Consequenties abonnementstarief

Omschrijving

Het abonnementstarief heeft vooral in 2019 voor extra aanvragen voor Hulp bij het Huishouden en woonvoorzieningen gezorgd. Het aantal aanvragen stabiliseert zich in 2020. Maar de lage eigen bijdrage blijft ervoor zorgen dat inwoners minder snel zelf oplossingen voor hun beperkingen zoeken en er meer mensen een beroep doen op de Wmo, ook in 2021. Vanzelfsprekend blijven we de Wmo-aanvragen kritisch bekijken en blijven we zoeken naar alternatieven.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Cliënten betalen voor Wmo-voorzieningen een abonnementstarief van € 19 aan eigen bijdrage per maand. Daardoor vragen meer inwoners een Wmo-maatwerkvoorziening aan. Het aantal aanvragen stijgt voor Hulp bij het Huishouden, woonvoorzieningen en vervoer. Deze stijging van aanvragen en daarmee de kosten is verwerkt in de diverse kostenposten.

Huisvesting, inburgering en re-integratie statushouders

Omschrijving

We gaan onderzoeken waar er plaatsen zijn om de statushouders versneld te huisvesten. We zullen in het laatste kwartaal van 2022 hiermee een start maken en zullen in 2023 hier voortvarend verder mee door gaan.

Wat is het resultaat?

Er is voldoende huisvesting om te voldoen aan de taakstelling huisvesting statushouders zoals die door het Rijk is vastgesteld.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Het Rijk heeft de inburgering van statushouders veranderd, waarmee de regie bij de gemeente ligt sinds 1 januari 2022. Momenteel zijn we , zowel lokaal als regionaal, bezig met de uitvoering van deze wet.

Ook zijn we verantwoordelijk voor de huisvesting van statushouders. Er is nog steeds een achterstand in de taakstelling, waardoor we onder actief toezicht zijn gesteld van de Provincie.

Verder lag en ligt er een verzoek vanuit het rijk en provincie om een tussenoplossing te zoeken voor de actuele drukte bij diverse AZC's. De gemeente Drimmelen plaatste 13 statushouders in de tijdelijke opvang in Lievenshove, gemeente Oosterhout. Deze verblijven daar voor het merendeel momenteel nog steeds. Momenteel onderzoeken we verder hoe de extra instroom statushouders te plaatsen.

Uitvoering beleidsplan sociaal domein

Omschrijving

De gemeenteraad stelde begin 2019 de beleidsnota Sociaal Domein vast voor de periode 2019-2023. Een van de onderdelen is het werken met procesregie om in complexe situaties tot één aanpak te komen: 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur. Begin juni 2020 is een procesregisseur gestart in de vorm van een pilot. De pilot is geslaagd en sinds 1 april 2021 is een procesregisseur toegevoegd aan het team dat zorgdraagt voor de uitvoering van de gemeentelijke taken in het Sociaal domein. Daarnaast werken we in 2022 aan vernieuwing van de werkafspraken over privacy, verbetering van cliëntondersteuning en aanscherping van de Toegang tot het Sociaal domein. Als de pilot Huiskamers slaagt, werken we een plan uit voor de start van algemene voorzieningen voor dagbesteding in iedere kern.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

De beleidsnota Sociaal Domein bevat nog steeds het geldende gemeentelijk beleid m.b.t. het Sociaal domein. Een aantal uitvoeringszaken blijven echter liggen door gebrek aan capaciteit: vernieuwing van de werkafspraken over privacy en verbetering van cliëntondersteuning. Dit heeft geen gevolgen voor de uitvoering van de gemeentelijke taken in het Sociaal domein.

Wat willen we bereiken?

Stimuleren van een gezonde leefstijl

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering lokaal gezondheidsbeleid

Omschrijving

Met ingang van 2019 hebben we een nieuwe beleidsnota lokaal gezondheidsbeleid. In 2022 geven we verder uitvoering aan de nota. Speerpunten zijn het tegengaan van roken, alcohol- en drugsgebruik onder jongeren. We stimuleren een gezonde leefstijl van zowel jong als oud. Eenzaamheid en kwetsbaarheid onder ouderen willen we voorkomen. We hebben extra aandacht voor ondersteuning bij het omgaan met dementie. Extra aandachtspunt voor 2022 is de uitvoering van het nieuwe lokale preventieakkoord. Hierin nemen we ook nieuwe inzichten van de impact van corona op de gezondheid van onze inwoners mee. Daarnaast geven we uitvoering aan een nieuw preventieplan alcohol en drugs. Verder continueren we de inzet van de buurtsportcoaches.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

We geven in 2022 uitvoering aan de beleidsnota lokaal gezondheidsbeleid. Zo stimuleren we een gezonde leefstijl, bijvoorbeeld door beweeggroepen. Daarnaast geven we uitvoering aan het lokale preventieakkoord, dit schooljaar (2022-2023) brengen we bijvoorbeeld samen met de buurtsportcoach de motorische ontwikkelingen van alle basisschoolleerlingen in beeld. Ook gaan we in 2022 uitvoering geven aan het nieuwe preventieplan alcohol en drugs, dit heeft tijdens corona stil gelegen. In 2023 wordt de beleidsnota geëvalueerd.

4.3 Participatie door werk en maatschappelijke inzet

Geen afwijkingen.

4.4 Sport en bewegen

Geen afwijkingen.

4.5 Sociaal culturele accommodaties

Wat willen we bereiken?

Meedoen aan sport, cultuur en ontmoeting stimuleren en faciliteren

Stimuleren en faciliteren dat iedereen in Drimmelen mee kan doen aan sport, cultuur en ontmoeting.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bouwhal carnaval

Omschrijving

In samenwerking met stichting Centrale Bouwhal Drimmelen en de carnavalsstichtingen startten we in 2020 met het gebruik van een bouwhal. De gemeenteraad stelde hiervoor eenmalige middelen beschikbaar. Vanwege de coronamaatregelen is de pilot in 2021 niet gecontinueerd. In overleg met de stichting kijken we naar de mogelijkheden voor 2022. Ook kijken we naar de behoefte en wensen van de verschillende carnavalsverenigingen om zo tot een duurzame oplossing te komen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit

Samen met stichting Centrale Bouwhal Drimmelen gaan we door met de pilot. We geven hierbij uitvoering aan de opdracht van de gemeenteraad, conform aangenomen amendement van 8 november 2018. De pilot draagt bij aan het versterken van de sociale samenhang in Drimmelen.

Financiële afwijkingen

Tabel 4.1. Overzicht financiële afwijkingen bestaand beleid

4. Sociaal domein		2022	2023	2024	2025	2026
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)						
<i>Thema Opgroeien en opvoeden</i>						
1a	Jeugdhulp - toegang Clientparticipatie	30 V				
1b	Jeugdhulp - specialistische zorg	386 V				
1b	Jeugdhulp - specialistische zorg aanbesteding	15- N	7- N	77- N		
1b	Jeugdhulp - specialistische zorg Dienstverleningsovereenkomst WBO	21 V				
1c	Onderwijs - verhogen krediet Stuielhoek			35- N	71- N	71- N
<i>Thema Zorg voor kwetsbare burgers</i>						
2	Beschermd Wonen	459 V				
3	WMO hulpmiddelen	37 V	41 V	42 V	43 V	44 V
4	WMO woningaanpassingen	90 V				
5	WMO eenzaamheid	17 V				
6	WMO begeleiding	40- N				
7	WMO huiskamers	30 V				
<i>Thema Participatie door werk en maatschappelijke inzet</i>						
8	Uitkeringen	40 V				
9	Re-integratie	50 V				
10	Kwijtschelding belastingen	23 V				
11	Coronacompensatie MidZuid (sept circ)	7- N				
12	Energietoeslag (sept circ)	476- N				
13	Uitvoeringskosten instroom asielhouders (sept circ)	30- N				
14	Maatschappelijke begeleiding statushouders (sept circ)	- N	52- N			
<i>Thema Sport en bewegen</i>						
15	Pumptrackbaan	49 V	6- N	6- N	6- N	6- N
16	Energiefonds	150- N				
17	Noodfonds	100- N				
18	Diversen per saldo	75- N				
<i>Thema Sociaal culturele accommodaties</i>						
19	Sociaal cultureel dorpshart	80- N	40- N			
20	Diversen per saldo	31- N				
	Urenverschuivingen programma	147- N				
	Overige kleine afwijkingen programma per saldo	37- N	17- N	17- N	17- N	17- N
Totaal Sociaal Domein		45 V	81- N	93- N	51- V	50- V
Verschuiving tussen programma's						
8	Naar Salariskosten	50- N				
18	Urenverschuivingen	147 V				
10	Septembercirculaire	514 V				
Totaal verschuivingen tussen programma's		611 V	--	--	--	--
Mutatie reserves						
15	Reserve Kapitaallasten - Pumptrackbaan (storting)	52- N				
15	Reserve Kapitaallasten - Pumptrackbaan (onttrekking)	3 V	6 V	6 V	6 V	6 V
Totaal mutatie reserves		49- N	6 V	6 V	6 V	6 V
Totaal 4. Sociaal domein		607 V	75- N	87- N	45- N	44- N

Toelichting financiële afwijkingen

Thema Opgroeien en opvoeden

1a . Jeugdhulp toegang – Clientparticipatie

Landelijk zijn er verschillende initiatieven die ingezet kunnen worden voor het project cliëntparticipatie. Om tot de beste keuze te komen, heeft er een inventarisatie plaatsgevonden tussen de mogelijkheden. Uiteindelijk is de keuze gemaakt voor Buurtgezinnen, omdat dit initiatief het beste bij de vraag past. Vervolgens heeft het college in juli ingestemd en heeft Buurtgezinnen een traject opgezet om een coördinator te werven. In augustus is dit afgerond en is per september Buurtgezinnen actief in de gemeente Drimmelen. Hierdoor valt er incidenteel een bedrag van € 30.000 vrij.

1b. Jeugdhulp specialistische zorg

De rapportage over het tweede kwartaal laat zien dat we ruim onder de begroting voor 2022 blijven.

Een belangrijke oorzaak is de nieuwe Wet woonplaatsbeginsel die per 1 januari 2022 is ingegaan. Rekening houdend met de trend dat er in het najaar een toename meer jeugdigen in zorg zitten en dat het aantal toewijzingen hoger is en declaraties achterlopen op de toewijzingen ramen we nu € 386.000 af. In de begroting 2023 is hiermee al rekening gehouden.

1b. Jeugdhulp specialistische zorg Aanbesteding

Het verhoogde benodigde budget is nodig door de stijging van projectkosten van de opgaven die voortkomen uit de Norm van Opdrachtgeverschap jeugd, onder meer door het temporiseren van het inkoopproces.

1b. Jeugdhulp specialistische zorg Dienstverleningsovereenkomst WBO

De kosten zijn naar verwachting voor 2022 € 21.000 lager vooral doordat de functie van beleidscoördinator (nog) niet ingevuld is en de beschikbare capaciteit voor contractmanagement over het hele jaar niet volledig uitgenut wordt.

1c. Onderwijs - verhogen krediet Stuifhoek

Voor het IHP 202-2023 is destijds een berekening gemaakt dat voor de nieuwbouw van het IKC de Stuifhoek in Made een bruto investering benodigd zou zijn van € 7,1 miljoen, en een netto investering van € 5,3 miljoen (bedragen incl. BTW). Het verschil betrof de ruimtes die we voor SKOD (bestuurskantoor) en Kibeo (kinderopvanglokalen) zouden bouwen; dit wordt via een kostendekkende huur weer terugverdiend. In de begroting is rekening gehouden met de netto-last o.b.v. de € 5,3 miljoen.

Echter nu we drie jaar verder zijn, is het wenselijk om de bruto investering op te nemen en tevens de huurinkomsten zodat dit budgettair neutraal verwerkt kan worden. Tevens blijkt dat het budget ontoereikend is. In de afgelopen jaren zijn de bouwkosten onder invloed van een aanhoudend grote vraag en schaarste van zowel personeel als grondstoffen schrikbarend gestegen. Met de recente gebeurtenissen in Oekraïne, de oplopende spanningen en de sancties tegen Rusland, lijkt er voorlopig geen zicht op verbetering. In juli 2022 heeft adviesbureau Sygma op ons verzoek een nieuwe doorrekening gemaakt. Echter door de grote prijsfluctuaties in de bouw en de niet te voorspellen effecten van de oorlog blijft het nadrukkelijk een raming. Tevens dient zowel de architect (in januari 2023) als straks de bouwende partij (medio 2024) nog aanbesteed te worden. Ook dit zal effect hebben op het benodigde budget. De kosten en opbrengst van de extra laag appartementen is niet meegenomen hierin. De bouw vangt eind 2024 aan.

Het benodigde krediet wordt nu als volgt ingeschat:

Bruto € 10,373 mln (een verhoging van € 3,32 mln)

Netto € 8,114 mln (een verhoging van 2,84 mln).

De jaarlijkse kapitaallasten hiervan zijn o.b.v. afschrijving gedurende 40 jaar ruim € 229.000 per jaar. Hiervan wordt € 56.500 gedekt door huurinkomsten waardoor de structurele netto-lasten € 203.000 bedragen. Dit is voor 2024 een netto toename van € 35.500 en de voor de jaren daarna € 71.000.

Thema Zorg voor kwetsbare burgers

2. Beschermd Wonen

De gemeenschappelijke regeling Beschermd Wonen voorziet voor dit en komend jaar meevallers. Dit kent een aantal oorzaken: het rijk stelt meer middelen ter beschikking; de overgang van een deel van de cliënten naar de Wlz pakt financieel gunstig uit voor de regio; cliënten stromen later in vanuit of eerder uit naar Wmo ambulante begeleiding. Het laatste betekent mogelijk extra druk op de middelen voor Wmo begeleiding. Per saldo betekent het dat wij de zogenaamde LVB-gelden niet hoeven door te sluisen naar de gemeente Breda en zelfs ons aandeel in het overschot ontvangen. Conform de gemeenschappelijke regeling wordt dit overschot verdeeld over de gemeenten in de regio.

3. WMO hulpmiddelen

In de Coronatijd was er een sterke afname in de aanvragen naar hulpmiddelen. De verwachting was dat er in 2022 een toename in de aanvragen zou komen. Deze toename is uitgebleven. Het aantal uitstaande voorzieningen is zelfs afgenomen. Daarom wordt begroting 2022 naar beneden bij gesteld evenals de jaren daarna.

4. WMO Woningaanpassingen

In 2022 worden minder grote woningaanpassingen uitgevoerd waardoor het budget nu met € 90.000 verlaagd kan worden. Er zijn aanvragen in behandeling en ook goedgekeurd. De verwachting is echter dat de kosten ten laste van 2023 zullen komen.

Daarbij loopt er nog een beroepsprocedure voor een grote woningaanpassing (unit) en een beroepsprocedure met risico op een woningaanpassing van € 600.000 (opgenomen in NARIS)

5. WMO eenzaamheid

Het restant van de coronamiddelen voor het bestrijden van eenzaamheid (€ 17.000) zal in 2022 niet voor bestrijding eenzaamheid nodig zijn. Door de werkgroep Drimmelen Verbindt, bestaande uit diverse lokale zorg- en welzijnsaanbieders, wordt een evenement in de week tegen de eenzaamheid georganiseerd: 10 oktober 2022 in de Mayboom. Dit bekostigen we uit reguliere middelen.

6. WMO Begeleiding

Wij ontvangen momenteel veel aanvragen voor GGZ-begeleiding waardoor de kosten stijgen en het budget met € 40.000 verhoogd moet worden. Er is in deze sector sprake van een capaciteitsprobleem. Als de geïndiceerde begeleiding niet geleverd kan worden, dan vallen de kosten mee, maar dan ontvangen cliënten niet de ondersteuning die ze nodig hebben.

7. WMO - Huiskamers

Surplus Welzijn geeft aan dat de exploitatiekosten van Huiskamers lager zijn dan geraamd waardoor de kosten voor de gemeente in 2022 € 30.000 lager zijn.

Risico Huishoudelijke ondersteuning

Huishoudelijke Ondersteuning (HO) is een maatwerkvoorziening en valt onder het abonnementstarief Wmo. Het abonnementstarief heeft een aanzuigende werking op de vraag naar HO. Op termijn zal de behoefte aan HO toenemen door

vergrijzing en het langer thuis blijven wonen van oudere inwoners. We houden rekening met een matige groei van de vraag, maar het risico is aanwezig dat de vraag sterker stijgt.

Huishoudelijke Ondersteuning is per 2021 opnieuw ingekocht, samen met de gemeenten Altena en Geertruidenberg. Bij de vaststelling van het tarief moeten gemeenten voldoen aan de AMvB Reële kostprijs Wmo. In de overeenkomst is een afspraak opgenomen over indexering van het tarief. Als de indexering niet voldoende is in het licht van de AMvB Reële prijs Wmo, dienen tarieven te worden aangepast. Momenteel stijgen de lonen en overige kosten in de (thuis)zorgsector sterker dan de afgesproken indexering. Dit leidt vrijwel zeker tot een herziening van het tarief en de indexeringssystematiek waardoor de kosten voor HO sterk zullen stijgen. De omvang van het risico wordt ingeschat op € 150.000 vanaf 2023.

Thema Participatie door werk en maatschappelijke inzet

8. Uitkeringen

Bij de IOAW is er tot op heden een grotere uitstroom dan instroom waardoor de kosten naar verwachting € 40.000 lager zullen zijn dan begroot.

9. Re-integratie

Op het programma Sociaal domein is budget beschikbaar voor aanneme van personeel met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit budget is ingezet voor in dienst name van een medewerker binnen één van de afdelingen waardoor dit budget is verschoven naar Salariskosten.

10. Kwijtschelding belastingen

De kosten voor kwijtscheldingen vallen lager uit. Bij het opstellen van begroting 2022 is uitgegaan van de tarieven zonder de extra inzet van de egalisatievoorzieningen; deze zijn later in het proces opgenomen. Het voordeel valt gedeeltelijk weg i.v.m. naar inschatting meer toekenningen.

11. Coronacompensatie MidZuid

Het kabinet heeft de gemeenten in 2020 en 2021 een bijdrage verstrekt voor het opvangen van de exploitatietekorten van de Sociale Werkbedrijven als gevolg van de coronapandemie. Het kabinet heeft voor ditzelfde doel aanvullend € 10 miljoen (Drimmelen € 7.500) beschikbaar gesteld voor de periode van 1 januari tot 1 april 2022. Conform de GR betalen we deze eenmalige verhoging van de Rijksbijdrage Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) door aan MidZuid.

12. Energietoeslag

In de meicirculaire 2022 is € 854 miljoen (Drimmelen € 630.000) beschikbaar gesteld in verband met het verstrekken van een energietoeslag aan huishoudens met een laag inkomen. Door het kabinet is extra budget (€ 550 miljoen) toegekend aan gemeenten voor de ophoging van de energietoeslag van € 800 naar € 1.300 en de extra uitvoeringskosten. Hiervan is € 500 miljoen bestemd voor de ophoging van de energietoeslag en € 50 miljoen voor de extra uitvoeringskosten van gemeenten. Dit budget is toegevoegd aan dit programma met als dekking de extra inkomsten gemeentefonds. In 2022 is er hierdoor in totaal € 1,1 miljoen beschikbaar voor de energietoeslag en de uitvoering daarvan.

Tijdens de augustusbesluitvorming is besloten om in 2023 nogmaals € 1.300 aan deze doelgroep uit te keren. Dit is opgenomen in de Miljoenennota 2023. De verwachting is dus dat Drimmelen voor 2023 ook € 1,1 miljoen zal ontvangen

voor de uitvoering van de energietoeslag. Om huishoudens in 2022 nog beter te ondersteunen, wordt gemeenten de mogelijkheid geboden om € 500 hiervan al in 2022 uit te keren. Gemeenten hebben onder de huidige wetgeving de tijd om de toeslag tot 1 juli 2023 uit te keren. De begroting voor het Gemeentefonds zal hier nog op worden aangepast. De inkomsten en uitgaven van de betaling van de gedeeltelijke energietoeslag 2023 in 2022 zijn hierdoor nog niet verwerkt in de gemeentelijke begroting 2022.

13. Uitvoeringskosten instroom asielhouders

In het bestuurlijk akkoord met betrekking tot de opvang van asielzoekers op 26 augustus jl. is afgesproken dat het kabinet voldoende financiële middelen beschikbaar stelt voor integratie. Als gevolg van een hogere instroom van inburgeraars is afgesproken het budget voor de inburgering voor de jaren 2022, 2023 en 2024 op te hogen met respectievelijk € 20, 40 en 30 miljoen. Hiermee worden gemeenten in staat gesteld alle inburgeraars passende ondersteuning te bieden. In 2022 wordt hiervoor extra personeel ingehuurd. De extra middelen en kosten 2023 en verder zijn verwerkt in de begroting 2023.

14. Maatschappelijke begeleiding statushouders

Conform de Wet inburgering 2013 voorzien gemeenten in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. Gemeente Drimmelen ontvangt voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden in 2022 in totaal € 52.000 miljoen (22 personen * € 2.370). Het op dit moment beschikbare budget 2022 is voldoende. Daarom wordt voorgesteld de middelen vanuit de septembercirculaire naar 2023 over te hevelen. We verwachten extra uitgaven aan de maatschappelijke begeleiding statushouders kwijt te zijn in 2023. De Pilot die we momenteel draaien met Surplus om daar een rol bij te spelen, zal in 2023 mogelijk een vervolg moeten krijgen. De Pilot van dit jaar hebben we gefinancierd met budget dat is overgeheveld t.b.v. de ondertussen groep. De Pilot heeft zich tot nu toe in hoofdzaak gericht op de begeleiding van de ondertussengroep, echter, voor 2023 zal dit zich vooral richten op de maatschappelijke begeleiding van de asielmigranten (verhoogde instroom).

Thema Sport en bewegen

15. Pumptrackbaan

In juli 2021 is door de kinderen van groep 4 t/m 8 van basisschool De Lage Weide te Made, een petitie aangeboden aan de burgemeester met het verzoek om een pumptrackbaan te realiseren in Made.

Een voorlopige verkenning op productniveau en van mogelijke locaties laat zien dat voor de aanleg minimaal een investering nodig is van naar schatting € 119.000 excl. btw.

Er dient nog nader onderzoek plaats te vinden naar de locatie en grootte van de voorziening.

Naar verwachting kan (weersafhankelijk) de uitvoering plaatsvinden in Q1 2023 of Q2 2023.

Voor het aanleggen van een pumptrackbaan wordt een nieuw krediet aangevraagd van € 119.000. Dit wordt via programma 4 gedekt uit rijksmiddelen m.b.t. Sportakkoord (€ 52.000) en € 67.000 vanuit programma 2.

16. Energiefonds

17. Noodfonds

Het college stelt voor een reservering van € 150.000 te doen voor een

energiefonds voor verenigingen i.c.m. rijksmaatregelen. En om een noodfonds van € 100.000 in te stellen. Details hiervoor worden nog uitgewerkt.

18. Het budget voor dit thema moet, aanvullend op bovenstaande punten, incidenteel verhoogd worden met € 75.000 en kent diverse oorzaken waarvan de belangrijkste zijn: opstellen nieuw groenbestek sportparken (€ 18.500), nieuwe exploitant Driedorp (€ 11.000), gas- en Coronacompensatie (€ 12.500), meer subsidie sportverenigingen (€ 10.000), exploitatie gymzaal Lage Weide naar schoolbestuur en hogere onderhoudskosten (€ 10.000).

Thema Sociaal culturele accommodaties

19. Sociaal cultureel dorpshart

Eind augustus 2022 is de start van de renovatie en verbouwing voor de Bernarduskerk gestart. Vanwege de complexe contractvorming is het gewenst dat er voor de algemeen juridische kosten voor het Dorpshart, dit betreft de juridische kosten die niet ten laste van de grondexploitatie van het Dorpshart kunnen (en mogen) worden gebracht, Daarom wordt er voor 2022 € 60.000 bijgeraamd.

Ook de beheersstichting voor het sociaal-cultureel centrum is inmiddels opgericht. Om de stichting in de aanloopfase te ondersteunen, is besloten externe capaciteit in te huren. De kosten hiervan bedragen € 20.000 in 2022 en € 40.000 in 2023.

20. Dit thema kent ook enkele kleiner afwijkingen van in totaal € 31.000 met name veroorzaakt door niet vergoede Coronasteun en compensatie van gestegen gaskosten en bijbehorend juridisch advies.

Urenverschuivingen

Door met name zwangerschapsverlof en vacatures zijn er minder uren besteed, maar was er ook duurdere inhuur nodig.

Algemene dekkingsmiddelen

Financiële afwijkingen

Tabel 5.1. Overzicht financiële afwijkingen bestaand beleid

Algemene Dekkingsmiddelen	2022	2023	2024	2025	2026
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)					
1 Urenverschuivingen	286 V	78 V	78 V	78 V	78 V
2 Stelpost stijging gas en elektra	63 V				
3 Gemeentefondsuitkering: Septembercirculaire	944 V				
4 Gemeentefondsuitkering: Afrekening 2021	31 V				
5 OZB	158 V				
6 Rente	18 V				
Diversen per saldo	11- N	11- N	11- N	11- N	11- N
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	1.489 V	67 V	67 V	67 V	67 V
Verschuiving tussen programma's					
1 Urenverschuivingen	286- N	78- N	78- N	78- N	78- N
Totaal verschuivingen tussen programma's	286- N	78- N	78- N	78- N	78- N
Mutatie reserves					
1. Burger en bestuur					
2. Openbare ruimte	20- N	5- N	5- N	5- N	5- N
3. Ruimte, wonen en economie	252- N				
4. Sociaal domein	49- N	6 V	6 V	6 V	6 V
Overhead	0- N				
Totaal mutaties reserves	321- N	1 V	1 V	1 V	1 V
Totaal Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	882 V	10- N	10- N	10- N	10- N

Toelichting financiële afwijkingen

1a. Urenverschuivingen

Op dit programma staat het saldo verantwoord van de urenmutaties door ziekte, invulling vacatures en tijdelijke vervanging, waardoor de urenverschuivingen tussen de programma's budgettair neutraal zijn. Hieronder vallen ook verschuivingen doordat budget is omgezet naar (tijdelijke) formatie. Tevens het voordeel op de Salariskosten vanwege UWV vergoeding wegens zwangerschap en een afrekening van een detachingsvergoeding over 2021. In totaal een voordeel van € 46.000.

2. Stelpost stijging gas en elektra

Bij de Voorjaarsnota 2022 is een stelpost van € 100.000 opgenomen ter dekking/compensatie vanwege onontkoombare sterk stijgende energiekosten en contractueel doorgevoerde loon- en prijsstijgingen. Op basis van de laatste inzichten en doorrekeningen ramen we voor 2022 hogere kosten met € 63.000 voor gas- en elektriciteitsverbruik. Door diverse leveranciers zijn verzoeken ingediend om tussentijds de aangegane overeenkomsten open te breken n.a.v. sterk gestegen energie- en grondstofprijzen. Deze verzoeken worden intern, in samenwerking met het Inkoopbureau (adviseurs), gewogen en hierover wordt daarna besloten.

3. Gemeentefondsuitkering: Septembercirculaire

De inkomsten Algemene Uitkering Gemeentefonds zijn op basis van de September-circulaire voor 2022 hoger dan in de Mei-circulaire 2022 werd aangegeven. Een groot gedeelte van deze inkomsten is geormerkt, de geormerkte bedragen worden toegelicht onder de financiële afwijkingen bij het betreffende programma. De uitkomsten van de September-circulaire voor de jaren 2023 en verder zijn uiteraard inmiddels verwerkt in de begroting 2023 en financieel meerjarenperspectief tot en met 2026. Zie onderstaande tabel voor een specificatie voor 2022.

Gemeentefonds	2022
Septembercirculaire 2022	42.114.436
Meicirculaire 2022	41.170.140
Mutatie gemeentefonds	944.296
Te oormerken bedragen	
Energietoeslag	441.943
Energietoeslag (correctie)	34.199
Asiel (inburgering)	30.096
Participatie (IU)	7.467
Maatschappelijke begeleiding statushouders (DU)	52.140
Invoeringskosten Omgevingswet	313.495
Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb)	51.416
Totaal te oormerken bedragen	930.756
Netto effect septembercirculaire NJN	13.540

4. Verlengde Pleegzorg AMV's

In de decembercirculaire 2021 heeft het kabinet voorgesteld om in totaal € 10 miljoen via een decentralisatie-uitkering beschikbaar te stellen voor de voortzetting van de pleegzorg van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV).

Deze afrekening over 2021 is uiteindelijk bij de septembercirculaire 2022 verwerkt.

5. OZB (Onroerende zaakbelastingen)

De raming Ozb niet-woningen, voor het gebruikers- en eigenaren deel samen, valt in 2022 voor totaal € 76.000 hoger uit dan begroot. Dit bestaat uit:

- € 54.000 als gevolg van noodzakelijke correctie in het basisbestand t.b.v. raming opbrengsten; bij controle is deze fout geconstateerd; in het berichtenverkeer. Hierdoor bleek een deel van de objecten nog niet te zijn geherwaardeerd waardoor deze niet zijn meegenomen in de basis voor de begroting; dit is inmiddels gecorrigeerd
- € 22.000 als gevolg van een hogere marktwaardestijging dan geraamd/geprognoseerd.

De raming Ozb woningen valt in totaal € 82.000 hoger uit. Dit bestaat uit:

- € 40.000 door kwalitatieve bestandsoptimalisatie die tegelijkertijd is uitgevoerd met de afronding in 2021-2022 van het project "herwaardering op basis van kubieke meters naar vierkante meters" (van m³ naar m²; nieuwe wettelijke grondslag ter bepaling WOZ-waarden);

- € 17.000 door een hogere marktwaardestijging door een inhaaleffect vanwege hertaxatie laatste contingent woningen binnen het project “van m³ naar m²”;
- € 15.000 door een hoger feitelijk gerealiseerde areaal uitbreiding (meer nieuwe woningen in 2022);
- € 10.000 als gevolg van de geconstateerde fout in het berichtenverkeer (zie hiervoor de toelichting bij de niet woningen).

Voor het gedeelte van de hogere marktwaardestijging wordt in het raadsvoorstel voor de tariefsbepaling Ozb voorgesteld om deze éénmalig in te zetten om het tarief te verlagen voor 2023.

6. Rente

De raming van de renteopbrengsten valt € 18.000 hoger uit. Dit bestaat uit:

- € 8.000 hoger door niet in de begroting 2022 opgenomen rente voor de eigen bouwgrondexploitaties. Dit is het resultaat van de rente toerekening aan de positieve en negatieve boekwaardes per 1 januari 2022;
- €10.000 hoger door niet in de begroting 2022 opgenomen ontvangen rente voor de kasgeldleningen. Tot de recente renteverhoging door de ECB ontvingen we (negatieve) rente op de aangegane kortlopende geldleningen.

Overhead

Financiële afwijkingen

Met ingang van de begroting 2017 heeft een wijziging plaatsgevonden van het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV). Onderdeel hiervan is dat de Overhead een apart onderdeel is van de begroting. Om deze reden is vanaf de Voorjaarsnota 2017 hieraan ook een apart hoofdstuk gewijd.

Tabel 6.1. Overzicht financiële afwijkingen bestaand beleid

Overhead		2022	2023	2024	2025	2026
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)						
1	Lagere kosten publiceren beleidsregels	28 V				
2	Project Wet Open Overheid	15 V	15- N			
3	Ontwikkeling afdeling Middelen	170- N				
4	Diverse personeelskosten door met name groei personeelsbestand	14- N				
5	Upgrade servers, databases en applicaties MA	29- N				
6	Projectleider nieuw financieel pakket	10- N	50- N			
7	Externe ondersteuning informatievoorziening	23- N	55- N	27- N		
8	Uitvoering burgerpeiling	20 V				
9	Urenverschuivingen	213- N				
	<i>Diversen per saldo</i>	4 V	32- N	33- N	31- N	31- N
Totaal Overhead		392- N	152- N	60- N	31- N	31- N

Verschuiving tussen programma's					
9	Urenverschuivingen	213 V			
Totaal verschuivingen tussen programma's		213 V			

Mutatie reserves					
10	Opheffen reserves	0-			
Totaal mutatie reserves		0-			

Totaal Overhead		179- N	152- N	60- N	31- N	31- N
------------------------	--	---------------	---------------	--------------	--------------	--------------

Toelichting financiële afwijkingen

1. Publiceren beleidsregels

In de begroting 2022 is een eenmalig bedrag opgenomen waarmee een inhaalslag gemaakt kon worden voor de wettelijke verplichting tot het in 2022 overzetten van beleidsregels van de website van de gemeente naar overheid.nl. Bij de verdere uitwerking van het project is gebleken dat slechts een klein deel van de beleidsregels moet worden overgezet. Hierdoor vallen de kosten € 28.000 lager uit.

2. Project Wet Open Overheid

De Wet open overheid is vanaf 1 mei 2022 ingegaan. Voor de invoering van de wet heeft het Rijk een aantal jaren uitgetrokken, omdat de uitdagingen voor het actief openbaar maken van overheidsinformatie groot zijn. Er is voor de invoering de komende jaren ook budget beschikbaar gesteld. In 2022 heeft de gemeente Drimmelen conform volgens planning een Woo contactfunctionaris benoemd en is het voor inwoners mogelijk om digitaal een Woo-verzoek in te dienen. Landelijke ontwikkelingen om gemeentelijke informatie te kunnen aanleveren naar een centrale voorziening zijn helaas vertraagd. Verwachting is

dat medio 2023 de centrale voorziening wordt opgeleverd en Drimmelen kan aansluiten. Daarom het verzoek om het restant van het budget 2022 dat gereserveerd was voor het realiseren van de informatievoorziening en aansluiting op het landelijke platform over te hevelen naar 2023.

3. Ontwikkeling afdeling Middelen

Ter uitvoering van het doorontwikkelplan DIV (Documentaire Informatievoorziening) zijn twee collega's boventallig geplaatst. Beiden is een Van Werk naar Werk traject aangeboden t.b.v. het vinden van een nieuwe baan. Deze trajecten zijn dit jaar afgerond. Met één collega is een vaststellingsovereenkomst gesloten waardoor zij per 1 oktober 2022 de organisatie formeel verlaat; met de andere collega vindt nog overleg plaats over vervolgtacties richting afronding.

4. Personeel en organisatie

De verhoging van het budget heeft met name betrekking op de vergoeding woon-werkverkeer/thuiswerkvergoeding. Door Corona en wijzigingen in het personeelsbestand was deze post de laatste jaren sterk aan mutaties onderhevig.

5. Upgrade servers, databases en applicaties MA

Het onderhoud van de in gebruik zijnde kernapplicaties (Suite Sociaal Domein) voor het invullen van de dienstverlening bij afdeling Maatschappelijke Aangelegenheden, heeft achterstand opgelopen. Er moeten nieuwe servers worden ingericht en updates en upgrades dienen uitgevoerd te worden. Dit zal uitgevoerd moeten worden uiterlijk in Q4 2022.

6. Projectleider nieuw financieel pakket

Het huidige financiële pakket is ruim 15 jaar geleden aangeschaft. Ten behoeve van de verplichte aanbesteding van een nieuw financieel pakket (rechtmatigheidseis), ook vanwege de geplande uitfasering van de AS/400 (end-of-life; gemeente Breda per 1 juli 2023), dient een project ingericht te worden waarbinnen de diverse werkzaamheden worden uitgevoerd en gecoördineerd (opstellen programma van eisen, aanbesteding, gunning, implementatie, training & opleiding, actualiseren (sub)grootadministratie en dergelijke). Voor uitvoering en ondersteuning hiervan (incl. projectleider) wordt een budget noodzakelijk geacht van € 60.000. Dit nieuwe financiële pakket dient operationeel te zijn per 1 januari 2024.

7. Externe ondersteuning informatievoorziening

De komende twee jaar hebben we de ambitie om een groot aantal stappen te doorlopen om de informatievoorzieningen toekomstbestendig te maken. Dit is in de informatieronde van 8 september uitgebreid gedeeld en gecommuniceerd met de raad. Een externe partij zal gedurende 2 jaar op het gebied van besluitvorming, sturing en inhoud de organisatie, het MT en bestuur via een projectteam ondersteunen.

8. Uitvoeren burgerpeiling

De uitvoering van de burgerpeiling vond op verzoek van het college in 2021 plaats i.p.v. in het begrote jaar 2022 (€ 20.000 voordeel).

9. Urenverschuivingen

Door vacatures (vooral P&O en Management) en uitval door ziekte zijn er minder uren verantwoord, maar hier tegenover staan hogere kosten a.g.v. inhuur.

10. Opheffen reserves

De kosten die gedekt werden uit de reserves Opleidingen en Inhuur tijdelijk personeel hebben geen incidenteel karakter waardoor de onttrekking uit deze reserves het structurele begrotingssaldo niet verbetert. Het in standhouden van deze reserves is daarom niet wenselijk. Daarom wordt voorgesteld deze reserves op te heffen en toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze risicoparagraaf geven we inzicht in ontwikkelingen of gebeurtenissen die een bedreiging (kunnen) vormen voor het realiseren van de beleidsdoelstellingen uit de begroting 2021. Of de financiering daarvan. We staan stil bij de nu bekende risico's en daarbinnen de 10 grootste risico's. Daarna geven we een beeld van het financieel effect van het optreden van de risico's en het weerstandsvermogen dat nodig is om dat financieel effect af te dekken.

Inventarisatie van de risico's

Risicokaart

Drimmelen heeft van 78 ontwikkelingen of gebeurtenissen vastgesteld dat zij bedreigend (kunnen) zijn voor de doelrealisatie uit de begroting 2021. De kans dat deze risico's optreden is verschillend. En ook in het financieel gevolg van dat optreden verschillen de risico's van elkaar.

Tabel Par.A-1

Gevolg

x > € 500.000	3	3	3			78
€ 250.000 < x < € 500.000	4	1	3	1	1	
€ 100.000 < x < € 250.000	2	2	7			
€ 25.000 < x < € 100.000	4	6	8	8	2	
x < € 25.000	7	1	6	1	2	
Geen financiële gevolgen			2	1		
	10%	30%	50%	70%	90%	Kans

Risico top 10

In het overzicht hieronder ziet u de 10 risico's die de meeste invloed hebben op het berekenen van de weerstandscapaciteit. Het invloed percentage geeft de invloed van een risico op het totale risicoprofiel weer.

Tabel
Par.A-2

Risiko top 10						
Progr.	2022 NJN	2022 VJN	2022 begroting		2023 Kans	2023 Invloed
2	1	1	1	Nadelige gevolgen klimaatverandering. Overstromingen, wateroverlast, droogte en hitte.	50%	7,62%
3	2	2	2	Dijkverzwaring van de Mark	50%	7,61%
2	3	*	*	Hogere indexering grond-, weg- en waterbouw werkzaamheden	90%	6,83%
4	4	3	4	Dure woningaanpassing Wmo	50%	5,34%
4	5	4	6	Garantstelling verlenen aan Stichting de Wijngaerd	30%	4,57%
4	6	*	*	Noodzakelijke aankoop de Rietgors	25%	4,52%
4	7	5	7	Insolventie van BOEI i.r.t. Sociaal Cultureel Dorpshart Made	50%	3,81%
4	8	6	*	Intensivering verstreken leningen Bbz 2004	50%	3,13%
4	9	*	*	Het begrote budget voor Wmo-voorzieningen is ontoereikend	70%	3,13%
3	10	*	*	Zonneparkdossier: schadeclaim(s)	50%	3,05%

* = Dit risico is nieuw opgenomen of behoorde niet tot de risico top 10

Financieel effect

Met het optreden van de tien grootste risico's loopt Drimmelen in financiële zin een risico van € 9.250.000 (Voorjaarsnota € 9.425.000). Voor het financieel afdekken van het gelijktijdig optreden van alle risico's is een bedrag van € 20.164.285 nodig (Voorjaarsnota € 18.747.392).

Verder is het voor 90% zeker dat alle risico's afgedekt kunnen worden met een bedrag van € 4.514.388 (Voorjaarsnota € 3.997.310). Dit zekerheidspercentage van 90% is leidend in het risicomanagement van de gemeente Drimmelen.

Weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare middelen om de risico's op te vangen, noemen we weerstandscapaciteit. We maken onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Tabel Par.A-3

Beschikbare weerstandscapaciteit				
	Rekening 2021	Begroting 2022	VJN 2022	NJN 2022
Incidentele weerstandscapaciteit (in vermogen)	13.304.489	12.800.698	11.830.442	12.845.974
Algemene reserve	11.801.894	11.521.941	11.621.573	11.462.555
Algemene dienst	11.305.226	10.236.955	10.230.142	10.001.414
Grondbedrijf	496.668	1.284.986	1.391.431	1.461.141
Bestemmingsreserve				
Reserve bovenwijkse voorzieningen Grondbedrijf	81.603	81.603	50.603	50.603
Stille reserve (besloten te incasseren)	-	-	-	-
Resultaat	1.420.992	1.197.154	158.265	1.332.816
Structurele weerstandscapaciteit (in exploitatie)	2.664.294	2.734.035	2.734.035	2.571.285
Onbenutte belastingcapaciteit	2.664.294	2.729.035	2.729.035	2.571.285
Onvoorzien	-	5.000	5.000	
Totale weerstandscapaciteit	15.968.783	15.534.733	14.564.477	15.417.259

Weerstandscapaciteit

Het risicoprofiel van de gemeente is veranderd ten opzichte van de Voorjaarsnota. Nu is een weerstandscapaciteit van € 4.514.388 nodig. De beschikbare weerstandscapaciteit is begroot op € 15.968.783 (Voorjaarsnota € 14.564.477). Het weerstandsratio (beschikbare weerstandscapaciteit versus benodigde weerstandscapaciteit) bedraagt dan 3,5. Bij de Voorjaarsnota bedroeg het weerstandsratio 3,1 en begroot werd 4,2. De weerstandsratio is dus t.o.v. de begroting gedaald. Zoals uit de volgende tabel blijkt laat een ratio van 3,5 zich echter nog altijd als uitstekend kwalificeren.

Tabel Par.A-4

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

In het managen van haar risico's streeft Drimmelen conform haar nota Risicomanagement en weerstandvermogen een weerstandsratio van minimaal 1 met de kwalificatie voldoende na.

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen

(en beoordeling van de onderlinge verhouding tussen deze kengetallen in relatie tot de financiële positie)

Bij de vernieuwing van de BBV is, op basis van advies van de commissie Depla, voorgeschreven dat er in de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen.

Naast de kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De invoering van de

kengetallen is voornamelijk bedoeld om de financiële positie voor raadsleden inzichtelijker te maken. De kengetallen hebben geen functie als normeringsinstrument in het kader van financieel toezicht.

De vijf kengetallen zijn:

1. Schuldquote:
 - a. netto schuldquote;
 - b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
2. Solvabiliteitsratio;
3. Grondexploitatie;
4. Structurele exploitatieruimte en
5. Belastingcapaciteit.

Tabel Par.A-5

Najaarsnota 2022						
Kengetallen	Verloop van de kengetallen					
	Rekening 2021	Begroting 2022	NJN 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
1a. Netto schuldquote	26%	59%	54%	65%	64%	64%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	23%	57%	51%	63%	61%	61%
2. Solvabiliteitsratio	55%	42%	42%	42%	44%	46%
3. Kengetal grondexploitatie	1%	1%	0%	1%	1%	1%
4. Structurele exploitatieruimte	-1%	1%	-2%	4%	6%	3%
5. Belastingcapaciteit	100%	83%	83%	86%	88%	89%

Een korte toelichting op de kengetallen:

1a. Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een netto schuldquote tussen de 0% en 90% wordt gezien als minst risicovol. De netto schuldquote bij de Najaarsnota is 55%. Het grote verschil met de jaarcijfers 2021 heeft te maken met het verschil in saldo van de geprognoseerde (im)Materiële vaste activa en het daadwerkelijk vastgestelde saldo bij de jaarstukken. Het geprognoseerde saldo van (im) Materiële vaste activa is bij de NJN ongeveer 20 miljoen hoger dan de bij de jaarstukken 2021. Dit komt doordat er veel kredieten nog niet zijn/worden afgerond waarbij de begroting/NJN wel vanuit wordt gegaan. De toename van de (im) Materiële vaste activa zorgt voor een toename van de schulden aangezien de uitgaven zullen stijgen als alle geplande kredieten worden afgerond. De netto schuldquote van de gemeente Drimmelen is relatief laag maar stijgt ten opzichte van het niveau uit 2021 en eerder.

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote weergegeven (netto schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Voor deze schuldquote wordt dezelfde criteria gehanteerd als de netto schuldquote.

De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen is eveneens relatief laag maar stijgend ten opzichte van het niveau uit het verleden.

2. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat uit reserves en het resultaat van baten en lasten. Een solvabiliteitsratio tussen de 20% en 50% wordt gezien als risico neutraal. Een ratio boven de 50% wordt aangemerkt als minst risicovol. Meerjarig voorziet de gemeente een ratio met neutraal risico dat daalt ten opzichte van het niveau van 2021.

3. Kengetal grondexploitatie

Grondexploitaties kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de grond is van belang, omdat deze terugverdiend moet worden bij de verkoop. Boekwaarden worden afgezet tegen de totale baten. Een grondexploitatie van 20% of lager wordt beschouwd als minst risicovol.

Het kengetal voor de grondexploitatie van de gemeente Drimmelen is laag. Dit is positief.

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het evenwicht van de begroting wordt er ook gekeken naar de structurele en incidentele lasten en baten. Voorbeeld van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is dan ook meer flexibel dan een begroting waar bij de structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte is in de NJN negatief; de omvang van de inzet van reserves is hoger dan verwacht.

5. Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten jaarlijks. Bij de berekening van het kengetal worden de gemeentelijke woonlasten afgezet tegen het landelijk gemiddelde. De totale woonlasten van de gemeente Drimmelen liggen naar verwachting lager dan het landelijk gemiddelde. Wat inhoudt dat er ten opzichte van dit landelijk gemiddelde ruimte is om de lokale belastingen te verhogen. Dankzij een grotere inzet van de daarvoor bedoelde voorzieningen riolering en afvalstoffenheffing ontstaat er vanaf 2022 meer ruimte in de belastingcapaciteit.

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie

De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van een gemeente. Geconcludeerd kan worden dat de gemeente Drimmelen een gezonde financiële positie heeft maar oog moet hebben voor de structurele exploitatieruimte. Dit kengetal is in 2023 en latere jaren positief.

E. Bedrijfsvoering

Opvolging aanbevelingen Rekenkamer

Inleiding

De Rekenkamer heeft in 2021 onderzoek gedaan naar de opvolging van aanbevelingen uit haar eerdere onderzoeken. Het resultaat van dit onderzoek lag voor in de raadsvergadering van 10 maart. De raad gaf opdracht aan de Griffier om samen met de concerncontroller de opvolging van nog openstaande aanbevelingen periodiek te monitoren en daarvan aan de raad verslag te doen. Het tweede verslagmoment is bij de Najaarsnota 2022.

Openstaande aanbevelingen

De eerdere onderzoeken van de Rekenkamer gingen over het ICT-beleid, het armoedebeleid, de decentralisaties in het sociaal domein, toezicht en handhaving en inkoop en aanbesteding.

De Griffie en het college staan nu stil bij de aanbevelingen die bij de raadsbehandeling van 10 maart 2022 nog open stonden.

ICT-beleid

Aanbeveling: bezie als raad of investeren in het ICT-kennisiniveau noodzakelijk en opportuun is.

Status opvolging:

Tijdens de 'proeverijen' op 1 juni jl. hadden raadsleden de gelegenheid om kennis te nemen van de dossiers ICT en Informatievoorziening. Op 8 september hebben ambtenaren en bureau NCOD de raad met een presentatie geïnformeerd over de relevantie van ICT en de gemeentelijke informatievoorziening bij de opgaven waar Drimmelen en andere gemeenten voor staan.

De griffier zal in afstemming met het Presidium en de Chief Information Security Officer de mogelijkheid aanbieden voor het -laten- verzorgen van een training/cursus ICT c.q. informatievoorziening en informatiebeveiliging.

Armoedebeleid

Geen openstaande aanbevelingen.

Decentralisaties sociaal domein

Aanbeveling: evalueer de KPI's in het beleid, werk deze eventueel verder uit en blijf prestaties/resultaten structureel monitoren.

Status opvolging:

Voor gemeenten geldt een verplichte set aan indicatoren om hun prestaties te meten. Het CJG gebruikt daarvan die indicatoren die voor haar relevant zijn.

Denk daarbij aan het % jongeren met jeugdhulp of jeugdbescherming.

Daarnaast hanteert het CJG interne normen voor onder meer de termijn waarbinnen een intakegesprek met een nieuwe cliënt plaats moet vinden of het maximaal aantal gezinnen dat een herhaalde hulpvraag stelt.

Binnen afdeling MA wordt tweemaandelijks een 3D managementrapportage ingevuld op de onderwerpen WMO, participatiewet en jeugdhulp. Deze rapportage geeft een goed beeld van de ontwikkelingen zowel qua aantallen casussen als budgettair. Deze rapportage blijven we voorlopig hanteren.

Naar het oordeel van het college is deze aanbeveling opgevolgd.

Toezicht en handhaving

Aanbeveling: bezie of de BOA's en Wabo-toezichthouders in dezelfde afdeling kunnen worden ondergebracht.

Status opvolging:

Het onderzoek van de Rekenkamer is aanleiding geweest om de mogelijkheid te onderzoeken om vergunningverlening en toezicht/handhaving te bundelen binnen de afdeling Grondgebied. We hebben dat onderzocht als onderdeel van de implementatie Omgevingswet. Besloten is om wél de vergunningverlening, maar niet toezicht/handhaving te bundelen.

Het samenvoegen van functies is gericht op het wegnemen van organisatorische kwetsbaarheid en het vergroten van de (proces)kwaliteit. Bij vergunningverlening heeft het voordelen om de eenmansfuncties die binnen de afdeling Dienstverlening & Ondersteuning werken aan respectievelijk vergunningen op het gebied van APV/evenementen en Alcoholwet onderdeel te laten zijn van het team vergunningen van de afdeling Grondgebied. Die overgang heeft inmiddels plaats gevonden.

Met betrekking tot de BOA's is juist geconcludeerd dat samenwerking met de beleidsmedewerkers Integrale Veiligheid essentieel is, m.n. vanwege de nauwe verbondenheid met de politie. Bovendien speelt het aspect kwetsbaarheid hier veel minder een rol. Verder merken we dat de onderlinge samenwerking tussen de Wabo-toezichthouders en de BOA's goed is.

Het geheel overziend kan geconcludeerd worden dat deze aanbeveling van de Rekenkamer is opgevolgd.

Inkoop en aanbesteding

Geen openstaande aanbevelingen.

Opvolging aanbevelingen Accountant

Inleiding

De accountant voert jaarlijks een interim- en een jaarrekeningcontrole uit. En rapporteert haar bevindingen via een management letter respectievelijk accountantsverslag. In beide rapportages staan aanbevelingen. Hieronder staat het college stil bij de opvolging van die aanbevelingen.

Formaliseren processen m.b.t. rechten applicaties

Aanbevelingen

Het proces rondom het toekennen, wijzigen en intrekken van applicaties is geformaliseerd middels het opstellen van een werkbeschrijving en de registratie van aanvragen. Er worden geen aanvragen buiten het ticketregistratiesysteem om geregistreerd en de goedkeuring van de manager wordt altijd vastgelegd.

Structurele vastlegging van rechten waarbij aanvragen om rechten te herleiden zijn naar de aanvrager van de autorisatie.

Status opvolging

Autorisatie van rechten voor het financieel pakket (Civision Middelen) loopt inmiddels via een ticketregistratiesysteem. De toegang van de software voor het sociaal domein wordt door de vakafdeling geregeld. De procesinrichting van andere applicaties volgt.

Inzicht in IT-processen

Aanbeveling

Inzicht krijgen in de 'achterdeur' van IT-processen zoals back-up en recovery om te voorkomen dat daar alsnog ongeautoriseerde handelingen of mutaties plaats vinden.

Status opvolging

Breda heeft bij jaarrekeningcontroles onvoldoende documentatie aan de EDP-auditor van de accountant aangeleverd. Hierdoor ontbreekt nog een betrouwbaar en volledig inzicht in de mate waarin Breda de IT-processen aan de 'achterkant' op orde heeft.

Daarop zijn in september jl. afspraken door Drimmelen en de EDP-auditor met de accountant gemaakt over een wél complete aanlevering bij de jaarrekeningcontrole 2022. Breda zal daarnaast onderzoeken of zij in 2023 haar IT-systemen volgens ISAE 3402 kan laten certificeren.

Opstellen van een strategisch IT-beleid

Aanbeveling

Het op- en vaststellen van een strategisch, meerjarig IT-beleid.

Status opvolging

Het strategisch beleid zal in 2023 aan de raad worden aangeboden. Dit is op 8 september jl. tijdens de Informatieronde aan de raad gemeld.

Cybersecurity

Aanbeveling

Het voorkomen en beperken van de financiële risico's, continuïteitsrisico's en schade door het lekken van gevoelige gegevens als gevolg van cybercrime.

Status opvolging

Het ontbreekt op dit moment nog aan een continuïteits- of calamiteitenplan, zowel bij Drimmelen als bij Breda. Het komen tot een dergelijk plan gaat deel uit maken van het informatiebeleidsplan dat in 2023 zal worden vastgesteld.

Optimaliseren interne beheersing

Aanbeveling

Continu optimaliseren van interne beheersing met als referentie in control statement commissie Depla en meer inzet van IT-gerichte controles.

Status opvolging

In samenwerking met bureau Adlasz brengt Drimmelen haar interne beheersing naar het niveau dat vereist is voor de verschuiving van de rechtmatigheidsverantwoording van de accountant naar het college. Die nieuwe vorm van rechtmatigheidsverantwoording maakt deel uit van het wetsvoorstel Wet versterking decentrale rekenkamers en zal naar verwachting vanaf het verslag jaar 2023 gaan gelden.

Frauderisicoanalyse

Aanbeveling

Het analyseren van omstandigheden waarin misbruik van publieke middelen door inwoners, ondernemers, organisaties en medewerkers van de gemeente plaats kan vinden. Met inbegrip van het identificeren van maatregelen om frauderisico's te beperken.

Status opvolging

Bureau Adlasz stelt nog dit jaar een nieuw interne controleplan op. Een aanpak om te komen tot een frauderisicoanalyse zal hiervan deel uit gaan maken.

Contractenregister

Aanbeveling

Het aanleggen van een centraal contractenregister om zo integraal inzicht te krijgen in het totaal aan lopende inkoopcontracten.

Status opvolging

In februari van dit jaar heeft de gemeente beleid vastgesteld om inkoopcontracten te managen en is er structureel formatie vrijgemaakt voor het operationeel beheer van inkoopcontracten. Met inzet van Inkoopbureau West-Brabant wordt het vastgestelde beleid geïmplementeerd, waarbij gestart is met onderbrengen van de contracten van de afdeling Middelen in het nieuwe centrale register.

Verankeren van BBV-notities in de Financiële Verordening en het normenkader

Aanbeveling

Het inbedden van de aanbevelingen in de notities van de Commissie BBV in de Financiële Verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet en het normenkader dat jaarlijks door de gemeenteraad wordt vastgesteld.

Status opvolging

De VNG publiceert naar haar eigen verwachting in december van dit jaar een nieuw model voor een Financiële Verordening. Drimmelen zal op basis van dat model haar eigen verordening afleiden en door de raad vast laten te stellen. Met oog voor de aanbevelingen van de Commissie BBV.

Bureau Adlasz zal die aanbevelingen eveneens betrekken bij het actualiseren van het normenkader.

Risico's grondexploitatie

Aanbeveling

Het vergroten van het inzicht op risico's bij grondexploitaties voor woningbouw zodat maatregelen getroffen kunnen worden om die risico's te verkleinen.

Status opvolging

De gemeente heeft een beperkt aantal actieve grondposities en heeft een voorziening om een eventueel verlieslatende grondexploitatie op te vangen. Voor faciliterende grondexploitaties wordt het risico op eventuele verliezen in de risicoparagraaf opgenomen. Als het daadwerkelijk tot een verlies komt, wordt dit verlies ten laste van de exploitatie genomen.

Bijlagen

1. Begrotingswijziging

1. Begrotingswijziging

In onderstaand overzicht zijn de positieve bedragen per saldo lagere uitgaven dan begroot (dus voordelen) en zijn de negatieve bedragen per saldo hogere uitgaven (dus nadelen). De tabel is een recapitulatie van de afwijkingen zoals vermeld in de programma's.

Tabel Bijl. 1

Programma's	Saldo lasten en baten				
	2022	2023	2024	2025	2026
1. Burger en bestuur	98.513 V	148.891- N	88.891- N	88.891- N	88.891- N
2. Openbare ruimte	127.235 V	335.946- N	107.296- N	107.296- N	107.296- N
3. Ruimte, wonen en economie	41.989 V	330.724- N	204.938- N	153.938- N	193.938- N
4. Sociaal Domein	44.575 V	80.652- N	93.140- N	50.721- N	49.721- N
O. Overhead	392.119- N	152.457- N	59.657- N	30.857- N	31.057- N
Algemene dekkingsmiddelen / bedrijfsvoering	1.167.678 V	68.209 V	68.209 V	68.209 V	68.209 V
Reserves	-	-	-	-	-
Totaal generaal programma's - Saldo	1.087.871 V	980.461- N	485.714- N	363.495- N	402.695- N

2. Bijgestelde exploitatieopzetten grondbedrijf

2. Bijgestelde exploitatieopzetten grondbedrijf

De financiële afwijkingen van de bijgestelde exploitatieopzetten zijn toegelicht in programma 3. Ruimte, wonen en economie.

**Exploitatieopzet:
Degatterrein Lage
Zwaluwe**

bijgewerkt
september 2022

*Bedragen zijn
exclusief BTW*

	Raad 11 mei 2017	Geactualisee rd Berap II 2020		Geactualisee rd juli 2021		Geactualisee rd sept 2022	
UITGAVEN	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)
Voorbereidings- en verwervingskosten							
bodemonderzoek verwervingen	5.089,00	5.089,00		5.089,00		5.089,00	
archeologie	426,83	426,83		426,83		426,83	
begeleiden verkoopprocedure	250,00	426,83		750,00		750,00	
rentekosten boekwaarde miv 1- 1-2021 (1% rente)		822,00		762,14		1.804,28	
taxatiekosten				1.993,50		1.993,50	
overige verkoopkosten	-	6.489,75		5.119,90		4.709,98	
Subtotaal	5.765,83		13.254,41		14.141,37		14.773,59
Uitgiftekosten							
BTW 21% : bedrijfskavel 1	39.690,00	39.690,00		39.690,00		39.690,00	
BTW 21% : bedrijfskavel 2				22.050,00		22.050,00	
BTW 21% : bedrijfskavel 3	68.707,80	68.707,80		46.525,50		46.525,50	
Subtotaal	108.397,80		108.397,80		108.265,50		108.265,50
Advies- en beheerskosten							
Adviezen van derden: bestemmingsplan	12.350,00	10.850,00		10.850,00		10.850,00	
Adviezen van derden: diverse toetsen en onderzoeken	4.300,00	9.035,00		9.035,00		9.035,00	
Adviezen van derden: fiscale toets	1.295,00	1.295,00		1.295,00		1.295,00	
Adviezen van derden: juridische toets	5.877,10	5.877,10		6.075,10		6.075,10	
beheers- en administratiekosten (uren)							
afd Grondgebied	24.488,54	38.044,87		38.270,35		45.643,60	
afd Openbare Werken	15.590,00	32.414,98		35.510,72		36.200,40	
afd Middelen	311,80	-		-		68,96	

Subtotaal	64.212,44		97.516,95		101.036,17		109.168,06
Bouwrijp en woonrijp maken openbare ruimte	260.000,00	260.000,00	260.000,00	255.000,00	255.000,00	255.000,00	255.000,00
Extra kosten ivm flora / fauna wetgeving	15.000,00	6.885,00	6.885,00	6.885,00	6.885,00	6.885,00	6.885,00
Afdracht reserve Ruimtelijke Ontwikkelingen							
bedrijfskavel 1 : incl een bedrijfswoning	11.750,00	11.750,00		11.750,00		11.750,00	
bedrijfskavel 2 : incl een bedrijfswoning				8.750,00		8.750,00	
bedrijfskavel 3 : incl een bedrijfswoning	21.685,00	21.685,00		12.912,50		12.912,50	
Subtotaal	33.435,00		33.435,00		33.412,50		33.412,50
Totale uitgaven	€ 486.811,07		€ 519.489,16		€ 518.740,54		€ 527.504,65

OPBRENGSTEN	Totaal exploitatie raming (ink.)	Totaal exploitatie raming (ink.)	Totaal exploitatie raming (ink.)	Totaal exploitatie raming (ink.)	Totaal exploitatie raming (ink.)	Totaal exploitatie raming (ink.)	Totaal exploitatie raming (ink.)
Opbrengsten							
verkoop bedrijfskavel 1	189.000,00	189.000,00-		189.000,00-		189.000,00-	
BTW 21% verkoop bedrijfskavel 1	39.690,00-	39.690,00-		39.690,00-		39.690,00-	
Bijdrage verkoopkosten bedrijfskavel 1		90,00-		90,00-		90,00-	
Verkoop bedrijfskavel 2				105.000,00-		105.000,00-	
BTW 21% verkoop bedrijfskavel 2				22.050,00-		22.050,00-	
Verkoop bedrijfskavel 3	327.180,00	327.180,00-		221.550,00-		221.550,00-	
BTW 21% verkoop bedrijfskavel 3	68.707,00-	68.707,80-		46.525,50-		46.525,50-	
Subtotaal	624.577,00-		624.667,80-		623.905,50-		623.905,50-
Totaal opbrengsten	624.577,00-		624.667,80-		623.905,50-		623.905,50-

Subtotaal Project	€ - 137.765,93	-	€ - 105.178,64	-	€ - 105.164,96	-	€ - 96.400,85
--------------------------	-----------------------	---	-----------------------	---	-----------------------	---	----------------------

Reserveboekingen	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)
Winstnemingen tgv AR GB	137.765,93		105.178,64		105.164,96		96.400,85
Totaal saldo woningbouwproject	137.765,93	0,00	105.178,64	0,00	105.164,96	0,00	96.400,85

Exploitatieopzet: E-veld Terheijden

bijgewerkt september 2022

Bedragen zijn exclusief BTW

	Raad 17 dec 2020	Geactualiseerd NJN 2021	Geactualiseerd NJN2022- BEGR2023		
UITGAVEN	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)
Vorbereidings- en verwervingskosten					
Verwervingskosten (boekwaarde)	5.411,00	5.411,00		5.411,00	
overige kosten	-				
Subtotaal	5.411,00		5.411,00		5.411,00
Exploitatiekosten					
Planontwikkeling (20% van BRM/WRM/Overige)	202.976,00	371.258,81		449.025,00	
VTU (15% van BRM/WRM/Overige)	152.232,00	139.806,00		66.088,17	
Onvoorzien (10% van BRM/WRM/Overige)	101.488,00	101.488,00		83.674,70	
Externe advies (verkoop bouw kavels)	60.000,00	32.801,00		50.000,00	
Rente over boekwaarde	4.045,00-	14.342,00-		54.926,63-	
Subtotaal	512.651,00		631.011,81		593.861,24
Bouwrijp en woonrijp maken openbare ruimte	1.095.225,00	1.095.610,64	1.095.610,64	1.107.918,81	1.107.918,81
Afdracht reserve Ruimtelijke Ontwikkelingen					
Huurwoningen	25.000,00	62.500,00		62.500,00	
Koopwoningen/ koopappartementen	80.000,00	80.000,00		80.000,00	
Tiny houses	12.500,00	12.500,00		12.500,00	
Subtotaal	117.500,00		155.000,00		155.000,00
Totale uitgaven	€ 1.730.787,00		€ 1.887.033,45		€ 1.862.191,05
OPBRENGSTEN	Totaal exploitatie raming (ink.)	Totaal exploitatie raming (ink.)	Totaal exploitatie raming (ink.)	Totaal exploitatie raming (ink.)	Totaal exploitatie raming (ink.)
Opbrengsten					
Grondopbrengsten huurwoningen	569.370,00-	866.190,00-		866.190,00-	
Grondopbrengsten koopwoningen/koopapprtementen	1.487.808,00-	1.693.740,00-		1.693.740,00-	
Grondopbrengsten tinyhouses	372.000,00-	414.850,00-		621.940,00-	
Overige grondopbrengsten		26.060,00-		21.479,44-	
Subtotaal	2.429.178,00-		3.000.840,00-		3.203.349,44-
Totaal opbrengsten	2.429.178,00-		3.000.840,00-		3.203.349,44-
Subtotaal Project	€ -698.391,00	-	€ -1.113.806,55	-	€ -1.341.158,39

Reserveboekingen	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)
Winstnemingen tgv AR GB	698.391,00		1.113.806,55		1.341.158,39
Totaal saldo woningbouwproject	698.391,00	0,00	1.113.806,55	0,00	1.341.158,39

**Exploitatieopzet: Kavels
Antwerpsestraat /
Geraniumstraat Made**

bijgewerkt
augustus 2022

*Bedragen zijn
exclusief BTW*

	Raad 11 april 2019	Geactualis eerd NJN 2019		Geactualis eerd NJN 2020		Geactualis eerd NJN 2021		Geactualis eerd NJN 2022	
UITGAVEN	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)
Voorbereiding s- en verwervingskosten									
bodemonderzoek	2.708,00	2.708,00		2.708,00		2.708,00		2.708,00	
verwervingen									
archeologie	2.805,75	2.805,75		2.805,75		2.805,75		2.805,75	
begeleiden	9.100,00	8.500,00		8.500,00		8.215,74		13.471,21	
verkoopprocedure									
rentekosten				417,54		205,54		406,00	
boekwaarde per 1-1-2021 (1% rente)									
overige	-	1.300,00		1.300,00		4.991,00		4.991,00	
verkoopkosten									
Subtotaal	14.613, 75		15.313, 75		15.731, 29		18.926, 03		24.381, 96
Uitgiftekosten									
BTW 21% : bedrijfskavel 1	21.208,26	21.208,26		21.208,26		34.710,74		34.710,74	
BTW 21% : bedrijfskavel 2	45.800,83	45.800,83		45.800,83		57.272,73		57.272,73	
Subtotaal	67.009, 09		67.009, 09		67.009, 09		91.983, 47		91.983, 47
Advies- en beheerskosten									
Adviezen van derden: bestemmingsplan	6.233,99	6.233,99		5.983,12		5.983,12		5.983,12	
Adviezen van derden: diverse toetsen en onderzoeken	10.700,00	10.700,00		10.700,00		10.700,00		10.700,00	
Adviezen van derden: opstellen overeenkomsten	1.807,40	1.807,40		2.714,90		3.259,40		2.081,40	

beheers- en administratiekosten (uren)									
afd Grondgebied	9.847,29	14.288,41		20.376,13		20.635,84		23.781,98	
afd Openbare Werken	1.325,60	1.325,60		1.325,60		1.325,60		-	
afd Middelen	165,70	-		-		-		-	
Subtotaal	30.079,98		34.355,40		41.099,75		41.903,96		42.546,50
Bouwrijp en woonrijp maken openbare ruimte Geraniumstr	4.591,00	4.591,00	4.591,00	4.591,00	4.591,00	4.591,00	4.591,00	6.663,60	6.663,60
Afdracht reserve Ruimtelijke Ontwikkelingen									
Antwerpsestraat Made	5.000,00	5.000,00		5.000,00		5.000,00		5.000,00	
Geraniumstraat Made	5.000,00	5.000,00		5.000,00		5.000,00		5.000,00	
Subtotaal	10.000,00		10.000,00		10.000,00		10.000,00		10.000,00
Totale uitgaven	€ 126.293,82		€ 131.269,24		€ 138.431,13		€ 167.404,46		€ 175.575,53

OPBRENGSTEN	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal
	exploitatie raming (ink.)	exploitatie raming (ink.)	exploitatie raming (ink.)	exploitatie raming (ink.)	exploitatie raming (ink.)	exploitatie raming (ink.)	exploitatie raming (ink.)	exploitatie raming (ink.)	exploitatie raming (ink.)
Opbrengsten									
verkoop Antwerpsestraat Made	100.991,74	100.991,74		100.991,74		165.289,26		165.289,26	
BTW 21% verkoop Antwerpsestraat	21.208,26	21.208,26		21.208,26		34.710,74		34.710,74	
reservering tekort	9.400,00	9.400,00		9.400,00		-		500,00	
Verkoop Geraniumstraat Made	218.099,17	218.099,17		218.099,17		272.727,27		272.727,27	
BTW 21% verkoop bedrijfskavel 2	45.800,83	45.800,83		45.800,83		57.272,73		57.272,73	
Reservering tekort	8.120,00	8.120,00		8.120,00		-		500,00	
Subtotaal	368.580,00		368.580,00		368.580,00		530.000,00		531.000,00

Totaal opbrengsten	368.580,00-		368.580,00-		368.580,00-		530.000,00-		531.000,00-
---------------------------	--------------------	--	--------------------	--	--------------------	--	--------------------	--	--------------------

Subtotaal Project	€ - 242.286,18	-	€ - 237.310,76	-	€ - 230.148,87	-	€ - 362.595,54	-	€ - 355.424,47
--------------------------	-----------------------	---	-----------------------	---	-----------------------	---	-----------------------	---	-----------------------

Reserveboekingen	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal
	exploitatie raming (uitg.)	exploitatie raming (uitg.)	exploitatie raming (uitg.)	exploitatie raming (uitg.)	exploitatie raming (uitg.)	exploitatie raming (uitg.)	exploitatie raming (uitg.)	exploitatie raming (uitg.)	exploitatie raming (uitg.)
Winstnemingen tgv AR GB	242.286,18		237.310,76		230.148,87		362.595,54		355.424,47
Totaal saldo woningbouwproject	242.286,18	0,00	237.310,76	0,00	230.148,87	0,00	362.595,54	0,00	355.424,47

**Exploitatieopzet: Centumplan
Made**

bijgewerkt september 2022

Bedragen zijn exclusief BTW

	Raad 28 jan 2021	Geactualiseerd NJN 2021	Geactualiseerd NJN 2022		
UITGAVEN	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)
Vorbereidings- en verwervingskosten					
Verwervingskosten (boekwaarde)	-	-	-	-	-
overige kosten	-	-	-	-	-
Subtotaal	-	-	-	-	-
Exploitatiekosten					
Planontwikkeling (20% van BRM/WRM/Overige)	295.573,00	375.555,49		358.137,35	
VTU (15% van BRM/WRM/Overige)	221.680,00	212.021,00		213.861,79	
Onvoorzien (10% van BRM/WRM/Overige)	112.072,00	136.579,00		135.036,85	
Rente over boekwaarde	-	16.504,00		16.566,81	
Subtotaal	629.325,00	740.659,49	740.659,49	723.602,80	723.602,80
Bouwrijp en woonrijp maken openbare ruimte	1.507.756,00	1.500.875,00	1.500.875,00	1.537.624,96	1.537.624,96
Afdracht reserve Ruimtelijke Ontwikkelingen					
Huurwoningen	12.500,00	-	-	-	-
Sociale koop	7.500,00	-	-	-	-
Middeldure koop	15.000,00	-	-	-	-
Dure koop	165.000,00	-	-	-	-
Subtotaal	200.000,00	-	-	-	-
Totale uitgaven	€ 2.337.081,00	€ 2.241.534,49	€ 2.241.534,49	€ 2.261.227,76	€ 2.261.227,76

OPBRENGSTEN	Totaal exploitatie raming (ink.)	Totaal exploitatie raming (ink.)	Totaal exploitatie raming (ink.)	Totaal exploitatie raming (ink.)	Totaal exploitatie raming (ink.)
Opbrengsten grondverkopen					
Grondopbrengsten huurwoningen	292.938,00-	292.938,00-		240.000,00-	
Grondopbrengsten vrije sector	2.308.500,00-	2.308.500,00-		2.986.393,00-	
Grondopbrengsten kapel	50.000,00-	50.000,00-		60.000,00-	
Grondopbrengsten parkeren	1.306.116,00	1.306.116,00		1.786.393,00	
Subtotaal	1.345.322,00-	1.345.322,00-	1.345.322,00-	1.500.000,00-	1.500.000,00-
Bijdrage anterieure overeenkomst					
Bijdrage plankosten ontwikkelaar west	34.216,00-	34.216,00-		75.000,00-	
Bijdrage plankosten ontwikkelaar oost	36.000,00-	36.000,00-		39.804,90-	

Overige bijdrage plankosten	120.323,00-	120.323,00-		48.469,00-	
Subtotaal	190.539,00-		190.539,00-		163.273,90-
Bijdrage reserve Ruimtelijke Ontwikkelingen					
Bijdrage reserve RO ontwikkelaar West	60.000,00-	60.000,00-		42.500,00-	
Bijdrage reserve RO ontwikkelaar Zuid oost	7.500,00-	6.250,00-		8.750,00-	
Bijdrage reserve ruimtelijke ontwikkelingen verkopen	200.000,00-	-		-	
Bijdrage uit reserve Ruimtelijk Ontwikkeling	100.000,00-	100.000,00-		100.000,00-	
Subtotaal	367.500,00-		166.250,00-		151.250,00-
Totaal opbrengsten	1.903.361,00-		1.702.111,00-		1.814.523,90-

Subtotaal Project	€ 433.720,00	-	€ 539.423,49	-	€ 446.703,86
--------------------------	---------------------	----------	---------------------	----------	---------------------

Reserveboekingen	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)	Totaal exploitatie raming (uitg.)
Verliesneming t.l.v. voorziening GB (verwerkt voorg jaren)	-486.016,00		-486.016,00		-539.423,49
Winstneming/verliesneming t.g.v./t.l.v. AR GB lopende jaar	52.296,00		-53.407,49		92.719,63
Totaal saldo woningbouwproject	-433.720,00	0,00	-539.423,49	0,00	-446.703,86

3. Incidentele baten en lasten

3. Incidentele baten en lasten

Begroting 2022 inclusief Voorjaarsnota

Programma (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Programma 1. Burger en bestuur	-25	-	-	-	-
Programma 2. Openbare ruimte	17	-	-	-	-
Programma 3. Ruimte, wonen en economie	197	-	-	-	-
Programma 4. Sociaal domein	-24	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-
Overhead / Bedrijfsvoering	247	-	-	-	-
Totaal per saldo	412	-	-	-	-

Begroting 2022 inclusief Najaarsnota

Programma (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Programma 1. Burger en bestuur	-25	-	-	-	-
Programma 2. Openbare ruimte	17	-	-	-	-
Programma 3. Ruimte, wonen en economie	155	-	-	-	-
Programma 4. Sociaal domein	-264	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-
Overhead / Bedrijfsvoering	247	-	-	-	-
Totaal per saldo	130	-	-	-	-

Mutaties Najaarsnota 2022

Programma (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Programma 1. Burger en bestuur	-	-	-	-	-
Programma 2. Openbare ruimte	-	-	-	-	-
Programma 3. Ruimte, wonen en economie	42	-	-	-	-
Programma 4. Sociaal domein	240	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-
Overhead / Bedrijfsvoering	-	-	-	-	-
Totaal per saldo	282	-	-	-	-

Toelichting

Programma 3. Ruimte, wonen en economie

3.1 Actief grondbeleid / 3.2 Faciliterend grondbeleid: raadsbesluit, overeenkomst Conform "notitie structurele en incidentele baten en lasten" van de Commissie BBV (gepubliceerd op 30.08.2018) worden alle lasten, baten en reservemutaties met betrekking tot grondexploitaties gezien als incidenteel.

3.2 Reserve Toerisme en recreatie

Conform "notitie structurele en incidentele baten en lasten" van de Commissie BBV (gepubliceerd op 30.08.2018) worden reservemutaties gezien als incidenteel.

4. Voortgang budgetoverheveling 2021

4. Voortgang budgetoverheveling 2021

Budgetoverheveling										
	Omschrijving	Raming	Mutatie VJN	Mutatie NJN	Raming na NJN	Uitgaven	Restant	Verplichting	Restant	Beoogde realisatie
a.	Kabels en leidingen: Nieuwstraat (Made)	48.000	-		48.000	22.672	25.328	25.328	0	Q3 2022
b.	Wegen: klein onderhoud elementenverharding	100.000	-		100.000	100.000	-	-	-	Q2 2022
c.	Verkeersmaatregel Kerkdijk Helkant	30.000	-		30.000	-	30.000	43.600	13.600	Q3 2022
d.	Biodiversiteit	32.000	-		32.000	32.000	-	-	-	Q2 2022
	<i>Totaal Programma 2</i>	<i>210.000</i>	-		<i>210.000</i>	<i>154.672</i>	<i>55.328</i>	<i>68.928</i>	<i>13.600</i>	
e.	Nota economie: uitvoeringsprogramma	50.000	-		50.000	2.233	47.767	-	47.767	Q4 2022
f.	Samenwerking De Biesbosch	11.000	-		11.000	-	11.000	-	11.000	Q4 2022
	<i>Totaal Programma 3</i>	<i>61.000</i>	-		<i>61.000</i>	<i>2.233</i>	<i>58.767</i>	-	<i>58.767</i>	
g.	Ondertussengroep Wet Inburgering (*)	85.715			85.715	-	85.715		85.715	Q4 2022
h.	Bestrijding eenzaamheid	16.921		16.921	-	-	-		-	n.v.t.
i.	Visie onderwijshuisvesting Terheijden (*)	17.500			17.500	9.968	7.532		7.532	Q2 2022
j.	Verduurzaming onderwijs (*)	10.000			10.000	585	9.415		9.415	Q3 2022
k.	Preventie schuldhulpverlening	12.712			12.712	12.712	-		-	Q1 2022
	<i>Totaal Programma 4</i>	<i>142.848</i>	-		<i>125.927</i>	<i>23.265</i>	<i>102.662</i>	-	<i>102.662</i>	
l.	Communicatie omgevingswet en energietransitie (*)	25.000			25.000	14.512	10.488		10.488	Q4 2022
m.	Organisatieontwikkeling (*)	100.000			100.000	29.000	71.000		71.000	Q4 2022
n.	Bestandsoptimalisatie basisregistraties	75.000			75.000	2.443	72.557		72.557	Q4 2023
o.	Doorontwikkeling team Financiën	35.000			35.000	15.238	19.763		19.763	Q4 2022
p.	Externe ondersteuning I-adviseur	33.800		6.127	27.673	27.673	0		0	Q1 2022
q.	BTW ondersteuning	25.000			25.000	20.890	4.110		4.110	Q4 2022
	<i>Totaal Overhead / bedrijfsvoering</i>	<i>293.800</i>	-		<i>287.673</i>	<i>109.756</i>	<i>177.917</i>	-	<i>177.917</i>	
Totaal		707.648	-		684.600	289.925	394.675	68.928	325.747	

Toelichting voortgang budgetoverheveling

a. Kabels en leidingen: Nieuwstraat (Made)

We voerden werkzaamheden uit in de Nieuwstraat. We passen een tweetrapsonderhoud toe. Eerst vulden we de gaten(klinkers) met asfalt. Binnenkort halen we ook asfalt rondom de gaten ook weg waardoor en minder scheurvorming optreedt.

b. Wegen: klein onderhoud elementenverharding

De werkzaamheden die we van 2021 doorschoven naar 2022 voerden we in de eerste helft van 2022 uit.

c. Verkeersmaatregel Kerkdijk Helkant

Dit proces loopt door verschillende meningen onder de bewoners langzaam. Wij streven naar een zo groot mogelijk draagvlak, maar dit vergt tijd door afstemming met de verschillende partijen. Inmiddels is er consensus over de kruising Kerkdijk – Burg. Godwaldtstraat. We voerden deze werkzaamheden uit. In oktober ronden we de laatste werkzaamheden aan de kruising Kleijnstraat Kerkdijk af .

d. Biodiversiteit

Bij de entree van de Terheijden (Zeggelaan) hebben we in het voorjaar de biodiversiteit verhoogd. Om wateroverlast te voorkomen, hebben we daarbij ook een wadi ingericht.

e. Nota economie: uitvoeringsprogramma

Besloten is om de mogelijkheid te onderzoeken van een ondernemersfonds. Het bedrijvennetwerk Drimmelen (BND) en de gemeente werken daarbij nauw met elkaar samen. De voorbereidingen worden dit jaar opgestart. De kosten worden gemaakt in 2023.

f. Samenwerking De Biesbosch

Door de samenwerkende partners (gemeente Altena, Dordrecht, Drimmelen en Staatsbosbeheer) wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld. Dit najaar worden de prioriteiten gesteld. De uitvoering zal voor het overgrote deel plaatsvinden in 2023.

g. Ondertussengroep Wet Inburgering

Het budget van € 85.000 dat is overgeheveld van 2021 naar 2022 is/wordt op de volgende wijze besteed:

- Pilot Surplus (€ 55.000) : Surplus biedt gedurende één jaar extra ondersteuning en begeleiding aan (o.a.) ondertussengroep. Dit bedrag wordt in vier termijnen betaald, waarvan tot op heden twee termijnen reeds zijn voldaan. In het komende kwartaal zullen de resterende twee termijnen van € 13.750 per termijn worden voldaan.
- Verwachte toestroom statushouders (€ 30.000). Gelet op de huidige opvangcrisis zal de gemeente versneld statushouders moeten gaan opvangen. De verwachting is dat er bovenop de reguliere taakstelling en plaatsing extra personen in onze gemeente worden gehuisvest. Om deze groep de benodigde begeleiding en ondersteuning te kunnen bieden is extra budget nodig. Dit bedrag kan daarvoor worden aangewend.

h. Bestrijding eenzaamheid

In het voorjaar van 2021 zijn door de rijksoverheid i.v.m. Covid-19 gelden ter beschikking gesteld voor de bestrijding van eenzaamheid onder ouderen en

kwetsbare groepen. Met deze gelden is de pilot Huiskamers verlengd t/m 2022. De bedoeling was ook om de overige middelen voor bestrijden van eenzaamheid in 2022 in te zetten via de werkgroep eenzaamheid en een onderzoek te doen onder ouderen (huisbezoek). Helaas ontbrak hiervoor de ambtelijke capaciteit en ook hadden onze samenwerkingspartners onvoldoende capaciteit voor een dergelijk project. De middelen vallen hierdoor vrij.

i. Visie onderwijshuisvesting Terheijden

De eerste versie van de Visie Huisvesting Onderwijs Terheijden is opgesteld en reeds besproken met alle partners. Op een aantal punten wordt de Visie nog aangepast, waarna hij in het najaar opnieuw met het onderwijsveld en kinderopvang wordt besproken, temeer omdat er twee nieuwe schooldirecteuren zijn gestart na de vakantie en er ook een nieuwe SKOD (Stichting Katholiek Onderwijs Drimmelen) -bestuurder is begonnen. Naar verwachting wordt de Visie in het eerste kwartaal 2023 aan het college worden voorgelegd. Het budget kan eind 2022 gesloten worden. Financieel blijven we binnen het begrote bedrag.

j. Verduurzaming onderwijs

Er is in het eerste kwartaal van 2022 tijdens een LEA (Lokaal educatieve Agenda, een overleg met schoolbesturen en kinderopvang) een afspraak gemaakt met de Stichting Schooldakrevolutie. Deze stichting heeft de mogelijkheden in kaart gebracht en stelt voor zes scholen in oktober 2022 een besluitvormingsdocument op met daarin de mogelijkheden, planning en investeringslasten per school voor zonnepanelen. De andere scholen hebben of al panelen, of zijn niet geschikt of komen niet in aanmerking omdat er nieuwbouwplannen zijn. De begeleidingskosten door Schooldakrevolutie betalen we uit het budget verduurzaming (€ 10.000) dat via het IHP (Integraal Huisvestingsplan) beschikbaar is gesteld. Tevens zal de financieringswijze van de panelen nog met de besturen besproken worden.

k. Preventie schuldhulpverlening

Twee jaar geleden heeft het college besloten om de verplichte preventie van schuldhulpverlening voor de periode van twee jaar onder te brengen bij Surplus. Aan Surplus is een beschikking gestuurd dat ze voor de periode van twee jaar (2021 en 2022) de opdracht krijgen om uitvoering te geven aan de preventie-opdracht. De kosten hiervan bedragen € 12.712 per jaar en worden ten laste gebracht van de extra incidentele middelen schuldhulpverlening 2020- 2021. De betreffende middelen zijn reeds betaald aan Surplus en de opdracht loopt conform planning.

l. Communicatie omgevingswet en energietransitie

Het bedrag is voor het grootste deel bestemd voor personele inzet voor communicatie-activiteiten Omgevingswet (Q3 en 4) en Energietransitie (Q1 t/m4) en andere projecten.

m. Organisatieontwikkeling

Het onderwerp organisatieontwikkeling kent verschillende aspecten. Een belangrijk onderdeel is uitvoering van het ambitieplan dienstverlening. Hierbij zijn dit jaar vier prioriteiten gesteld, zoals ook eerder in de tekst aangegeven. Een belangrijk aspect hiervan is dat voor de gehele organisatie opleidingen zijn gestart voor het verbeteren van de digitale vaardigheden. Deze opleidingen lopen nog steeds en krijgen waar nodig in 2023 een vervolg. Naast de opleidingen voor digitale vaardigheden, is de opleiding voor projectmatig werken gestart, een groot aantal medewerkers en bestuurders gaat hieraan deelnemen en dit zal ook doorlopen in 2023. Een must gelet op de projecten die lopen (o.a.

voor woningbouw en ict-projecten).

Bij het optimaliseren van de processen heeft de focus vooral gelegen op de Omgevingswet, dit in samenwerking met partners, die we daarbij nodig hebben. In 2023 zal de nadruk gaan liggen op processen m.b.t. informatievoorziening. Strategische Personeelsplanning en een nieuw functieboek wordt in 2023 opgepakt, zoals ook in de begroting vermeld. Dit zal worden gevolgd door een organisatiebreed opleidingsplan.

n. Bestandsoptimalisatie basisregistraties

In de periode 2020 t/m 2022 wordt gewerkt aan de optimalisatie van de basisregistraties waarvoor Drimmelen direct verantwoordelijk is (bronhouder). Het betreft hier m.n. de basisregistraties BAG, WOZ, BGT, BRO. Vanaf eind 2022 wordt m.n. ingezet op uitvoering en implementatie project optimalisatie BGT.

o. Doorontwikkeling team Financiën

Via de Voorjaarsnota 2021 is een bedrag beschikbaar gesteld van € 40.000 voor de noodzakelijke doorontwikkeling van team Financiën. Vanwege corona, overige uitval medewerkers vanwege ziekte en prioritering bij P&C producten is in 2021 nog beperkt uitvoering hieraan gegeven. De doorontwikkeling zal vooral in 2022 haar beslag krijgen, inclusief afronding.

p. Externe ondersteuning I-adviseur

Via de Voorjaarsnota 2021 is € 65.000 beschikbaar gesteld voor inzet extern adviseur op de aanwezige werkvoorraad. De uitvoering vond plaats vanaf Q4-2021 plaats en is Q1-2022 afgerond. Het restant wordt bij de najaarsnota afgeraamd.

q. BTW ondersteuning

Via de Najaarsnota 2021 is € 25.000 beschikbaar gesteld voor ondersteuning diverse werkzaamheden BTW, belastingen en vennootschapsbelasting (vpb). De werkzaamheden zijn gestart in 2021. Het overgrote deel van de werkzaamheden/ondersteuning heeft plaatsgevonden in Q1 en Q2-2022. In Q4-2022 vinden de laatste werkzaamheden uit dit budget plaats.

5. Reserves en voorzieningen

5. Reserves en voorzieningen

Voortgang stand van de reserves (Najaarsnota 2022)	Stand per 31-12-2021 Rekening 2021	Primaire Begr. 2022 stortingen	Primaire Begr. 2022 onttrekkingen	Budget-overheveling (onttrekking)	Mutaties VJN 2022 stortingen	Mutaties VJN 2022 onttrekkingen	Mutaties NJN 2022 stortingen	Mutaties NJN 2022 onttrekkingen	Stand reserve t/m mutaties NJN 2022	Toel. op Prg.	Inzet reserves Kadernota 2023	Stand reserve na inzet tbv Kadernota 2022
A. Beklemdes reserves (bestedingsverplichting)												
Kapitaallasten (beklemd)	27.393.829	831.000	-1.482.553		184.271	-4.607	119.497	-49.826	26.991.612	3		26.991.612
Landschappelijke Inpassing	35.425					-			35.425	3		35.425
Ruimtelijke ontwikkelingen	1.186.251	424.163	-44.436		-6.250		42.713		1.602.440	3		1.602.440
Reserve groenaanleg	256.565		-276.645			20.080			0	2		0
Totaal	28.872.070	1.255.163	-1.803.634	-	178.021	15.473	162.210	-49.826	28.629.476		-	28.629.476
B. Reserves t.b.v. weerstandvermogen												
Algemene reserve	11.305.226	2.047.529	-2.645.347		142.065	-1.189.047	216.698	124.291	10.001.414	0, 3		10.001.414
Algemene bedrijfsreserve grondbedrijf	496.668	894.763					69.710		1.461.141	3		1.461.141
Bovenwijkse voorzieningen	81.603		-21.000			-10.000			50.603	3		50.603
Totaal	11.883.497	2.942.292	-2.666.347	-	142.065	-1.199.047	286.408	124.291	11.513.158		-	11.513.158
C. Structurele reserves (beleid)												
Reserve tijdelijke inhuur personeel	116.698							-116.698	-	0		-
Reserve budgetoverheveling	707.648			-707.648					-			-
Reserve Opleidingen	100.000							-100.000	-	0		-
Reserve Toerisme en recreatie	54.884					-54.884		14.884	14.884	3		14.884
Totaal	979.230	-	-	-707.648	-	-54.884	-	-201.814	14.884		-	14.884
D. Tijdelijke reserves (projecten e.d.)												
Verbetering infrastructuur	184.271					-184.271			-	3		-

haven Lage Zwaluwe												
Duurzaamheid	50.386					-50.386			-	3		-
Drimmelen op de kaart	12.764					-12.764			-	3		-
Reserve herstel kunstwerken havens	57.614					-			57.614	2		57.614
Samen investeren in Drimmelen	270.582		-175.000			-48.985			46.597	3		46.597
Reserve impuls brede scholen combinatie	157.632								157.632	4		157.632
Reserve kunst	51.403								51.403	4		51.403
Reserve bestuursakkoord	376.311					-120.778			255.533	4		255.533
Reserve Toegankelijkheid	41.685					-41.685			-	4		-
Reserve inclusie	62.879					-62.879			-	4		-
Totaal	1.265.526	-	-175.000	-	-	-521.747	-	-	568.779		-	568.779
Totaal reserves	43.000.323	4.197.454	4.644.982-	707.648-	320.086	1.760.205-	448.618	127.350-	40.726.297		-	40.726.297

Voortgang stand van de voorzieningen (Najaarsnota 2022)		Stand per 31-12-2021 Rekening 2021	Primaire Begr. 2022 stortingen	Primaire Begr. 2022 onttrekkingen	Mutaties VJN 2022 stortingen	Mutaties VJN 2022 onttrekkingen	Mutaties NJN 2022 stortingen	Mutaties NJN 2022 onttrekkingen	Stand voorz. t/m mutaties NJN 2022
A. Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's									
964001	Voorziening wet APPA	2.338.619	141.000	-70.316					2.409.303
964043	Voorz.uitker.verplichtingen pers/vm pers	170.778		-121.299	57.000	-49.479	84.151		141.151
	Totaal	2.509.397	141.000	-191.615	57.000	-49.479	84.151	-	2.550.454
B. Voorzieningen voor onderhoud									
div. 964	Voorziening onderhoud gebouwen PLANON	1.608.486	423.858	-360.700					1.671.644
964301	Voorziening onderhoud wegen	547.547	1.001.155	-902.376					646.326
	Totaal	2.156.032	1.425.013	-1.263.076	-	-	-	-	2.317.970
C. Voorzieningen voor door derden beklemde middelen									
964046	Voorziening riolering	3.150.335		-1.244.383		-169.400		101.860	1.838.412
964047	Voorziening afvalstoffenheffing	1.230.864		-281.418	67.230	-13.500	109.120		1.112.297
964049	Voorziening BIZ				825		23.300	-24.125	-
	Totaal	4.381.199	-	-1.525.801	68.055	-182.900	132.420	77.735	2.950.709
	Totaal voorzieningen	9.046.628	1.566.013	2.980.491-	125.055	232.379-	216.571	77.735	7.819.133

6. Overzicht lopende kredieten

6. Overzicht lopende kredieten

Pr g.	Omschrijving	Jaar (van aanvang)	Raming	Mutatie VJN 2022	Mutatie NJN 2022	Raming incl. NJN 2022	Uitgaven t/m 2021	Uitgaven 2022	Totaal Uitgaven	Restant	Projectfase	Planning (afgerond in)
Thema Wegen en verkeer												
2	Drimmelenseweg - Sluizeweg Made	2020	860.000	60.000		800.000	37.441	378.330	415.771	384.229	5. Realisatie	Q1 2023
2	Aansluiting Zoutendijk / Horrenhilsedijk	2018	750.000	100.000		850.000	182.628	92.535	275.163	574.837	3. Ontwerp	Q4 2024
2	Aankoop grond Zoutendijk	2018	95.000			95.000	6.530	-	6.530	88.470	3. Ontwerp	Q1 2023
2	Rode Ioperroute	2019	750.000			750.000	452.043	15.163	467.206	282.794	5. Realisatie	Q1 2023
2	Wegen: Dahliastraat / Schetsenakkerstraat	2021	250.000			250.000	217.830	13.527	231.357	18.643	6. Nazorg-, en overdracht	Q4 2022
2	Wegen: rehabilitatie (inclusief Witteweg)	2021	467.000			467.000	191.647	61.512	253.159	213.841	5. Realisatie	Q4 2022
2	Kwaliteitsverbetering Oude haven Drimmelen: Wandelpromenade / Havenkant	2020	575.000			575.000	200.839	371.598	572.437	2.563	5. Realisatie	Q1 2023
2	Fietsstraat Parallelweg Wagenberg	2017	255.000			255.000	248.490	12.686	261.176	-6.176	6. Nazorg-, en overdracht	
2	Kwaliteitsverbetering Oude haven Drimmelen: Biesboschweg	2021	200.000			200.000	11.710	17.796	29.506	170.494	3. Ontwerp	Q1 2024
2	Vergroten burgertevredenheid 2021	2021	90.000			90.000	-	11.467	11.467	78.533	4. Voorbereiding	Q1 2023
2	Wegen / rehabilitatie 2022	2022	202.000			202.000	-	1.093	1.093	200.907	4. Voorbereiding	Q1 2023
2	Aanleg passeerstroken Poosdreef, Munnikenhof en Schuivenoordseweg	2022	21.000			21.000	-	-	-	21.000	2. Definitie	Q4 2022
2	Centrumplan Made	2016	2.940.000			2.940.000	2.660.182	43.593	2.703.775	236.225	3. Ontwerp	Q1 2025
2	Verkeersveilig Crullaan (minimale variant)	2020	684.000	60.000		744.000	411.987	315.239	727.227	16.773	6. Nazorg-, en overdracht	Q3 2022
2	Verkeersveilig Zeggelaan (minimale variant)	2020	935.000			935.000	83.646	21.236	104.882	830.118	3. Ontwerp	Q1 2024
2	Verkeersreconstructies 2021	2021	38.000			38.000	14.105	16.094	30.199	7.802	5. Realisatie	Q4 2022

2	Verkeersreconstructies 2022	2017	38.000		50.000	88.000	-	7.382	7.382	80.618	2. Definitie	Q1 2023
2	Haven Terheijden: vervanging beschoeiing	2017	60.000			60.000	-	-	-	60.000		
2	Project de Kleine Schans eo (Zuiderwaterlinie)	2020	193.000	75.000		268.000	54.002	14.590	68.592	199.408		
2	Aanbrengen brug de Schans	2020	100.000			100.000	-	-	-	100.000		
2	Gladheidbestrijding faecaliëzuiger	2022	16.500			16.500	-	9.814	9.814	6.686	1. Initiatief	
2	Vervanging openbare verlichting 2022	2022	125.000			125.000	-	30.437	30.437	94.563	3. Ontwerp	Q4 2022
2	Vergroten burgertevredenheid 2022	2022	90.000			90.000	-	5.280	5.280	84.720	1. Initiatief	Q3 2023
2	Prkpl. acht.hofjes,prk.vrij dorpspl	2021	40.000			40.000	33.042	3.141	36.183	3.817	5. Realisatie	Q4 2022
2	Civiele werken buiten projectgeb. Romboutsstr Made	2021	117.750			117.750	9.184	-	9.184	108.566	5. Realisatie	Q4 2023
Totaal thema Wegen en verkeer			9.892.250	175.000	50.000	10.117.250	4.815.306	1.442.513	6.257.818	3.859.432		
Thema Groen en speelvoorziening en												
2	Aanplant nieuw bos	2020	100.000			100.000	56.423	10.000	66.423	33.577	5. Realisatie	Q1 2023
2	Kwaliteitsverbetering Oude haven Drimmelen: Parkje	2020	150.000			150.000	128.880	5.577	134.456	15.544	6. Nazorg-, en overdracht	Q2 2023
2	Renovatie openbaar groen 2021	2021	145.000			145.000	122.859	12.239	135.097	9.903	5. Realisatie	Q4 2022
2	Renovatie openbaar groen 2022	2021	171.000			171.000	-	12.638	12.638	158.362	3. Ontwerp	Q1 2023
2	Sport, spelen, etc in openbare ruimte	2018	100.000		52.043	47.957	39.976	7.981	47.957	-	3. Ontwerp	Q2 2023
Totaal Groen en speelvoorziening en			666.000	-	52.043	613.957	348.137	48.434	396.571	217.386		
Thema Water												
2	Bijdrage damwand haven Terheijden	2022	171.000			171.000	-	-	-	171.000	4. Voorbereiding	Q1 2024
2	Baggeren stedelijk water	2014	331.000			331.000	83.140	24.713	107.853	223.147	4. Voorbereiding	Q4 2022
2	Waterornament Dorpsplein	2022	75.000			75.000	-	600	600	74.400	2. Definitie	Q1 2023
2	Waterornament Nieuwstraat	2022	75.000			75.000	-	-	-	75.000	2. Definitie	Q1 2023
2	Riolvervanging Kilstraat	2013	1.260.000			1.260.000	1.253.033	14.118	1.267.151	-7.151	6. Nazorg-, en overdracht	Q3 2022

2	Rioolvervanging Prinses Margrietstraat / Julianastraat	2016	763.000		763.000	696.000	71.057	767.057	-4.057	6. Nazorg-, en overdracht	Q3 2022
2	Rioolvervanging Burg. van Campenhoutstraat / Boerenhoekstraat	2018	1.884.000		1.884.000	506.755	439.242	945.998	938.002	5. Realisatie	Q2 2023
2	Maatregelen kern Made uitvoering: vervanging (Nachtegaalstraat)	2021	727.000		727.000	163	-	163	726.838	4. Voorbereiding	Q2 2024
2	Maatregelen kern Made uitvoering: ambitieniveau (Nachtegaalstraat)	2021	120.200		120.200	-	-	-	120.200	4. Voorbereiding	Q2 2024
2	Maatregelen kern L.Zw.: uitvoering: vervanging (Griendwerkerstraat)	2021	905.000		905.000	-	-	-	905.000	4. Voorbereiding	Q2 2024
2	Maatregelen kern L.Zw.: uitvoering: ambitieniveau (Griendwerkerstraat)	2021	277.500		277.500	-	-	-	277.500	4. Voorbereiding	Q2 2024
2	Maatregelen gebied OHD (uitvoering)	2021	270.000		270.000	87.666	104.309	191.975	78.025	4. Voorbereiding	Q1 2024
2	Maatregelen kern Thd: voorbereiding (Molenstraat)	2021	100.000		100.000	-	2.200	2.200	97.800	3. Ontwerp	Q1 2025
2	Maatregelen kern Made: voorbereiding Stationsstraat	2020	100.000		100.000	13.455	-	13.455	86.545	1. Initiatief	Q1 2025
2	Maatregelen kern Made: voorbereiding Nachtegaalstraat	2020	100.000		100.000	58.164	24.301	82.466	17.534	4. Voorbereiding	Q2 2024
2	Maatregelen kern Lage Zwaluwe: voorbereiding Griendwerkerstraat	2020	100.000		100.000	66.644	28.302	94.946	5.054	4. Voorbereiding	Q2 2024
2	Maatregelen kern Made: uitstroomleiding (Kievitstr./Acaciast r.) i.c.m. Nachtegaalstr.	2020	154.560		154.560	-	-	-	154.560	4. Voorbereiding	Q2 2024
2	Rioolvervanging Kerkstraat Made	2018	608.464		608.464	113.115	-	113.115	495.349	3. Ontwerp	Q1 2025
2	Maatregelen gebied Oude haven Drimmelen	2020	100.000		100.000	9.231	-	9.231	90.769	5. Realisatie	Q2 2023
2	Ambitieniveau WRP (stelpost)	2018	487.667		487.667	-	-	-	487.667	5. Realisatie	Q4 2027
2	Maatregelen kern Terheijden: uitvoering (Molenstraat): vervanging	2022	1.200.000		1.200.000	-	-	-	1.200.000	3. Ontwerp	Q1 2024
2	Maatregelen kern Terheijden: uitvoering (Molenstraat): ambitieniveau	2022	150.000		150.000	-	-	-	150.000	3. Ontwerp	Q1 2024

2	Vervanging rioolontstopper	2020	100.000	- 20.000		80.000	74.863	-	74.863	5.137	6. Nazorg-, en overdracht	Q4 2022
Totaal thema Water			10.059.391	20.000	-	10.039.391	2.962.227	708.843	3.671.071	6.368.320		
Totaal programma 2			20.617.641	155.000	2.043	20.770.598	8.125.670	2.199.790	10.325.460	10.445.138		

Thema Versterken vrijetijdseconomie												
3	Vervanging voetveer Terheijden (elektrisch)	2018	105.060			105.060	105.059	16.408	121.468	16.408		
Totaal thema Versterken vrijetijdseconomie			105.060	-	-	105.060	105.059	16.408	121.468	16.408		

Thema Versterken economische structuur												
3	Winkelstrip Nieuwstraat Lage Zwaluwe	2020	150.000			150.000	134.494	4.779	139.274	10.727	6. Nazorg-, en overdracht	Q3 2022
3	Haven Terheijden: vervanging steigers / meerpalen	2020	163.300			163.300	152.263	1.580	153.843	9.457	6. Nazorg-, en overdracht	Q2 2022
3	Voetgangers-veerverbinding Drimmelen	2019	150.000			150.000	9.263	-6.175	3.088	146.913	2. Definitie	2023
3	Vervanging stroomkasten	2021	150.000			150.000	6.876	6.764	13.639	136.361		
3	Verlengen fietspad Beverpad (fase 2)	2016	453.500	- 267.000		186.500	184.026	5.311	189.337	-2.837		Q2 2022
3	Verlengen fietspad Beverpad (fase 3)	2022	45.000	267.000		312.000	-	-	-	312.000		n.n.b.
3	Haven Lage Zwaluwe	2022		184.271		184.271	-	-	-	184.271		
Totaal thema Versterken economische structuur			1.111.800	184.271	-	1.296.071	486.922	12.259	499.180	796.891		

Thema Wonen												
3	Stedenbouwkundige visie Stuijfhoekegebied	2021	95.000	-		95.000	-	18.440	18.440	76.560	1. Initiatief	Q2 2025
Totaal thema Wonen			95.000	-	-	95.000	-	18.440	18.440	76.560	-	
Totaal programma 3			1.311.860	184.271	-	1.496.131	591.981	47.107	639.088	857.043	-	

Thema Zorg voor kwetsbare burgers												
4	Voedselbank Madese Boys	2020	40.000	11.150		51.150	41.470	8.122	49.592	1.558	6. Nazorg-, en overdracht	Q2 2022
Totaal thema Zorg voor kwetsbare burgers			40.000	11.150	-	51.150	41.470	8.122	49.592	1.558		
Thema Sport en bewegen												
4	Vorbereidingskrediet Stuifhoek	2020	140.000			140.000	37.021	21.259	58.280	81.720	2. Definitie	Q4 2022
4	Renovatie zwembaden Randoet / Puzzelbad	2018	3.447.218	179.934		3.627.152	3.626.058	134	3.626.192	960	6. Nazorg-, en overdracht	Q4 2022
4	Renovatie top laag grasveld A Schietberg (Opgeheven VJn 2022)	2021	12.000	-12.000		-	-	-	-	-	1. Initiatief	
4	LED verlichting buitensport	2022	250.000	-		250.000	-	-	-	250.000	1. Initiatief	Q1 2023
4	Vervangen 3 kunststof banen Tennis Ruitersvaart	2022	76.500	-		76.500	-	-	-	76.500	1. Initiatief	Q1 2023
4	Renovatie top laag grasveld B Heesterbosch	2021	12.000	-		12.000	-	-	-	12.000	1. Initiatief	2023
4	Beregeningspomp Schietberg	2022		27.500		27.500	-	-	-	27.500		Q3 2022
4	Renovatie hoofdveld Madese Boys	2022		66.000		66.000	-	57.626	57.626	8.374		Q3 2022
4	Trapveldje Hooge Zwaluwe	2021	154.755	-		154.755	-	737	737	154.018	3. Ontwerp	Q3 2022
Totaal thema Sport en bewegen			4.092.473	261.434	-	4.353.907	3.663.079	79.757	3.742.836	611.072		
Thema Sociaal culturele accommodaties												
4	Aanpassing entree De Cour Terheijden	2020	123.272			123.272	117.261	-	117.261	6.011	6. Nazorg-, en overdracht	Q3 2022
4	Soc cult dorpshart investering kerk	2022	2.940.000	60.000	60.000	3.060.000		66.286	66.286	2.993.714	3. Ontwerp	
4	Soc cult dorpshart verzinkbaar podium	2022	60.000			60.000	-	-	-	60.000	3. Ontwerp	
4	Soc cult dorpshart bibliotheek	2022	250.000			250.000	-	-	-	250.000	3. Ontwerp	
4	Soc cult dorpshart inrichting te verhuren ruimtes stichting	2022	300.000			300.000	-	-	-	300.000	3. Ontwerp	

Totaal thema Sociaal culturele accommodaties		3.673.272	60.000	60.000	3.793.272	117.261	66.286	183.548	3.609.724		
Totaal programma 4		7.805.745	332.584	60.000	8.198.329	3.821.810	154.165	3.975.976	4.222.354		

Tractie en gereedschappen												
B	Pickups (3 stuks)	2021	143.461		44.000	187.461	2.275	-	2.275	185.186	4. Voorbereiding	Q1 2023
B	Bus enkelcabine	2021	50.339	21.000		71.339	70.666	-	70.666	673	6. Nazorg-, en overdracht	Q4 2022
B	Bedrijfswagen Boa	2021	50.377			50.377	2.925	-	2.925	47.452	5. Realisatie	Q3 2022
B	Bestelauto	2021	30.226			30.226	-	-	-	30.226	1. Initiatief	Q2 2023
B	Hogedruk reinigers	2020	12.090			12.090	8.883	2.737	11.620	470	6. Nazorg-, en overdracht	Q3 2022
B	bestelauto	2022	30.226			30.226	-	-	-	30.226	1. Initiatief	Q2 2023
B	aanhangkar / bladblazer	2022	6.045		1.500	7.545	-	-	-	7.545	1. Initiatief	Q2 2023
B	containers 22/00	2022	22.670	3.000		25.670	-	8.507	8.507	17.163	5. Realisatie	Q3 2022
B	containers 2 stuks	2022	40.302			40.302	-	-	-	40.302	5. Realisatie	Q1 2023
Totaal Tractie en gereedschappen			385.736	24.000	45.500	455.236	84.749	11.244	95.993	359.243		
Totaal Bedrijfsvoering			385.736	24.000	45.500	455.236	84.749	11.244	95.993	359.243		

Gemeentehuis												
O	Verduurzaming gemeentehuis	2020	725.000	5.000		730.000	706.861	3.519	710.379	19.621	6. Nazorg-, en overdracht	Q2 2022
O	Lamellen (gemeentehuis)	2017	60.452			60.452	-	-	-	60.452	4. Voorbereiding	Q2 2023
O	Meubilair (gemeentehuis)	2021	443.575		50.000	493.575	75.565	17.510	93.075	400.500	4. Voorbereiding	Q2 2023
Totaal Gemeentehuis			1.229.027	5.000	50.000	1.284.027	782.426	21.029	803.455	480.573		
ICT: vervanging hardware												
O	A&O printer (omgevingsvergunning)	2014	25.341			25.341	16.267	-	16.267	9.074	5. Realisatie	Q2 2023

O	Vervanging technische infrastructuur	2016	153.334		153.334	30.817	26.108	56.925	96.409	4. Voorbereiding	Q2 2023
O	Presentatiefaciliteiten	2021	109.821		109.821	-	-	-	109.821	4. Voorbereiding	Q2 2023
O	Devices	2021	87.226		87.226	36.475	-4.400	32.075	55.151	5. Realisatie	Q1 2023
O	Tablets Raad	2022	28.967		28.967	-	-	-	28.967	5. Realisatie	Q4 2022
O	Scanners	2022	12.594		12.594	-	-	-	12.594	1. Initiatief	Q3 2023
O	Smartboards	2022	10.075		10.075	-	-	-	10.075	1. Initiatief	Q3 2023
Totaal ICT: vervanging hardware			427.359	-	-	427.359	83.559	21.708	105.267	322.092	
ICT: vervanging software											
O	Icontrol (metadatamanager, DSP)	2020	17.128		17.128	-	6.040	6.040	11.088	1. Initiatief	Q4 2023
O	SmartDocuments (sjablonen)	2021	16.121		16.121	-	-	-	16.121	1. Initiatief	Q4 2023
O	Mid-office	2009	133.125	50.000	183.125	10.035	5.746	15.781	167.344	5. Realisatie	Q3 2023
O	Zaaksysteem (Mid-office) & DMS fase1	2021	240.000		240.000	80.487	132.704	213.191	26.809	1. Initiatief	Q2 2024
O	Procesbeschrijvingen (workflow)	2018	70.528		70.528	-	-	-	70.528	1. Initiatief	Q2 2024
O	Workflows (WMS)	2022	26.196		26.196	-	-	-	26.196	1. Initiatief	Q2 2024
O	Implementatie Wet M.E.B.V.	2017	20.000		20.000	10.075	-	10.075	9.925	2. Definitie	Q4 2023
O	Inrichting bedrijvenloket	2017	40.000		40.000	-	-	-	40.000	1. Initiatief	Q2 2024
O	Implementatie M.O. berichtenbox	2017	10.000		10.000	-	-	-	10.000	1. Initiatief	Q2 2024
O	Implementatie M.O. lopende zaken	2017	15.000		15.000	-	-	-	15.000	1. Initiatief	Q2 2024
O	algemene infobeleid (cloud)	2017	15.000		15.000	-	-	-	15.000	2. Definitie	Q2 2023
O	opstellen geo-info beleidsplan	2017	25.000		25.000	14.152	-	14.152	10.848	2. Definitie	Q2 2023
O	Cntr. Content Management System / website integratie	2021	138.537		138.537	1.722	7.579	9.301	129.236	4. Voorbereiding	Q4 2022
O	CMS (sitemanager 3 VIP-totaal)	2021	37.783		37.783	-	-	-	37.783	4. Voorbereiding	Q4 2022
O	Tim (tijdregistratie)	2016	25.188		25.188	-	-	-	25.188	1. Initiatief	Q4 2023
O	software Civision.Middelen (web-publishing)	2017	131.484		131.484	17.136	-	17.136	114.348	1. Initiatief	Q4 2023
O	Vastgoed informatiesysteem (GIS)	2017	125.741		125.741	-	-	-	125.741	1. Initiatief	Q4 2024

O	Publ geg.krt website	2017	15.000			15.000	5.371	-	5.371	9.629	4. Voorbereiding	Q4 2022
O	SSO-software	2017	30.000			30.000	6.340	-	6.340	23.660	5. Realisatie	Q4 2023
O	Implementatie e-facturen	2017	22.000			22.000	15.419	-	15.419	6.581	5. Realisatie	
O	Softwarepakket Planon (incl)	2017	20.000			20.000	16.094	3.932	20.026	-26	6. Nazorg-, en overdracht	Q1 2022
O	Omgevingsvergunning zaaksysteem	2018	25.000			25.000	1.179	21.056	22.235	2.765	6. Nazorg-, en overdracht	Q4 2022
O	Digitalisering dossiers soza	2018	237.600			237.600	58.780	46.539	105.319	132.281	5. Realisatie	Q2 2023
O	Sportaccommodatie HTA	2019	15.113			15.113	-	-	-	15.113	1. Initiatief	Q4 2023
O	Gegevensmagazijn /-makelaar	2019	70.528			70.528	-	-	-	70.528	1. Initiatief	Q4 2024
O	Softwarepakket Burgerzaken Cipers	2019	70.528			70.528	9.724	4.732	14.455	56.073	4. Voorbereiding	Q4 2022
O	JCC klantbegeleidingssysteem	2021	30.226			30.226	-	-	-	30.226	1. Initiatief	Q4 2023
O	Personeelsinformatiesysteem	2021	35.264			35.264	-	-	-	35.264	1. Initiatief	Q4 2023
O	Softwarepakket Welzijn (Centric GWS 4 ALL)	2021	201.507			201.507	-	-	-	201.507	1. Initiatief	Q4 2026
O	Planon (incl. helpdesk)	2022	40.302			40.302	-	9.822	9.822	30.480	4. Voorbereiding	Q4 2022
O	DMS fase 2, DSP/ZTC	2022	181.131			181.131	-	-	-	181.131	5. Realisatie	Q2 2024
	Totaal ICT: vervanging software		2.081.030	-	50.000	2.131.030	246.514	238.150	484.664	1.646.366		
	Totaal Overhead		3.737.416	5.000	100.000	3.842.416	1.112.498	280.887	1.393.386	2.449.030		
	Totaal kredieten 2022		33.858.398	700.855	203.457	34.762.710	13.736.708	2.693.194	16.429.902	18.332.808		

Toelichting lopende kredieten

In de vastgestelde begroting 2022 e.v. zijn de kapitaallasten van de lopende kredieten opgenomen. Eventuele (van belang zijnde) financiële mutaties zijn verwerkt in de programma's (zie onderdeel "Financiële afwijkingen").

Bij de Najaarsnota worden alleen de lopende kredieten toegelicht die onderhevig zijn aan een financiële mutatie.

Programma 2

Verkeersreconstructies 2022 - Fietsoversteekplaats Bredaseweg Terheijden
In de Bredaseweg in Terheijden ligt een fietsoversteekplaats. De verkeersveiligheid is niet voldoende. We krijgen regelmatig meldingen van onveilige situaties. Om de oversteek te verbeteren (wordt haaks en met een tussenstopplaats) is een bedrag van circa € 100.000 nodig. Het bedrag komt door indexeringen fors hoger uit. De helft daarvan dekken we uit andere posten. Het restant (€ 50.000 krediet) ramen we bij.

Programma 4

Vorbereidingskrediet Stuifhoek

De planning is iets vertraagd vanwege het feit dat de raad besloot tot een laag woningen op de school. Het voorbereidingskrediet van € 140.000 is nu ca. € 60.000 uitgegeven. Het restant wordt ook gebruikt voor de aanbesteding van de architect.

Nieuwbouw Stuifhoekschool (Investeringsprognose 2023)

Voor het IHP 2020-2023 is destijds in 2019 door adviesbureau Sygma een berekening gemaakt voor het benodigde krediet voor de nieuwbouw van het IKC de Stuifhoek in Made. Hiervoor zou een bruto investering benodigd zijn van € 7,1 miljoen, en een netto investering van € 5,3 miljoen (bedragen incl. BTW). Het verschil tussen bruto en netto betreft de ruimtes die we voor SKOD (bestuurskantoor) en Kibeo (kinderopvanglokalen) meenemen in de nieuwbouw; deze worden via een kostendekkende huur weer terugverdiend.

Echter nu we bijna drie jaar verder zijn, blijkt dat het budget ontoereikend is. In de afgelopen jaren zijn de bouwkosten onder invloed van een aanhoudend grote vraag en schaarste van zowel personeel als grondstoffen schrikbarend gestegen. Met de recente gebeurtenissen in Oekraïne, de oplopende spanningen en de sancties tegen Rusland, lijkt er voorlopig geen zicht op verbetering. In juli 2022 heeft adviesbureau Sygma op ons verzoek een nieuwe doorrekening gemaakt. Echter door de grote prijsfluctuaties in de bouw en de niet te voorspellen effecten van de oorlog blijft het nadrukkelijk een raming. Tevens dient zowel de architect (in januari 2023) als straks de bouwende partij (medio 2024) nog aanbesteed te worden. Ook dit zal effect hebben op het benodigde budget. De kosten en opbrengst van de extra laag appartementen is niet meegenomen hierin. De bouw vangt eind 2024 aan.

Oorspronkelijk was geraamd (bedragen incl. btw):

Bruto € 7,1 mln

Netto € 5,3 mln

Nieuwe benodigde budgetraming (bedragen incl. btw):

Bruto € 10,4 mln (een verhoging van € 3,3 mln)

Netto € 8,1 mln (een verhoging van 2,8 mln)

Op dit moment verwachten we dus een netto extra benodigd krediet van € 2,8 mln.

Pumptrackbaan

In juli 2021 is door de kinderen van groep 4 t/m 8 van basisschool De Lage Weide te Made, een petitie aangeboden aan de burgemeester met het verzoek om een pumptrackbaan te realiseren in Made.

Een voorlopige verkenning op productniveau en van mogelijke locaties laat zien

dat voor de aanleg minimaal een investering nodig is van naar schatting € 119.000 excl. btw.

Er dient nog nader onderzoek plaats te vinden naar de locatie en grootte van de voorziening. Naar verwachting kan (weersafhankelijk) de uitvoering plaatsvinden in Q1 2023 of Q2 2023.

Voor het aanleggen van een pumtrackbaan wordt een nieuw krediet aangevraagd van € 119.000. Dit wordt via programma 4 gedekt uit rijksmiddelen m.b.t. Sportakkoord (€ 52.000) en € 67.000 vanuit programma 2.

Renovatie zwembaden

De bouwkundig aannemer heeft inmiddels, na de eerste rolzitting van 7 juni 2022 hoger beroep ingesteld. De hoofdaannemer heeft haar hoger beroep inhoudelijk gemotiveerd. De gemeente dient binnen 14 weken hierop te reageren en het eigen hoger beroep (herstel bestaande gebreken en verhalen van gemaakte kosten) op papier te zetten. Daar is reeds een aanvang mee gemaakt. De advocaat van de hoofdaannemer heeft opnieuw verzocht om een minnelijke schikking. We zijn op zoek naar een constructieve eindoplossing. Een nieuwe behandeldatum is nog niet vastgesteld.

Bedrijfsvoering

Pickups (3 stuks) (+ € 44.000)

De kosten voor het vervangen van de oude pick-ups zijn hoger dan verwacht. Dit heeft te maken met onder andere inflatie. Het betreft niet alleen de aanschaf van de auto's maar ook de opbouw is duurder dan begroot.

Overhead

Meubilair (+ € 50.000)

In dit krediet is standaard meubilair opgenomen voor het gemeentehuis. Standaard meubilair betreft bureaus, bureaustoelen, vergadertafels en vergaderstoelen. Naar verwachting hebben we meer budget nodig voor het aanvullende meubilair zoals plantenbakken, lockers en een stukje aankleding van het vergadercentrum en de centrale hal. Dit om de uitstraling van het gemeentehuis te moderniseren voor zowel de interne als externe klant. Daarbovenop zijn, sinds het opstellen van het krediet, de prijzen van grondstoffen met ongeveer 13% gestegen. Voorgesteld wordt om hiervoor € 50.000 bij te ramen.

Mid-office (+ € 50.000)

Naam wijzigen in A2a Digitaal samenwerken

De uitrol van het nieuwe werken met Microsoft 365 had meer voeten in de aarde dan oorspronkelijk bedacht. Vertraging is opgelopen door een verminderde beschikbaarheid vanuit de organisatie/medewerkers (andere prioriteiten zoals o.a. implementatie Omgevingswet en opvang vluchtelingen) voor zowel de uitvoering als de trainingen en aanvullende werkzaamheden. Voor 2023 staan de werkzaamheden voor de bestending van de nieuwe werkwijze en de migratie van de netwerkschijven op de planning.

Cloud migratie Corsa (nieuw krediet + € 60.120)

De kernapplicatie Corsa wordt naar de Cloud gebracht. Dit zal de performance van Corsa ten goede komen, en maakt de koppeling tussen de Suite Sociaal Domein en Corsa mogelijk. Volgens planning zijn de werkzaamheden eind 2022 afgerond. Het nieuwe krediet wordt in 5 jaar afgeschreven.

7. Schuld- en reservepositie

7. Schuld- en reservepositie

Inleiding

De financiële verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet geeft in artikel 6 richtlijnen voor het opstellen van de beide tussentijdse rapportages, de Voorjaarsnota en de Najaarsnota. Zo moeten beide rapportages niet alleen inzicht geven in beleidsmatige en financiële afwijkingen met de begroting, maar ook in afwijkingen in de financiële positie van de gemeente en de raming van de uitputting van de investeringskredieten.

Het college geeft in deze bijlage inzicht in de financiële positie. Of beter gezegd - en zoals dat door de financiële verordening wordt gevraagd - de schuldpositie en reservepositie.

Schuldpositie

De schuldpositie van een gemeente wordt weergegeven via een kengetal, de netto schuldquote. De berekeningswijze van de netto schuldquote is voor iedere gemeente gelijk. Net zoals de berekening van andere kengetallen is die berekeningswijze vastgelegd in de "Regeling vaststelling wijze waarop kengetallen worden vastgesteld en opgenomen in begroting en jaarverslag provincies en gemeenten" van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Bij de berekening wordt het verschil bepaald tussen enerzijds de vaste schulden, netto vlottende schulden en overlopende passiva en anderzijds de uitzettingen, de liquide middelen en overlopende activa. Dat verschil wordt afgezet tegen de totale baten (exclusief reservemutaties).

Voor 2022 werd een netto schuldquote 59% begroot. Waarbij niet van een aanvullende financieringsbehoefte werd uitgegaan. Die situatie is kijkend van de autonome positie van de gemeente onveranderd. Vanuit haar normale bedrijfsvoering heeft de gemeente geen behoefte om extra kort of lang geld aan te trekken. Wel heeft de gemeente dit jaar de ruimte binnen de toegestane kasgeldlimiet benut om gebruik te maken van de negatieve marktrente. Op deze wijze wist de gemeente extra rentebaten te genereren.

De raad stemde in met een financieringsarrangement voor de herbestemming van de Bernarduskerk in Made. Binnen dat arrangement ging de gemeente op 1 juni 2022 een lening van € 3,5 mln. met een looptijd van 30 jaar bij de BNG aan, waarbij de gemeente het lening bedrag in termijnen afroept.

De lening wordt onder dezelfde tarieven en condities doorgelegd aan BOEi, waarvan 50% in achtergestelde vorm. Die achterstelling zal alleen dan van kracht worden als BOEi in staat van faillissement komt te verkeren. BOEi is de eigenaar van de Bernarduskerk en tevens opdrachtgever voor de herbestemming.

Reservepositie

De reservepositie wordt uitgedrukt via het kengetal solvabiliteitsratio. Ook de berekening van dit ratio is vastgelegd in de hiervoor genoemde regeling. Het geraamde eigen vermogen van een gemeente wordt daarbij in verhouding gebracht met het geraamde totaal aan passiva.

In de begroting 2022 heeft Drimmelen een solvabiliteit van 42% begroot. Het eigen vermogen (teller) zal door de bestemming van het overschot bij de Voorjaarsnota 2022 (€ 767.000) verbeteren. Het totaal aan passiva zal naar verwachting niet ingrijpend veranderen. Het solvabiliteitsratio is daarom gedurende het jaar verbeterd en daarmee nog altijd hoger dan de voor gemeenten gangbare norm ($\geq 35\%$).